LATVIJA
Latvian Newspaper
Nr. 87 (431) Nov. 11, 1950
Publisher and Editor: Valdemārs Lambergs, Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, Phone Schw. Gmünd 2189. Printer: Remsdruckerei Bägg, Härtel & Co, Schwäbisch Gmünd, Paradiesstr. 12. Published twice weekly Circulation 11.000. Sponsor-International Refugee Organization.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 87 (431)
Sestdien, 1950. g. 11. nov.
Iznāk trešdienās un sestdienās Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: V. Lambergs; galv. red. vietn. M. Cullītis. Redaktori: A. Bolšteins, P. Kilāns, B. Kiselis, V. Lesiņš, R. Raisters, L. Švarcs. Austrālijas redakcijas vad. A. Šmits (31, Linden Avenue, Wendouree, Ballarat, Vic., Australia). Red. adr.: (16a) Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, tālr. Schw. Gmünd 2189

ANDRĒJS PUMPURS

LĀČPLĒSIS

(Pēdējais dziedājums)

Citi latvju kaŗotāji,
Radi, draugi, tautieši,
Drīzi viens pēc otra krita,
Cīnoties pret pārspēku,
Svešinieki zemē nāca,
Bargi kungi valdīja, —
Tauta, viņu mīļā tauta,
Simtiem gadu vergoja.
Tomēr vēl pēc simtiem gadu
Atminējās Lāčplēša;
Tas priekš tautas nebij miris —
Zelta pilī gulēja
Daugavā, tur apakš salas,
Tuvu klāt pie Lielvārdes.
Laik' no laika laivenieki,
Braukdami pa Daugavu,
Pusnaktī redz divus vīrus
Stāvā krastā cīkstoties;
Pa to laiku piles drupās
Atspīd it kā uguntiņš,
Divi vīri cīnīdamies
Pienāk pašā krastmalā,
Kamēr beidzot tie no krasta
Ūdens dzelmē iegāžas;
Gaudu kliedziens atskan pilī
Nodziest uguns gaismiņa. —
Tas ir Lāčplēs's, kas še cīkstās
Vēl ar svešo naidnieku, —
Laimdota tur pilī skatās,
Gaida, kamēr uzvarēs. —
Laivinieki tic, ka reizi
Lāčplēs's savu naidnieku
Vienu pašu lejā grūdīs,
Noslīcinās atvarā! —

Lāčplēša svētkos

Latviešu tautas likteni no seniem laikiem veidojis — arkls, dziesma un zobens. Pirms vairāk nekā četriem tūkstošiem gadu Baltijas jūras austrumu krastā atnākuši, apmetušies un tikai tur palikuši, latviešu tauta ar arklu tirumā, dziesmām darbā ejot un svētkus svinot un zobenu kaŗavīru rokās ir veidojusi savu dzīvi un mākotni, kuŗas augstākais nemieguma bija Latvijas republikas nodibināšana. Bet nu brīvības un civilizācijas gadsimtiem latviešu tautas likteņa apstājies drausmīgā bendības mokā, kas apdraud ne tikai Latvijas valsti, bet arī paša tautas dzīvību. Laimīgā latviešu arkļa, dziedātāju un kaŗotāju cilts, kur tu tagad esi? Kur ir tavs arkls, dziesma un zobens? Kur ir pati latviešu tauta un Latvijas valsts?

Sveši barbari no austrumiem ar sarkanu nāves svaigumi pierē, nokautām dvēselēm un akmeņa sirds vietā, varmāku varmākas Josifa Staļina pavēlēti un dzīti, iebrukuši Latvijā, atņēmuši tautai brīvību un zemi, salauzuši arklus, uzspieduši svešas dziesmas, zobenu iedūruši Latvijas sirdī. Nav vairs neviena latviešu zemnieku mājas, nav vairs neviena brīva latviešu zemnieka, iznīcināti māju pavardi, nogalināti vai aizvesti pali ariņi. Nav vairs vienotas latviešu tautas. Latviešu dziesma, kas brīvi un varoni skanēja pat 700 gadu mūžā rīju kiseļīs un mangaļa baltu un dīkeni skaistu tautas dvēseli, tagad apklususi nāves valdes un klusē. Bet zobens asiņo Latvijas sirdī. Sarkanais zinoklis līkt sāc un iznīcē latviešu tautas saimi . . .

Šādā nelaimē un briesmās atkal atnākusi gadskārta mūsu varoņu piemiņas dienai 11. novembrī. Mums ir varoņi, kuŗu darbi un cīņas dzīvo cauri gadsimteņiem. Latviešu varoņu gars ir tēvu zemes milestības vladdošākais apliecinājums, kāds jebkāda un nepieņemamā ir uzbrucēju ciešā tautai un iespiešanas atrajumi. Latvieši kaŗo tikai aizstāvēšanās un atbrīvošanas kaŗus. Tādēj arī latviešu kaŗavīru un latviešu leģionāri ir bijuši vienmēr patiesas slavas apņēmēji. Pirmajā pasaules kaŗā spēji mirdzēja astoņas latviešu strēlnieku pulku svalgznes pie visas pasaules debesīm; strēlnieksus cildināja ne tikai paša tauta, bet arī citu tautu kaŗavadoņi un valstsvīri. Latvijas atbrīvošanas cīņu kaŗavīri, cīnoties divi frontēs pret divi ļaunajiem, neapgērbti un vāji apbruņoti, radīja brīnumu — sakāva sarkanarmiju, Golca un Bermonta pārākos spēkus. Neviens cits kā latviešu kaŗavīrs pats ar zobenu neaprauda jaunās valsts robežas un nodibināja mieru zemē.

1920. g. Latvija parakstīja miertīgumu ar Padomju savienību. Latvijā aprima kaŗš un jaunā republika varēja sākt valsts uzbūves darbu, kas pierādīja visai pasaulei, ka latvieši ir brīvības un savas valsts cienīgi un spējīgi. No kaŗa grauvešiem un posta 21 gada laikā Latvija izaugu par ziedošu un laimīgu valsti.

Miera līgumā Padomju savienība svinīgi un uz viņiem laikiem atteicās no visām tiesībām un Latvijas zemi un iedzīvotājiem un atzina Latvijas valsts neatkarību. Bet 1939. g. tā pati Padomju savienība, lietojot draudus, jau pārkāpa miera un citus ar Latviju noslēgtos līgumus un panāca kaŗa bāzu ierīkošanu Kurzemē. 1940. g. 17. jūnijā sarkanarmija iebruka Latvijā, Lietuvā un Igaunijā un okupēja tās. Padomju savienība nav uzvarējusi Latviju. Latvija ir tikai okupēta, tautas lielākā daļa nospiesta verdzībā. Pati Latvija vēl dzīva, tā cīnās! Tas ir Lāčplēša nemirstīgais gars, tas ir varoņu spēks un ticība, kas nejauj Latvijai bojā iet. Tie bija latviešu leģionāri, kas atkal cīnījās ar sarkanarmijas kolosu un aizstāvēja dzimto zemi. Viņu varonība uzcēla Kurzemes cietokšņi, kas krita pēdējais otrajā pasaules kaŗā cīņā pret sarkanajiem. Tie ir mūsu partizāni, kas vēl turpina Lāčplēša izmisīgo cīņu un varoņu nāvē nogrimst Daugavā, Gaujā un Lielupē. Tie būs dzīvi palikušie latvieši, kas ne mirkli nekavēsies tvert rokās ieročus, lai ieiet atpakaļ uz Latviju un to atbrīvotu tad, kad sāksies kaŗa vētra Eiropā.

Tādēj Latvijas varoņu dienā, kad uz mūsu runā slavena pagātne un mākotne, lai piemiņām un cildinām latviešu varoņu garu un mūsu cīņā par Latvijas brīvību esam pati kā Lāčplēši.

V. Lamberģs

Maotsetunga iesološanu Ziemeļkorejā sākusi apspriest Drošības padome

ĀRI ĢEN. MEKARTURS BEIDZOT APSTIPRINA ĶĪNIEŠU KOMŪNISTU PĀRIEŠANU PĀR JALAS UPI — OFICIĀLĀ NOTA UN ĢENERĀLSEKRETĀRAM TRIGVEM LI — PUSOTRAS STUNDAS ILGĀ GAISA KAUJA AR PADOMJU TIPA TURBOIZNĪCINĀTĀJIEM — KOMŪNISTU OFENSĪVA PAGAIDĀM ATSLĀBUSI

Tokio (F). — Notikumi Korejā šīs nedēļas sākumā risinājušies tādā kinematografiskā ātrumā, ka lasītāji vai apjuka, sekojot tikai oficiālajiem paskaidrojumiem vien. Līdz pagājušās svētdienas vakaram ģenerāļa Mekartura galvenā mītne neviena vārda neminēja, ka Mandžūrijas robežu būtu pārgājuši ķīniešu komūnistu spēki. Bet tad minējumiem un spekulācijām svītru pārvilka Mekartūra oficiālais komunikē, kur tomēr vēl nebija pieminēti ķīnieši, bet tika runāts vienīgi par „lieliem komūnistu spēkiem, kas nav ziemeļkorejieši". Pirmdien turpretim UN ģenerālsekretāram Trigvem Li iesniegtajā notā arī Apvienoto nāciju armijas virspavēlnieks apstiprināja, ka Ziemeļkorejā iesoļojuši ķīnieši. Pēc ASV ierosinājuma Drošības padomes prezidents Dr. Bebiers sasauca padomes ārkārtēju sēdi, kas sākās trešdien. Dienu iepriekš UN speciālā politiskā komisija vienbalsīgi pieņēma rezolūciju, ka UN kaŗaspēks Ķīnai garantē Mandžūrijas robežas nealiskaramību.

Savā iesniegumā Drošības padomei ģenerālis Mekarturs norāda, ka UN kaŗaspēks praktiski jau bija iznīcinājis gandrīz visu ziemeļkorejiešu armiju. Ar Ķīnas iejaukšanos konfliktā Apvienoto nāciju kaŗaviri tagad stāv pretim jaunām, svaigām un labi apbruņotām vienībām. Citas ķīniešu divizijas, ko eventuāli varētu uzskatīt par papildu spēkiem, koncentrētas aiz Mandžūrijas robežām. Ģenerālis Mekarturs piebilst, ka vienīgi UN kaŗaspēka labās vadības dēļ bija iespējams pārvarēt jauno situāciju. Ne savā notā Trigvem Li, ne arī galvenās mītnes oficiālajā komunikē ģenerālis Mekarturs nav noteikti precizējis Ķīnas komūnistu spēkus. Vienā gadījumā bija runa par 7500 vīriem, kamēr amerikāņu 8. armijas štābs domā, ka Maotsetungs metis cīņās Ziemeļkorejā vismaz 6 divīzijas, kas līdzinājas 60.000 vīriem.

Pekinga jau kopš pagājušās nedēļas beigām vairs nenoliedza savu vienību iejaukšanos Korejas konfliktā. Oficiālajā komunikē gan vienīgi apgalvots, ka Mandžūrijas robežu pārgājuši ne vairāk kā 3000 ķīniešu, kas brīvprātīgi vēlas aizstāvēt savu dzimteni", jo UN vienības apdraud Ķīnas drošību. Vispāri, Pekinga līdz šim runājusi vienīgi par „brīvprātīgo akciju", ko Londonas laikraksts Daily Telegraph zīmīgi apzīmē par Pārstāvju kaŗu. Arī padomju ārlietu ministrs Višinskis vēstniecības rīkotajā banketā Vašingtonā sakarā ar oktobŗa revolūcijas 33. gada dienu žurnālistiem izteicās: „Es neticu, ka Ķīna iejaukusies Korejas konfliktā. Runa var būt vienīgi par nelielām brīvprātīgo vienībām."

(Turpinājums 8. lpp.)

PADOMJU ĢENERĀLIS VADĪS ARĪ UNGĀRIJAS ARMIJU

Vine (F). — Austrijas galvaspilsētā saņemta informācija, ka Maskava šinīs dienās nosūtījusi uz Budapeštu ģenerāli Batu, kam būs jāreorganizē ungāru armija. Bata pēc tautības ir ungārs, bet dzimis un darbojies Padomju savienībā. Maskava viņu uzskatot par „krietnu politisko komisāru". Ģenerālis Bata tagad oficiāli atbrīvots no sarkanarmijas dienesta un pārskaitīts ungāru armijā. Šis ir jau otrs gadījums, kad Kremlis „aizdod" saviem satelītiem kādu padomju ģenerāli. Pirmais bija maršals Rokosovskis, kas „uzņēmās" Polijas aizsardzības ministra amatu.

Demokrāti zaudējuši, bet tomēr paturēs nelielu vairākumu

Vašingtona (D). — ASV 82. kongresa vēlēšanas, kas notika 7. novembrī, liecina, ka prezidenta Trūmena demokratu partija abos namos paturējusi gan nelielu vairākumu, bet teorētiski visur zaudējusi. Kongresā demokratu vairākums no 12 vietām sadilis uz 2 un turpmāk būs 49 pret 47. Tautas pārstāvju namā partijas vairākums samazinājies 42 balsīm, lai gan par dažiem iecirkņiem vēl trūkst rezultātu. No 33 pārvēlamiem štatu gubernātoriem republikāņi ieguvuši 17. Arī šie rezultāti vēl nav galīgi. Informētas aprindas izsakās, ka demokrati vēlēšanās zaudējuši valdības ārpolitikas dēļ. Sevišķi asi republikāņi vērsās pret Ačesonu. Pats ārlietu ministrs turpretim paskaidroja, ka, neraugoties uz vēlēšanu rezultātiem, ASV ārpolitika nemainīsies un viņš neatkāpsies.

Piedalīšanās vēlēšanās, kā ziņo amerikāņu laikraksti, šogad bijusi ļoti dzīva. Tikpat dzīva un asa bijusi arī vēlēšanu cīņa, kas savu kulmināciju sasniedza 5. un 6. novembrī. Abu lielo partiju pārstāvji ar helikopteriem nolaidās pat vietās, lai teiktu aģitācijas runas. Prezidents Trūmens amerikāņu tautu uzrunāja tikai vienreiz San Luisā. Viņa pilnvaras šī kongresa vēlēšanas neapdraudēja, jo prezidents būs amatā vēl divi gadus. Daudzos vēlēšanu lokālos bija uzstādītas īpašas balsošanas mašīnas. Paraujot uz leju attiecīgo ķoķi, kādi atradās pret visu partiju un kandidātu vārdiem, amerikāņi varēja izpildīt savu demokratisko pienākumu pilnīgi mehāniski. Interesants ir tas apstāklis, ka demokratu partija zaudējusi daudzus savus senātorus. Tā, piemēram, nav ievēlēts senāta kaŗa lietu komisijas priekšsēdis Taidings, kas augstākajā ASV likumdošanas iestādē atradās nepārtraukti 24 gadus. Toties ar lielu balsu vairākumu par Ņujorkas štata gubernātoru jau trešoreiz ievēlēts republikānis Djuis. Vispārējā tendence rāda, ka demokrati savu pārsvaru paturējuši ASV dienvidu štatos, kamēr ziemeļos uzvarētāji ir republikāņi.

Sūtnis J. Feldmanis 18. novembrī runās Amerikas balsī

Ņujorka (F). — Laikraksts Laiks ziņo, ka Amerikas balss uzaicinājusi mūsu sūtni Vašingtonā J. Feldmani iesniegt priekšlikumus 18. novembŗa raidījumam, kas paredzēts mūsu tautiešiem šaipus un viņpus dzelzs priekškaram. Sagaidāms, ka raidījumu ievadīs sūtņa uzruna. Galīgā programma vēl nav paziņota. Bet jau tas apstāklis vien, ka Amerikas balss vēlas veltīt daļu sava raidījuma Latvijas neatkarības gada dienai, nozīmē, ka amerikāņi mūsu problēmas tagad skata pavisam citām acīm nekā vēl priekš gada.

Astonas nācijas protestē pret padomju terroru

Ulma (F). — Lai protestētu pret padomju oktobŗa revolūcijas izraisīto terroru, vairāk nekā 1000 DP pag. otrdien rīkoja demonstrācijas Ulmas tirgus laukumā. Šais demonstrācijās piedalījās latvieši, lietuvieši, igauņi, poļi, ukraiņi, čechi, slovaki un turki. Katras nacionālās grupas pārstāvis isā uzrunā vērsās pret boļševismu, nosaucot to par 20. gadsimteņa lielāko nelaimi. Uz karogiem un transparentiem bija redzami uzraksti, kas vērsās pret Padomju savienības tirraniju. Uz kāda no transparentiem varēja lasīt: „Pret-boļševistisko nāciju bloks ir trešā vara starp austrumiem un rietumiem." Krievu emigrantu demonstrācijas notika arī Minchenē.

Bevins apmeklēs Rietumvāciju

Londona (D). — BBC ziņo, ka britu ārlietu ministrs Bevins paredzējis apmeklēt Rietumvāciju. Šo informāciju apstiprina arī vācu federālās valsts kanclers Dr. Ādenauers, piebilstot, ka Bevins Bonnā gaidāms tuvāko četru nedēļu laikā. Britu ārlietu ministrija turpretim vizītes termiņu vēl nemin. Oficiālajā paskaidrojumā teikts, ka Bevins jau sen plānojis ierasties Rietumvācijā, bet līdz šim viņu kavējis darbs un neveselība.

18. NOVEMBRĪ ZIEDO ARTAVU LATVIJAI!

Barakās, bet tomēr privātā dzīvē

VALKĀ UN KLEINKECĀ BEIGĀS ATKAL DZĪVOS ĀRZEMNIEKI — DP AR SIMTSMARKU ŽUKŠŅIEM BIKŠU KABATĀ — STRĀDĀ 24 STUNDAS DIENĀ UN 7 DIENAS NEDĒĻĀ

Preses konference pie Bavārijas bēgļu lietu kārtotāja

Kazarmu nometņu atbrīvošana un jaunu dzīvokļu sagāde no kazarmām izvietotajiem DP bija vienīgais temats preses konferencē Minchenē, kurā DP laikrakstu pārstāvji uz bija aicinājis Bavārijas valsts sekretārs bēgļu lietās Jēnike. Viņa un pārējo valdības pārstāvju ziņojumi un atbildes uz žurnālistu jautājumiem visas bija veltītas šim aktuālajam jautājumam, kas sagādājis un vēl sagādās rūpes abām ieinteresētajām pusēm no vien Bavārijā, bet arī pārējā amerikāņu joslā.

No valsts sekretāra Jēnikes, valdības virspadomnieka Nentviga un darba pārvaldes pārstāvja valdības virspadomnieka Eberta ziņojumiem un atbildēm uz žurnālistu jautājumiem izlobāma apmēram sekojoša aina. Ievērojot rietumvalstu lēmumu Rietumvācijas drošības labā pastiprināt šeit okupācijas karaspēku, ļoti pēkšņi radās vajadzība sagādāt šim karaspēkam lielāku skaitu kazarmu, no kurām tikai daļa bija tukšas, bet pārējās apdzīvoja vācu vai ārzemju bēgļi, pie kam dažas pazarmas pat jau pārbūvētas dzīvokļos. Tas radīja steidzamu un sarežģītu uzdevumu vācu iestādēm, kam jārūpējas par ārzemju bēgļu lietām. Jo vairāk šo uzdevumu apgrūtina apstāklis, ka pārkārtojumi notiek, iestājoties agrai un, cik paredzams, arī stingrai ziemai.

Saskaņā ar amerikāņu augstā komisāra Mekloja pirmo rīkojumu, līdz 31. oktobrim resp. 3 nedēļu laikā Bavārijā vien bija jāatbrīvo 3 kazarmas Minchenē, Ambergā un Vircburgā, kopā ar gandrīz 2000 iedzīvotājiem. Sekojot principam, ka masu nometināšanas veids jāizbeidz un katrai ģimenei jāsagādā savs dzīvoklis, bet brīvu privātu dzīvokļu tik lielā skaitā nav, bija jākeras pie šīm prasībām atbilstošu baraku būves. Strādājot arī naktīs un svētdienās, šis pirmais uzdevums ar lielāko piepūli ir veikts, izdodot pāris nedēļu laikā 2 milj. DM.

Minchenes Luitpolda kazarmās dzīvoja 600 ārzemju bēgļu, kas gandrīz bez izņēmumiem strādāja Minchenē un tātad turpat arī bija jāizvieto. Tā dažu nedēļu laikā klajā laukā radās jauna baraku pilsētiņa. Tās tomēr ir barakas uz betona pamatiem, ar kārniņu jumtiem un labierīcībām. Katrai ģimenei ir savs dzīvoklis ar virtuvi un 1—2 istabām un savu elektrības skaitītāju. Barakās ir ūdensvadi, krāsnis, pavardi, kanalizācija. Baraku iemītnieki apmierināti, jo dzīvokļi gan nav lieli, bet tomēr savrupi un mājīgi. Iekārto arī rajona ielu apgaismošanu un rūpējas par ģatiksmi. Baraku kolonijā izbūvē masīvas ēkas sakņu uzglabāšanai un veļas mazgāšanai, kā arī malkas šķūņus, jo īsajā laikā nebija iespējams izbūvēt zem ēkām pagrabus. Vasarā paredzēts rajonu bagātīgi apstādīt, radot sava veida dārzu pilsētu un palīdzot iemītniekiem aizmirst, ka viņi dzīvo baraku nometnē.

Līdzīgā kārtā izdevies izvietot arī 870 DP no Vircburgas un 930 no Ambergas. Pēdējā gadījumā gan radās sarežģījumi, un 116 cilvēku izvietošanai vēlāk vajadzēja izbitvēt vēl 4 papildu ēkas. Tagad Bavārijas valdībai steidzami jāreālizē nākošais Mekloja rīkojums un līdz 1. dec. jāatbrīvo Leipheimas lidlauka nometne ap 1400 un Mitenvaldes Jēgerkazarmu nometne ar turpat 1700 ārzemniekiem. Vismaz daļu leipheimiešu izvietos turpat tuvumā — tagad tukšajās bij. Kleinkecas nometnes 1—2 stāvu mūra ģimeņu ēkās, piebūvējot vēl vairākas jaunas un vecās sakārtojot. Lietu apgrūtina tas, ka iepriekš vēl jāiegūst attiecīgā zemes platība, kas nepieder valstij. Tā kā Mitenvalde ir tipisks tūrisma apgabals, bez darba iespējām, tad mitenvaldiešus nolemts izvietot Bavārijas lielākās rūpniecības pilsētas Nirnbergas tuvumā — bij. Valkas nometnē. Tā patlaban ir ļoti sliktā stāvoklī, un, strādājot 24 stundas dienā, to patlaban pārbūvē un paplašina. Patlaban Valkā dzīvo vienīgi čechi. Izdarot šīs pārvietošanas, paskaidroja valsts sekretārs Jēnike, vācu iestādes cenšas atsevišķās tautības atkal novietot, vai no jauna savest vienkopus, bet dažkārt tās diezgan grūti. Piemēram, Mitenvaldē patlaban dzīvo turpat 20 dažādu tautību bēgļi, ieskaitot čerkesus, franču, persiešus, somus, turkus.

(Turpinājums 4. lpp.)

RĒGENSBURGAS DP SLIMNĪCA NODOTA CARITAS ORGANIZĀCIJAI

Oktobra beigās Rēgensburgas DP slimnīcu, kur ārstējas chroniski slimie bēgļi, un kas līdz šim bija IRO pārziņā un aprūpē, nodota katoļu organizācijai Caritas. Svinīgajā aktā piedalījās IRO amerikāņu joslas direktors S. E. Raians, amerikāņu komisārs Bavārijā prof. Šusters, bēgļu ministrs Dr. Jēnike un Caritas organizācijas Rēgensburgas direktors māc. M. Prēms. Nodošanas akta norisi ar skaļruņiem pārraidīja arī visās slimnieku telpās.

Vai kāds še nevar līdzēt

DIVI GADI „IZCEĻOJIS", BET VIENMĒR VĒL TIKPAT

„Tu, kas še ienāc, atstāj savas cerības ārpusē!" — šos, latviešu valodā rakstītos vārdus reiz lasīju Ventorfas transitnometnē uz Rentgena kabineta durvīm, blakus oficiālajam uzrakstam, neiedomādamies, ka tie skars arī mani. Bija 1948. gada jūnijs, un es sāku savu pirmo mēģinājumu atstāt karā sagrauto Vāciju, lai aizjūrā rastu drošāku pamatu dzīvei. Kad nu pēc pāris nedēļu ilgas rindā stāvēšanas pie dažādajām pārbaudēm, beidzot bijām tikuši arī pie Rentgena uzņēmumiem, vēl pagāja pāris nedēļas, kad visai mūsu schēmai — ap 600 cilvēkiem paziņoja, ka no izceļošanas pagaidām nekas neiznāk.

Gadu vēlāk atkal ieradāmies turpat, lai startētu citā virzienā. Soreiz latviskā brīdinājuma uz Rtg kabineta durvīm vairs nebija un, tā kā pārbaužu process bija jau labāk organizēts — ātri un gludi izkļuvām cauri visām instancēm, garā jau skatīdami jaunās zemes krastus. Bet, ak vai! — Mūsu ģimenes jaunākais izceļotājs, kas tik krietni bija turējies visās pārbaudēs, saslima, un tālāk par Neapoli netikām. Nepierastā klimata un uztura dēļ mazais slimnieks lāgā negribēja atspirgt, un kad novērošanai dotais laiks bija beidzies, komisija izšķīrās sūtīt mūs atpakaļ uz Vāciju. Slimnieks gan šeit izveseļojās, taču smagā kaite tam atstājusi palikošas sekas.

Pēc gada atkal stājamies tās pašas komisijas priekšā. Medicīniskai pārbaudei gan izkļuvām cauri, bet atdūrāmies uz citu šķērsli. Zeme, kas agrāk karavīrus nebija noraidījusi, tagad tos vairs nevēlējās, un mums bija jāmēro ceļš atpakaļ uz pamatnometni.

Pirms mēneša mūs atkal aicināja Amerikas komisijas priekšā, kas mums ieteica atstāt bērnu Vācijā un izceļot tikai pieaugušajiem. To, protams, nevaram atļauties, kādēļ atkal jāauj kājas un jāatstāj transitnometne. Atvadoties IRO sociālās daļas vadītājs norādīja, ka mēs ieskaitīti grūti izvietojamo grupā, un izceļošanas iespējas jāmeklējot mums pašiem. IRO varot tikai segt ceļa izdevumus.

Šīs divi gadu „izceļošanas" pūles prasījušas daudz fiziskā un garīgā spēka, nemaz nerunājot par materiāliem zaudējumiem. Tā kā esam ģimene ar 4 iecelkiem, no kuriem trīs strādājošie, ceram, ka tomēr atradīsies kāds, kam mūsu darba rokas būs noderīgas. Varbūt rastos kāds tautietis, kas še varētu man izpalīdzēt, pārmetot laipu aizai, pār kuru līdz šim nav izdevies pārkļūt.

Pēteris Spekters,

Seedorf b. Zeven, Lager, British Zone, Germany

Nav jabažījas par drošības pārbaudēm

Latvijas sūtniecība Vašingtonā mums piesūtījusi sekojošu paskaidrojumu izceļošanas lietās.

Šī gada septembrī ASV parlaments pieņēma likumu par valsts iekšējo drošību. Ar likumu bija domāts apkarot komūnismu, kas kritiskā brīdī var apgrūtināt vai apdraudēt valsts aizsardzību, kā arī nodrošināties pret totalitārās varas piekritējiem no labās puses. Prezidents Trūmens bija pret šo likumu un uzlika tam savu veto. Tomēr senāts un vietnieku nams to par jaunu pieņēma, un likums stājies spēkā.

Sasteigtā likuma pielietošana praksē izrādījās visai sarežģīta. Likums ne tikai kontrolē komūnistu organizāciju darbību ASV, bet papildina arī līdzšinējos imigrācijas likumus, noliedzot iebraukšanu ārzemniekiem, kas saistīti ar totalitāriem režīmiem un to ideoloģijām. Ap pēdējā noteikuma tulkojumu tad arī radās pārpratumi un grūtības. Katram iecelotājam, kaut arī tūristam, bija jāpārliecina imigrācijas iestādes, ka tam nav sakaru ar totalitārām diktatūrām. Ja tas nebija iespējams, iebraucējus apcietināja tuvākai pārbaudei. Tā tika apcietināti pat redzami mākslinieki, kā Toskanini un citi.

Kā no latviešu laikrakstiem redzams, šī pārbaude skārusi arī mūsu karavīrus, kuriem tikai nesen pavērās iespējas iecelot ASV. Še jāpaskaidro, ka likums attiecas uz visiem iecelotājiem un tā tad arī uz mūsu bij. karavīriem, kam gan par šo iztaujāšanu nevajadzētu sevišķi bažīties.

Iespējams, ka šī likuma pārāk tālejoša iztulkošana ietekmējusi nelabvēlīgu izturēšanos pret mūsu bij. aizsargiem, par kuriem DP komisijai Vācijā, liekas, nav bijis pareizas informācijas. Šo trūkumu sūtniecība novērsusi, iesniedzot šejienes ārlietu ministrijai plašus paskaidrojumus un materiālus par aizsargu organizācijas izcelšanos, būtību un nozīmi. Kamēr piekritīgās iestādes tos izpēti un pieņems zināmus lēmumus, paies laiks.

Augustā Bostonā iebraukuši 93 latviešu emigranti no Zviedrijas bez vīzām. Parasti bez vīzām iebraukušos nosūta atpakaļ uz valsti, no kuras tie iebraukuši. Sūtniecība lūgusi minētiem 93 iecelotājiem patvēruma tiesības, bet jautājuma izlemšana prasīs ilgāku laiku. Administrācija acīmredzot baidās, ka ielaižot šādas grupas tā radīs precedentu, uz ko varētu atsaukties vēlākie nelegālie iebraucēji.

Jauni noteikumi izceļotājiem uz Austrāliju

IRO galvenā mītne Ženēvā izdevusi rīkojumu, ka izceļotājiem pēc transitcentra atstāšanas lielā bagāža vairs nav pieejama. Tādēļ mantas jāsaiņo tā, lai izceļotāji ar rokas bagāžā iesaiņotām mantām varētu iztikt kā pa gaidīšanas laiku transitnometnēs, tā arī brauciena laikā uz jūras.

Līdz turpmākam rīkojumam pārtraukts nosūtīt uz Austrāliju ģimenes ar mazbērniem līdz 1 g. v., jo lielais karstums Sarkanā jūrā patlaban apdraud mazbērnu veselību.

DP amatniekiem, kas brauc uz Austrāliju, atļauts ņemt līdz vienīgi darba rīkus, kas nepieciešami attiecīgā amata piekopšanai. Nav atļauts vest līdzi mašīnas un ar mašīnu spēku dzenamas ierīces. Pēdējo līdzņemšanai jau laikus jāiesniedz lūgums joslas izvietošanas daļai, sīki raksturojot līdzņemamās mašīnas un ierīces. Še jārēķinājas ar ilgāku gaidīšanu, jo lūgumus sūtīs caur IRO galveno mītni Ženēvā apstiprināšanai uz Austrāliju. Imigranti Austrālijā nedrīkst ievest vairāk naudas par 5 mārciņām uz personas. Virs atļautās summas atvesto naudu Austrālijas muitnieki apķīlās.

Lai novērstu sērgu ievazāšanu Austrālijā, imigrantiem aizliegts ņemt līdzi krastā pārtikas vielas. Pirms kuģa atstāšanas pārtika vai nu jāapēd, vai jāizņicina. Uz kuģa ēdina ļoti labi, arī Austrālijā ir pārtikas diezgan, tā kā nav vajadzības pirms brauciena vai brauciena laikā iegādāties pārtiku. Lielajā bagāžā iesaiņotās pārtikas vielas muitas ierēdņi konfiscēs.

L. V.

Miris jaunatnes audzinātājs

Fareles veco ļaužu mītnē 25. okt. miris skolotājs Bernhards Liepiņš (dz. 6. 7. 1878.), kas Latvijā 46 gadus aizvadījis jaunatnes audzināšanas darbā. Jaunībā L. strādājis par skolotāju Salaspilī, vēlāk savā dzimtajā Viskaļu pagastā, tad Koknesē un beidzot atkal Viskaļos. Koknesē L. noorganizēja priekšzīmīgu skolas mūzeju un ilgus gadus vadīja tūrisma kori, būdams arī Kokneses draudzes ērģelnieks. Blakus šiem pienākumiem L. citīgi piedalījies arī sabiedriskajā dzīvē, darbodamies dažādās Kokneses apgabala biedrībās un organizācijās. Sevišķi lielu interesi L. veltīja Kokneses novada vēsturei un tās pētīšanai, atstājot daudz apcerējumu par šo tēmu. Arī trimdā B. Liepiņš strādāja Rendsburgas nometnes skolā, lasīdams arī referātus, visbiežāk vēstures jautājumos. Vēl nedēļu pirms nāves viņš sniedza interesantu priekšlasījumu — Cīņa par latviešu kultūru. Nelaikā apglabāts Fareles kapsētā, kur jau guldīti 14 veco ļaužu mītnes aizgājēji.

A.

KURŠ VAINĪGS?

AGATES KRISTI ROMĀNS

(22. turpinājums)

„Par pareizu — taisni tagad?" viņš domīgi atkārtoja sievas vārdus. Un tad griezīgi jautāja: „Cecilija, vai tu aizņēmies naudu no vecās francūzietes?"

„No kādas? Es nezinu, ko tu īsti domā."

„Tu zini ļoti labi, ko es domāju. Es domāju to sievieti, kas tika noslepkavota lidmašīnā — tajā lidmašīnā, ar ko tu atgriezies. Vai tu aizņēmies no viņas naudu?"

„Nē. Kas gan tev atkal par pēkšņu iedomu!"

„Cecilija, neesi nelga. Ja viņa tev aizdevusi naudu, tad tu daritu pareizi, ja atzītos. Apdomā, ka ar to tā lieta nav beigusies. Zvērināto uzskats ir šāds: nezināms slepkava pastrādājis noziegumu ar iepriekšēju nodomu. Abu valstu policija drudžaini strādā, un tas ir tikai laika jautājums, kad patiesība atklāsies. Katrā ziņā mirušā atstājusi piezīmes par savām veikala lietām. Ja starp tevi un viņu pastāvēja kādas attieksmes, tad mums nevajadzētu gaidīt, kamēr tas nāk gaismā. Vispirms mums jālūdz padoms no Foka."

Foks un Vilbrahams bija advokāti, kas kopš paaudzēm pārstāvēja Horberiju dzimtas un viņu īpašumu intereses.

„Vai gan es jau iepriekšējā izmeklēšanā nesaciju, ka par šo sievieti neko nezinu?"

„Tas neko nepierāda," sacīja Cecilijas vīrs sausi, „vari būt droša, ka policija drīzumā visu atklās."

Aizkaitināta lēdija Horberija atsēdās savā gultā.

„Varbūt tev šķiet, ka esmu viņu nogalinājusi, ka es piecēlos, lai uzpūstu viņai saindētu dzelkšni? Ak, šīs muļķīgās pasakas!"

„Tas patiesi izklausās traki," atzinās Stefens. „Taču es gribētu, lai tu atskarstu savu stāvokli."

„Kādu stāvokli? Nav nekāda stāvokļa, saproti? Zināms, tu man atkal netici neviena vārda — pie tā jau pamazām esmu pieradusi. Un vispār — kādēļ šīs pēkšņās rūpes? Vai tu varbūt esi nobažījies par to, kas ar mani notiks? Tu nicini mani. Tu nīsti mani. Tu būtu svētlaimīgi priecīgs, ja es jau rītu būtu viņā pasaulē. Kādēļ liekuļot?"

„Vai tu drusku nepārspīlē? Katrā ziņā, lai cik vecmodīga es būtu, man rūp manas ģimenes vārds, par kuru tu, jādomā, ironiski smejies." Un, pēkšņi pagriezies, viņš atstāja istabu. Viņa dedzīgos sita gļotāi kā ar veseriem un domas dzenāja cita citu. „Nicināt? Nīst? Jā, tas patiesi tā ir. Taču vai es priecātos, ja viņa rītu nomirtu? Mans Dievs, jā! Es justos kā cilvēks, kam atvērušies cietuma vārti. Cik ačgārna, cik nejauka ir dzīve! Kad es viņu ieraudzīju pirmo reiz, cik ļoti viņa atgādināja pielūdzamu bērnu. Tik blonda, tik trausla, tik piemīlīga!.. Muļķīgais nerrs! Es biju neprātīgs, es saplosīju sevi ilgās pēc viņas. Viņa šķita kā pats visa labā un maigā iemiesojums; taču visu laiku viņa patiesībā bija tāda, kāda tā ir tagad — izlutināta, kašķīga, tukša, iegribu pilna. Viņas piemīlīgumu es vairs nevaru pat uzlūkot."

Viņš iesvilpās, un tūliņ piesteidzās neliels medību suns, un uzlūkoja viņu uzticīgām, sentimentālām acīm.

„Vecā, labā Betsija," sacīja Stefens, noglāstīdams suņa garās, spalvainās ausis. „Tāds suns kā tu, Betsija, ir vairāk vērts, nekā daži cilvēki, ko savā mūžā esmu sastapis. „Un, uzbāzis pakausī vecu cepuri, viņš sava četrkājainā drauga sabiedrībā atstāja namu.

Bezmērķa apgaita savā saimniecībā pamazām nomierināja viņa satrauktos nervus. Viņš noglāstīja mīļākā zirga kaklu, pārmija dažus vārdus ar stalļa puisi, brīdi parunājās ar rentnieka sievu. Ar Betsiju pie kājas viņš devās tālākā pastaigā pa šauru lauku ceļu, un sastapa Veneciju Kerri brūna zirga mugurā.

Zirgā Venecija izskatījās vislabāk. Lords Horberijs uzlūkoja viņu ar apbrīnu, maigumu un kādu dīvainu pārdzīvojumu, kas viņam deva it kā mājīguma sajūtu.

„Labrīt, Venecija. Kur tu biji? Laukā — pauguros?"

„Jā. Kā tev patīk mana brūnā ķēve?"

„Lieliski. Vai tu redzēji manu divgadīgo kumeļu, ko nopirku no Catisleja?"

Dažas minūtes viņi sarunājās par zirgiem. Tad viņš pēkšņi sacīja: „Cecilija ir šeit."

„Šeit, Horberijā?" — Venecijai neizdevās apslēpt savu pārsteigumu.

„Jā. Viņa ieradās pagājušā naktī."

Viņi apklusa. Venecija, domās iegrimusi, rotaļājās ar zirga pavadām, un Stefens Horberijs acīm sekoja kāda dzeltena tauriņa likloču lidojumam.

„Tu taču biji iepriekšējā nopratināšanā, Venecija," viņš iesāka, dīvaini nomākts. „Kā... kā tā noritēja?"

Viņa kādu brīdi apdomājās.

„Diezgan neinteresanti. Neviens nepasacīja nekā kaut cik svarīga."

„Vai arī policija neļāva neko nojaust?"

„Nē."

„Tev tas gan bija visai nepatīkami, vai nē?"

„Protams, tas nebija nekāds baudījums, Stefen. Taču priekšsēdētājs uzvedās itin pieklājīgi."

Stefens Horberijs noplūca kādu kārklu lapiņu.

„Vai tev ir kādas aizdomas par to, kas īsti varēja būt laundaris?"

„Nē," atteica Venecija Kerre un kādu brīdi klusēja, meklēdama vārdus, ar kuriem vislabāk un smalkjūtīgāk pasacīt to, ko vēlējās. Un beidzot, druku iesmiedamās, viņa sacīja: „Cecilija un es — mēs tās nebijām. To es zinu. Viņa būtu nodevusi mani, un es būtu nodevusi viņu."

Arī Stefens iesmējās.

„Tad viss kārtībā," viņš sacīja priecīgi. Tam vajadzēja izklausīties pēc joka, taču viņa pamanīja zināmu atvieglojumu Stefana balsī. Tātad viņš domāja, ka...

„Mēs taču pazīstam viens otru jau diezgan ilgi, Venecija," viņš no jauna atsāka.

„Ak, jā! Vai tu vēl atceries tās briesmīgās dejas stundas bērnībā, ar kurām mūs tik dikti nomocīja?"

„Protams. Saki, Venecija — vai Cecilija bija pazīstama ar šo Zizeli?"

„Nevaru par to tev nekā pasacīt. Es taču biju Francijas dienvidos un Le Pinē tenkas neesmu vēl uzzinājusi."

„Bet kā tu īsti domā?"

„Atklāti sakot — tas mani nepārsteigtu." Un kad Stefens pamāja, viņa draudzīgi piebilda: „Vai tev tādēļ jālauza galva? Jūs taču dzīvojat divas diezgan nošķirtas dzīves. Tā taču ir viņas darīšana, ne tava."

„Tik ilgi, kamēr viņa ir mana sieva, tas attiecas arī uz mani."

„Vai tu, ja tev būtu iespēja — vai tu šķirtos no viņas?"

„Ja man būtu pamatots iemesls — katrā ziņā," viņš spītīgi sacīja.

„To, protams, zina arī viņa," domīgi piebilda Venecija Kerre.

„Jā."

Viņi klusēja. „Cecilijai nav vairāk morāles kā kaķim. Taču viņa saņemas, lai nedotu Stefenam nekādu iemeslu," domāja Venecija. Tad viņa skaļi izmeta: „Tātad tur nekas nav darāms."

Viņš noraidīdams pamāja galvu un pēkšņi satvēra viņas zirga pavadas: „Venecija, ja es būtu brīvs — vai tu kļūtu mana sieva?"

Viņas skats kavējās pie zirga kakla, taču viņas balss neatklāja nekā no viņas jūtām, kad viņa atbildēja: „Gluži izslēgts tas vis nav."

Stefens! Stefenu viņa vienmēr bija mīlējusi, vienmēr kopš sen jau pagājušajām dejas stundām un draiskošanās mežā un laukā. Un Stefenam viņa patika, taču ne tik daudz, lai pietiktu spēka piesaistīt sev šo mazo atjautīgo aktrisi, šo smalko aprēķinātāju.

„Mēs kopā varētu veidot brīnumjauku dzīvi, Venecija..."

(Turpinājums sekos)

Baltais g

11. novembris ir diena, kas iezīmē latvju tautas dzīvības ceļu. Tā ir diena, kad pirmo reizi brīvi iedziedāja mūsu Archibīskapa katedrāles zvanu mēles, vēstot visai pasaulei: Šī zeme ir mūsu, šī pilsēta mūsu... Tā ir diena, kas liek visai pasaulei runāt par ģen. Baloža varonīgajiem dēliem, kuŗi ar sauli pie cepures, sauli un Lāčplēša garu krūtīs veda savu tautu saules kalnā.

Jāņa Baloža vārds iezīmē neatkarīgās Latvijas valsts pirmo varonību. Varoņība, kādā pacēlās Balodis ar saviem drosmīgajiem cīnītājiem, šiem daudzreiz skrandās tērptiem, dubļu un asiņu notrieptiem un tomēr neuzvaramajiem vīriem, lika pār Latviju atspīdēt brīvības saulei. Šī varoņība mācīja arī visai pasaulei saprast, ka 18. novembris latvju tautai nav vienkārša nejaušība vai illūzija, bet gan tās karstāko ilgu reāls piepildījums.

Latvijas atbrīv
L. k. o. k. ģe

Jānis Balodis piedzimis 20. februārī 1881. g. Trikātā, kur gūst arī pirmo izglītību. Kā savvaļnieks viņš iestājās armijā un 1902. g. beidza Viļņas kara skolu, piedalījās krievu-japāņu un pirmajā pasaules karā. Atgriezies no vācu gūsta, viņš tūdaļ iestājas Latvijas armijā, lai piedalītos brīvības cīņās. Pēc Liepājas apvērsuma (16. 4. 1919.) viņš noraidīja piedāvājumu iestāties vācu direktorijā, bet paziņoja, ka paliek uzticīgs Tautas padomes izraudzītai K. Ulmaņa valdībai. Bermontiešu uzbrukuma laikā Balodi iecēla par nacionā-

Grāmata par komunistu briesmu darbiem Baltijā

Amerikāņu apgāds Appleton-Century-Grofts pieņēmis izdošanai angļu valodā Alberta Kalmes grāmatu Totālais terrors. Tajā attēlotas komūnistu noziedzības Baltijas valstīs. Grāmata iznāks nākošā gada sākumā. Manuskripta pieņemšanas gadījumā apgāds rīkojis pieņemšanu Baltijas tautu sabiedriskajiem darbiniekiem. Pieņemšanā runāja Latvijas sūtniecības atašejs R. Šillers, Lietuvas ģenerālkonsuls J. Budris un Igaunijas ģenerālkonsuls J. Kaivs.

BURU LAIVĀ VEIKUŠI OKEANUS

Klusā okeāna Sanpedro ostā netālu no Losandželosas, vieglā buru laivā ieradušies divi latvieši — grāmatvedis J. Paltiņš un radiotechnikis E. Karulis. Viņi veikuši ap 10.000 jūdzes un ceļā no Zviedrijas pavadījuši 15 mēnešus. Viņu nolūks gan bijis sasniegt Austrāliju, taču lēmumu nācies grozīt. Abus atbraucējus aizturējušas imigrācijas iestādes, lai noskaidrotu, vai tie uzskatāmi par politiskiem bēgļiem, kuriem varētu piešķirt uzturēšanās atļauju ASV.

„MĒRENAS" PRASĪBAS

Laika redakcijas rokās nācis kādas rezolūcijas teksts, ko 1943. g. pieņēmusi Detroitas latviešu biedrība. Rezolūciju parakstījis Artūrs Plēsums ar Oswaldu Brumzīti, un tā nosūtīta toreizējam ārlietu ministram Helam. Rezolūcijā teikts, ka agrākās krievu imperijas pilsoņi — tagadējie ASV pavalstnieki ar latvisku izcelšanos atzinuši, ka mazu buferu valstu radīšana no nelielām nacionālitāšu grupām noved tikai pie kildām un izraisa karus. Tā tas esot bijis arī ar Latviju, kāpēc tie lūdzot, lai Latvija paliktu Pad. savienības sastāvā, un ASV valdība nekavētos atzīt de facto Latvijas pievienošanu Pad. savienībai. Rezolūcijas beigās izteikts vēlējums, lai ASV valdība aizkavētu katru mēģinājumu „šķirt Latviju no savas mātes — Pad. savienības".

Še atliek tikai apbrīnot rezolūcijas autoru, parakstītāju un iesniedzēju „lieticību". Vajadzēja taču būt konsekventiem un lūgt arī Sav. valstu pievienošanu Pad. savienībai, lai A. Plēsums, O. Brumzītis un citi viņu domu biedri nebūtu šķirti no savas aizkrasnās mātes krūts.

Baltais generalis

11. novembris ir diena, kas iezīmē latvju tautas dzīvības ceļu. Tā ir diena, kad pirmo reizi brīvi iedziedāja mūsu Archibīskapa katedrāles zvanu mēles, vēstot visai pasaulei: Šī zeme ir mūsu, šī pilsēta mūsu ... Tā ir diena, kas liek visai pasaulei runāt par ģen. Baloža varonīgajiem dēliem, kuŗi ar sauli pie cepures, sauli un Lāčplēša garu krūtīs veda savu tautu saules kalnā.

Jāņa Baloža vārds iezīmē neatkarīgās Latvijas valsts pirmo varonību. Varoniba, kādā pacēlās Balodis ar saviem drosmīgajiem cīnītājiem, šiem daudzreiz skrandās tērptiem, dubļu un asiņu notrieptiem un tomēr neuzvaramajem viriem, lika pār Latviju atspīdēt brīvības saulei. Šī varoniba mācija arī visai pasaulei saprast, ka 18. novembris latvju tautai nav vienkārša nejaušība vai illūzija, bet gan tās karstāko ilgu reāls piepildījums.

Jānis Balodis piedzimis 20. februārī 1881. g. Trikātā, kur gūst arī pirmo izglītību. Kā savvaļnieks viņš iestājās armijā un 1902. g. beidza Viļņas kara skolu, piedalījās krievu-japāņu un pirmajā pasaules karā. Atgriezies no vācu gūsta, viņš tūdaļ iestājas Latvijas armijā, lai piedalītos brīvības cīņās. Pēc Liepājas apvērsuma (16. 4. 1919.) viņš noraidīja piedāvājumu iestāties vācu direktorijā, bet paziņoja, ka paliek uzticīgs Tautas padomes izraudzītai K. Ulmaņa valdībai. Bermontiešu uzbrukuma laikā Balodi iecēla par nacionālās armijas virspavēlnieku un viņa vadībā atbrīvota Rīga, Zemgale un Kurzeme. Pēc bermontiešu padzīšanas ģen. Balodis vadīja Latgales atbrīvošanu no bolševikiem.

Uzvarām bagātas ir tās ciņas, ko ģen. Baloža vadībā izcīnīja mūsu Lāčplēša dēli. Tāpēc latvju tauta pateicībā rotāja viņa krūtis ar visām trim Lāčplēša kara ordeņa insignijām. Bez ģen. Baloža šīs augstākās varonības zīmes piešķirtas vēl tikai diviem latviešu varoņiem — ģen. Berķim un pulkv. Briedim. Aizsargi viņu ievēlēja par savu goda šefu. Satversmes sapulce tam dāvināja Livbērzes Upesmuižu, ko pārdēvēja par Baložiem. Tauta viņu godāja par savu balto ģenerāli.

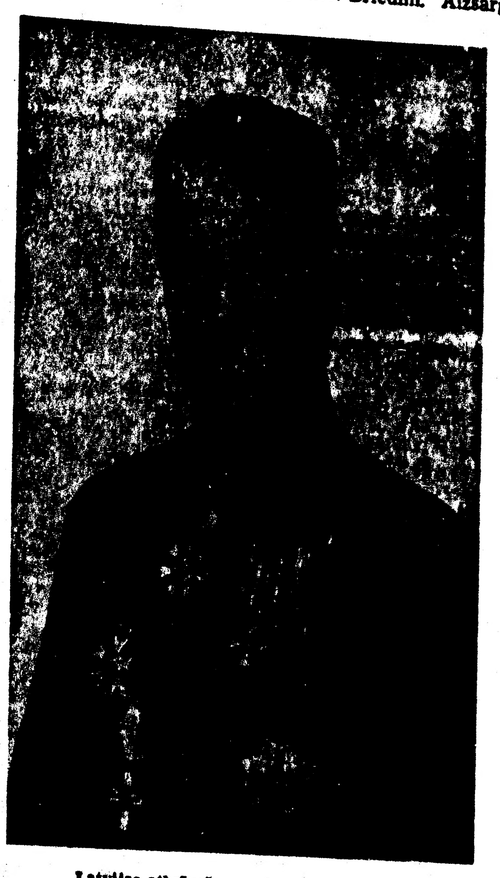

Latvijas atbrīvošanas cīņu virspavēlnieks L. k. o. k. ģenerālis JĀNIS BALODIS

Miera laikā viņš čakli strādāja Lāčplēša ordeņa domē, Brīvības piemineklja un Brāļu kapu komitejā, lai palīdzētu godināt savus dzīvos un kritušos varoņus. Viņš bija arī Saeimas loceklis, ilgus gadus kara ministrs un ministru prezidenta biedrs. 1940. gada vasarā bolševiki deportēja viņu uz Krieviju, kur pēc dažām ziņām viņš miris.

Ja arī baltais ģenerālis jau skata mūžības tāles, tad tomēr mūsu tautai viņš nav zudis. Nē! — Viņa darbi un cīņas bija daudz lielākas par viņu pašu. Tāpēc viņš tautas piemiņā dzīvos daudz ilgāk nekā viena cilvēka mūžu. To labi izpratis angļu militārās misijas priekšnieks ģen. A. Berts, apliecinādams: „Ģen. Balodis patiesi bija izcilākā persona Latvijas brīvības cīņu laikā."

Nožēlojama ir tā tauta, kuŗai nav savu varoņu. Vēl nožēlojamāka ir tauta, kuŗai varoņi gan ir, bet kas neprot tos cienīt. Laimīga šai ziņā ir latvju tauta, kuŗas varoņu un varonības simbols ir tās baltais ģenerālis un kuŗa ikgadus 11. novembrī pateicībā piemin kā tos savus varoņīgos dēļus, kuŗi vēl skata šīs zemes sauli, tā arī tos, kuŗiem Lielais Pļāvējs sitis viņu divpadsmito stundu. 11. novembrī mūsu jaunatne vienmēr no jauna saņem svēto tēvzemes mantojumu un dod zvērastu savas tautas mūžīgumam. Tāpēc:

Mūžam nerims Daugavas krāces,
Mūžam nerims varoņa gars!

Māc. A. Liepiņš

Gramata par komunistu briesmu darbiem Baltija

Amerikāņu apgāds Appleton-Century-Grofts pieņēmis izdošanai angļu valodā Alberta Kalmes grāmatu Totālais terrors. Tajā attēlotas komūnistu noziedzības Baltijas valstīs. Grāmata iznāks nākošā gada sākumā. Manuskripta pieņemšanas gadījumā apgāds rikojis pieņemšanu Baltijas tautu sabiedriskajiem darbiniekiem. Pieņemšanā runāja Latvijas sūtniecības atašejs R. Šillers, Lietuvas ģenerālkonsuls J. Budris un Igaunijas ģenerālkonsuls J. Kalvs.

BUŖU LAIVĀ VEIKUŠI OKEANUS

Klusā okeana Sanpedro ostā, netālu no Losandželosas, vieglā buŗu laivā ieradušies divi latvieši — grāmatvedis J. Paltiņš un radiotechnikis E. Karulis. Viņi veikuši ap 10.000 jūdzes un ceļā no Zviedrijas pavadījuši 15 mēnešus. Viņu nolūks gan bijis sasniegt Austrāliju, taču lēmumu nācies grozīt. Abus atbraucējus aizturējušas imigrācijas iestādes, lai noskaidrotu, vai tie uzskatāmi par politiskiem bēgļiem, kuŗiem varētu piešķirt uzturēšanās atļauju ASV.

„MĒRENAS" PRASĪBAS

Laika redakcijas rokās nācis kādas rezolūcijas teksts, ko 1943. g. pieņēmusi Detroitas latviešu biedrība. Rezolūciju parakstījis Artūrs Plēsums ar Osvaldu Brumzīti, un tā nosūtīta toreizējam ārlietu ministram Helam. Rezolūcijā teikts, ka agrākās krievu imperijas pilsoņi — tagadējie ASV pavalstnieki ar latvisku izcelšanos atzinuši, ka mazu buferu valstu radīšana no nelielām nacionālītāšu grupām noved tikai pie ķildām un izraisa karus. Tā tas esot bijis arī ar Latviju, kāpēc tie lūdzot, lai Latvija paliktu Pad. savienības sastāvdaļa, un ASV valdība nekavētos atzīt de facto Latvijas pievienošanu Pad. savienībai. Rezolūcijas beigās izteikts vēlējums, lai ASV valdība aizkavētu katru mēģinājumu „šķirt Latviju no savas mātes — Pad. savienības".

Še atliek tikai apbrīnot rezolūcijas autoru, parakstītāju un iesniedzēju „pieticību". Vajadzēja taču būt konsekventiem un lūgt arī Sav. valstu pievienošanu Pad. savienībai, lai A. Plēsums, O. Brumzītis un citi viņu domu biedri nebūtu šķirti no savas sarkanās mātes krūts.

Viri, kas pelnijusi visu latviesu pateicibu

DV FONDS LIELBRITĀNIJĀ — MŪSU TUBERKULOZES SLIMNIEKU LABVĒLIS

Šī gada rudeni paiet gads, kopš Daugavas Vanagu fonda Lielbritānijā pirmais streptomicina sūtījums — 410 gr — sasniedza Vāciju un pēc sarežģītām muitas formālitātēm to varēja sadalīt ar tuberkulozi slimojošiem latviešiem sanatorijās. No tā laika DP fonds atsūtījis pavisam 2350 gr streptomicina, kuŗa materiālā vērtība Vācijā pašreiz pārsniedz 9000 DM.

Streptomicins nav medikaments ar senu vēsturi. 1928. g. angļu zinātnieks Flemings bija konstatējis, ka sēnīte Penicillium notatum izdala kādu vielu, kas nonāvē dažus sikbūtņu veidus. 1940. g. šo vielu — tagad visā pasaulē pazīstamo penicillinu — izdevās izolēt un pagatavot lielākos daudzumos. Šis atradums radīja veselu apvērsumu medicinā. Visā pasaulē, īpaši Amerikas priekšzīmīgos mediciniskos institūtos, sākās ļoti enerģisks pētniecības darbs, lai atrastu vielu, kas ietekmētu tuberkulozes bacili. Otram pasaules karam beidzoties, amerikāņu zinātniekam Vaksmanim ar līdzdarbiniekiem, pētījot sēnītes Streptomyces grieseus, izdevās izolēt vielu, kas nenoliedzami ietekmēja tuberkulozes bacilu attīstību, un kuŗu tie nosauca par streptomicinu. Sākās jaunā atraduma tuvāka pārbaude un izrādījās, ka tas cilvēka organismam nav tik nekaitīgs kā penicillins, bet gan var radīt smagus dzirdes nerva bojājumus.

Amerikā, šī medikamenta galvenā ražotāja, to neatļāva bez kontroles izvest, un tādēļ tas pirmajos gados Eiropā bija liels retums. Vācijā streptomicins mazos daudzumos parādījās 1947. g. no amerikāņu avotiem. To izlietoja bērnu smadzeņu plēves tuberkulozes ārstēšanai, kur cerēja sagaidīt labus rezultātus. Mēģinājumi iegūt streptomicinu mūsu tuberkulozes slimnieku ārstēšanai sākumā palika bez sekmēm. Gan atsevišķiem slimniekiem piederīgie to atsūtīja privātā ceļā, bet lielākos daudzumos no Amerikas to neatļāva izvest. 1948. g. streptomicins parādījās IRO ricībā, bet to piešķira tikai slimniekiem, kur varēja sagaidīt labus panākumus, t. i. svaigos saslimšanas gadījumos. Mūsu slimnieki bija galvenokārt saslimuši 1945. g. Beļģijas gūstekņu nometnēs, un viņu procesi bija jau veci, visbiežāk ar kavernām, kādēļ viņus piešķirumi skāra samērā reti. Tomēr arī viņiem streptomicins varēja līdzēt, un arī starp mūsu slimniekiem bija gadījumi, kur varēja cerēt, ka streptomicins ievirzīs slimības procesu labvēligākā gultnē, lai arī varbūt nepanāks strauju izārstēšanos.

Streptomicina jautājumu mūsu slimniekiem atrisināja DV fonds Lielbritānijā, kas jau agrāk mums bieži bija līdzējis ar penicillina un citu medikamentu sūtījumiem. Un tā gada laikā 43 personas ir ārstētas ar streptomicinu. Viss tas noticis klusi, bez reklāmas. Tikai DV fonda pārskatu gaŗakajās skaitļu rindās varējām saskatīt ievērojamās naudas summas, kas izdotas Vācijas tautiešu ārstēšanai. Lai arī vēl nevaram novērtēt šī svētīgā darba medicīniskos panākumus, tomēr galvenās līnijās tie jau saskatāmi: daudzos gadījumos izdevies slimības procesu ievirzīt labvēligākā gaitā, kas dod cerības pilnīgi atgūt veselību; atsevišķos gadījumos pat liekas, ka izārstēšanās diena vairs nav tālu.

Par to DV fondam pienākas liela latviešu pateicība, jo tas sniedzis palīdzību tiem, kam tā visvairāk vajadzīga. Ar cieņu jāraugās uz šo organizāciju, kuŗas mūžs nemaz nav ilgs, bet kas spējusi izveidot tik plašu paraugu latviešiem, organizējoties citās pasaules daļās. Apbrīnojama ir Anglijas latviešu — DV fonda biedru disciplīna. Lai atceramies, cik slinki nodevu maksātāji esam mēs. Turpretī katra streptomicina pudelīte ir daudzu darba stundu rezultāts, kas pavadītas vai nu dziļi pazemē vai putekļainās fabrikās, vai arī grūtā lauku darbā.

Med.

Dzive pie miljonara

Vēstule Latvijai no ASV

Izceļojot uz ASV es sirsnīgi apņēmos nostrādāt gadu pie sava galvotāja, jo še man stāstīja, ka viņš esot Čikagas miljonārs, kas izsaucis pie sevis 26 latviešus. No tiem ieradāmies 20 — gan dažādi pēc profesijām, bet visi ar krietnu darba gribu. Tur bija gan akadēmiski izglītoti un ierēdņi, gan zemnieki, amatnieki, strādnieki un namamātes ar Kaucmindes mājturības skolas izglītību. Taču neviens no viņiem nevarēja noturēties darbā ilgāk par mēnesi.

Mēs — divas ingolštatietes — tomēr nolēmām solījumu turēt un strādāt visu gadu. Bet pēc 3 mēnešu darba vilāmies arī mēs, jo algu saņēmām tikai par pirmo mēnesi, un no tās pašas — daļa bija „jāaizdod" galvotāja meitai „īsam vienas nedēļas ceļojumam", pavadot vecākus, jo viņas māte bija lauzusi roku, bailēs bēgot no iedomātiem gangsteriem. Mūsu miljonāri devās uz citām valstīm „naudu taisīt". Nogaidījām divi mēnešus, bet tie bija pazuduši kā žīds pa Mīkeļiem, aizmirsdami, ka kalponēm alga tomēr būtu vajadzīga.

Pa tam no Luterāņu nacionālās padomes izvietošanas nozares pienāca rēķini par mūsu ceļa izdevumiem, lūdzot tos segt galvotājam, kam tad mēs vēlāk pa daļām atmaksātu. Bet galvotāja nebija. Arī policija sāka interesēties par viņu un pārmeklēja māju. Beidzot viens no galvotāja dēliem mums norādīja, ka tēva advokāts ieteicot ceļa naudu nopelnīt citur, bet mūsu neizmaksāto algu mēs „droši saņemšot vēlāk". Un tā „ar godu un bez naida", bet arī — bez naudas atstājām savu miljonāru. Kaut gan bijām tirījušas 15 istabas, cepušas cāļus, tītarus uc., bet veļu mazgājušas rokām, jo veļas mašīna nebija kārtībā, piedevām vēl veikdamas sētnieka darbus — logu tirīšanu, zāles pļaušanu un puķu dārza apkopšanu, taču pa visu karsto vasariņu nebijām nopelnījušas pat kapa vietu, jo Sav. valstīs visdārgākās lietas ir — ārstēšanās un apbedīšana ...

Tagad strādājam fabrikās. Nav jau viegli, stāvot pie lentas, zibenīgi strādāt ar visiem pirkstiem un acīm, taču dzīve šķiet maķenīt saldāka, jo strādāju konfekšu fabrikā. Un kaut arī dzīvojot tumšā pagraba istabā, mēs tomēr kārtīgi saņemam savu nedēļas algu, un mums ir brīvas nevien svētdienas, bet arī dažas sestdienas.

Un tā mēs esam pateicīgas Dievam par mūsu izsaukšanu uz ASV un vēlam gaišāku prātu un veselību mūsu pagaisušajam miljonāram.

NLP izvietošanas nozare viņam atņēmusi galvošanas tiesības, tā kā pārējiem 6 izsauktajiem dipšiem vairs nebūs jāpūlas ar 1 gada darba līguma pildīšanu viņa namā.

Galu galā — ne mēs, ne citi iecelotāji nevarētu būt visai neapmierināti par dzīvi ASV. Vairāk neapmierināto šķiet tomēr Vācijā, kur daudziem vēl nav lemts nokļūt šajā krastā un pašam cīnīties par savu labklājību šai brīvības zemē.

Čikagā, oktobrī.

Mārcipans

Teatris trijata

VĒSTULE LATVIJAI NO ŅUJORKAS

Izcilu latviešu aktieŗu trijotne — mūsu skatuves pirmā dāma Lilija Stengele, romantiskais milētājs Rūdolfs Mucenieks un raksturlomu meistars, daudzu seju īpašnieks Jānis Sāberts Ņujorkā gatavojas dibināt drāmatisku kopu trijatā. Tā ir visā mūsu teātŗa vēsturē nebijusi, teicāma doma, kas tās iedzīvinātājiem uzliek jo smagus mākslinieciskus un saimnieciskus uzdevumus. Taču spožais zvaigžņu trisstūris ir pietiekami spēcīgs un rosīgs, lai izturētu pārbaudījumus.

Ja sākumā kļūmīgs šķiet repertuāra jautājums, tad to tūlīt palīdz atrisināt Mārtiņš Ziverts, kuŗa vairāki vienčēlieni rakstīti tikai trim tēlotājiem. Arī pasaules drāmatiskajā literātūrā, īpaši modernajā franču, var atrast dziļdomīgus un asprātīgus darbus, kuŗus šis trijzvaigžņu teātris varēs sniegt latviešu publikai.

Lai jaunais pasākums nebūtu „teātŗa spēlēšana" vaļas brīžos pēc smaga darba stundām, bet izveidotos par nopietnu, mākslinieciski nozīmīgu ansambli, visi trīs mākslinieki nolēmuši riskēt, atsakoties no maizes darba un pagaidām dzīvot no ietaupījumiem, tā sagatavojot vismaz pirmo inscenējumu. Ar to teātris dosies ceļā pie visām prāvākām latviešu grupām Savienotās valstīs un Kanadā, cerot sagādāt pietiekamus līdzekļus darbības intensīvai turpināšanai.

Šāds kamerstila ansamblis varētu laimīgi pastāvēt un dot patiesas vērtības trimdiniekiem arī tad, ja Amerikas kontinentā nodibinātos pastāvīgs latviešu teātris, kas spētu apvienot mūsu tik bagāto aktieŗu saimi, pieaicinot arī jaunos, spējīgos spēkus (Ēriku Saumani, Ilgu Blūmentāli-Liepu, Ansi Mitrēvicu uc.).

Stengeles - Sāberta - Mucenieka kopa būs patstāvīgs ceļojošs teātris, ar „sēdekli" Ņujorkā, radīts no nekā ja par „neko" varētu dēvēt neatlaidīgu gribu kalpot nopietnai mākslai un tautai.

R. L.

Atentats ukrainu strādnieku nama

Ukraiņu strādnieku namā kāda sarīkojuma laikā noticis bumbas sprādziens, kas izārdījis daļu skatuves un ieejas. Ievainotas 10 personas un nodarīti zaudējumi 10.000 dolaru apmērā. Policijai gan ziņots, ka sprādziena brīdī uz skatuves notikuši jaunatnes priekšnesumi, taču Globe and Mail apgalvo, ka runājis kāds miera kongresa propagandists.

Toronto strādnieku nams otrā pasaules kara laikā bija pārņemts valsts uzraudzībā, jo tā toreizējā apsaimniekotāja — Kanadas ukraiņu laukstrādnieku savienība — kritusi aizdomās par sadarbību ar Kanadas komūnistu partiju. Kāds laikraksts ievietojis sapostītās zāles uzņēmumu, kur pie sienas redzama ari Stalina bilde. Policija meklē vainīgos ukraiņus DP vidū, kas it kā piederējuši Galicijas divizijai.

Daugavas Vanagi jau darbojas 13 zemes

DVF ANGLIJĀ IEGUVIS NAMU

Oktobŗa beigās Londonā sanāca DVF pilnsapulce, kuŗā piedalījās 85 delegāti. Pilnsapulci atklāja valdes priekšsēdētāis A. Tomass, pēc kam DV Centrālās valdes loceklis J. Celms sniedza pārskatu par mūsu tautiešu stāvokli un organizāciju darbību Vācijā, novēlot DV izveidoties par krietnu cīņas organizāciju. A. Tomass ziņoja, ka DV organizācijas nodibinājušās arī Argentinā un Holandē, līdz ar ko DV tagad darbojas 13 zemēs. Anglijā izveidoti 18 novadi, un nodibinājušās 5 vanadžu komitejas. No marta līdz septembrim pabalstos izmaksātas 929 mārc. Vācijas tautiešiem palīdzēts ar streptomicinu par 127 mārc. Patlaban kasē 850 mārc., jo valde uzkrāj līdzekļus, lai saņemot pārsūtīšanas atļauju, atbalstītu Vācijas tautiešus ar naudu, jo mantas Vācijā daŗkārt lētākas kā še. Blakus aprūpes darbam fonds strādā arī kultūras laukā, starp citu uzturot 8 skolas.

Saskaņā ar pilnsapulces lēmumu fonds ieguvis 5 stāvu namu (72 Queensbourggh Terrace, London W. 2). Bez virtuves un saimniecības telpām namā 21 istaba. Pirmajā stāvā iekārtos DVF biroju, grāmatnīcas, un eventuāli arī telpas citu organizāciju vajadzībām. Otrajā stāvā ir zāle, bet pārējos iekārtos istabas iebraucējiem. Virtuves un ēdamtelpa atrodas pagrabā. Nams iegūts ar visām mēbelēm un inventāru par 13.000 mārc. Iemaksāts 1.500, bet atlikums jāsedz 18 gados. Par nama pārvaldnieku pieņemts Latvijas atbrīvošanas cīņu invalīds L. k. o. k. L. Ādlers. Namu pārraudzīs īpaša komiteja, kuŗā izraudzīti K. Strazdiņš, L. Rumba un A. Mauriņš.

Pēc pārrunām par vēlamiem grozījumiem statūtos, to izstrādāšanai ievēlēja statūtu komisiju — A. Arāju, J. Ķiliti un K. Strazdiņu. Pārrunāja arī DVF palīdzības kases dibināšanu, bet jautājuma izlemšanu atlika. A. Tomass izteica vēlēšanos nolikt valdes priekšsēdētāja pienākumus iedragātās veselības dēļ, taču pilnsapulce lūdza viņu palikt amatā, līdz ierodas pļkv. Janums. Pēc sanāksmes delegāti apskatīja jauniegūto namu.

LATVIEŠI VISĀ PASAULĒ

Līdz š. g. septembrim Vašingtonas štatā no Eiropas ieradušās 800 personas, starp tām 600 latvieši. Vēl sagaida ieradāmies 200—300 iecelotāju. Savas braukšanas izdevumus segšanai izsniegtos aizdevumus pilnīgi atmaksājušas 26 ģimenes, 30 nokārtojušas pusi, 22 nomaksājušas 100 dolaru vai vairāk, 22 no 50—100 dolaru, 26 mazāk par 50, bet 45 nav darījušas neko. Darba iespējas iecelotājiem bijušas labas, tāpat kā atsauksmes par atbraucēju darbu.

Δ Filadelfijas latvieši, sadarbojoties visām grupām, rosīgi gatavojas 18. novembŗa svinībām. Par svinību vadītāju ievēlēts Dr. Rūss, kas bijis latv. tautiskās sav. pr-dis un delegācijas vadītājs Latvijas de jure tiesību izcīnīšanā. Svinību administratīvā un tehniskā vadība uzticēta V. Olkšnam, tāmēr dekorativo daļu uzņēmies M. Grīcēviča. Svinības ievadīs ar luterāņu dievkalpojumu 17. novembŗa vakarā. 18. novembŗa aktu ievadīs māc. A. Siliņa svētbrīdis un sēšņa F. Feldmaņa runa, kam sekos koncerta daļa ar L. Ozolas-Kolbergas, R. Dzilnas, V. Silas, R. Bandera viru kora un apvienoto baptistu un luterāņu draudžu koŗa (dir. Kariseva un J. Ūdris) piedalīšanos. Baptistu dievkalpojums notiks 19. novembrī.

Δ Studējošo latviešu saime Filadelfijā valrojas. Papildināšanās studijām Pensilvanijas universitātē uzņemti J. Cerbulis un Z. Andersons. A. Brauere savukārt iestājusies ģeoloģu kolledžā, kur studē arī Ō. Ābele. Bez tam vairāki latvieši studē Tempļa universitātē, Drechsela institūtā, Ellisa, Alientaunas u. c. kolledžās.

Δ Vašingtonas universitātē šogad studē 11 latvieši: divi ķīmiķu, pa vienam — farmāciju, veterinārmedicīnu un ģeoloģiju, bet divi tautieties — arhitektūru un viena romāņu valodas. Pie universitātes pastāv vakara lekcijas, kuŗas apmeklē divi jaunieši, jo studēt pa dienu tiem pagaidām nav iespējams. Viens no viņiem studē žurnālistiku un politiskās zinātnes, kamēr otrs papildinājas angļu valodā. Trīs latviešu studenti saņem gada stipendijas, bet viens — 75 proc. vaļības atbalstu visiem izdevumiem.

Rietumamerikāņu galvaspilsētas Pertas radiofonā 30. okt. pārraidīja Rummas Kģītes dziedātās latviešu dziesmas.

Forbsches latv. biedrība Francijā ievēlējusi par savu goda biedru LNP prezidiju Iocēkli, LCK viceprieksš., Ārējās informācijas fonda vadītāju un Latvijas galveno redaktoru Valdemāru Lambergu.

K. Augstkalns

VAI LATVIJAS ARMIJA 1940. G. VARĒJA CĪNĪTIES? (Beigas)

Lielie notikumi mūs pārsteidza izolācijas stāvoklī

3. MOBILIZĀCIJAS GATAVĪBA

So faktoru parasti nemaz neievēro, bet tā ir liela kļūda, jo mazām valstīm tas var būt liktenīgs. Lielvalstīm, kuru pusē ir iniciatīva, tas nav tik nozīmīgi, jo tās izvēlas darbības laiku un vietu. Tāpat arī tām nav vajadzīga vispārīga mobilizācija pirmajā brīdī, jo skaitliskā pārsvaru pret mazu valsti var radīt arī citādā veidā. Mazai valstij, turpretim, jāuztver pareizais moments un nekavējoties cīņā jāsviež visi savi spēki, jo nevar atļauties zaudēt dauds territorijas laika iegūšanai.

1939. g. septembrī Latvijas armijas mobilizācijas plāns bija izstrādāts visos sīkumos. Bija tajā arī savas nepareizības, ko pierādīja kara darbības norise Polijā. Bet lielākā nelaime bija, ka mūsu miera laika armijas sastāvs bija par mazu, sevišķi virsnieku un virsdienesta instruktoru kadrs, lai pēkšņā mobilizācija, saistīta ar kara darbību, ritētu gludi. Mobilizācijas gadījumā armijas sastāvs dažās dienās bija jāpalielina apmēram astoņkārtīgi. Bija jāformējas pilnīgi jaunām vienībām. Šī darba veikšanai daļa no kadra karavīriem bija jāmaina vietas.

Armijas vadība visu laiku rēķinājās ar iespēju izdarīt vienību papildināšanu pirms vispārīgas mobilizācijas izsludināšanas, iesaucot atvaļinātos līdz turpmākam rikojumam un papildinot arī komandējošo sastāvu. Bet 1939. g. šī sagatavošanās iāpalika, — kāpēc, to nevaru pateikt. Iespējams, ka valsts vadība vairījās dot iemeslu kaimiņu lielvalstīm sākt agresiju; runāja arī, ka valdība negrib uztraukt tautu un traucēt saimniecisko dzīvi. Iespējams, ka šāda rīcība bija kļūda, bet kad Pad. savienība pieprasīja „Savstarpējās palīdzības paktu", tā bija sakoncentrējusi pie Latvijas robežām ievērojamus spēkus. Ja šai momentā izsludinātu mobilizāciju, tad nav izslēgts, ka sarkanarmija sāktu uzbrukumu, un mūsu mobilizācija izjuktu un reizē ar to arī visa pretestība. Še sevišķi jāievēro dzelzceļu jūtīgums pret aviācijas uzbrukumiem un motomechanizēto vienību darbības ātrumu. Tā kā Pad. savienība pie mūsu robežām bija novietojusi tanku vienības, tās varēja ātrāk nekā mēs paši sasniegt līniju, uz kuras bija paredzēts izvērst mūsu galvenos spēkus.

1940. g. jūnijā stāvoklis bija citāds. Pēc sarkanarmijas vienību novietošanās bazēs viss mobilizācijas plāns bija jāpārstrādā pilnīgi no jauna, jo bija jāveido divas frontes, un mūsu vienības arī bija spiestas mainīt miera laika novietojumu. Viss Liepājas garnizons bija jāsadala nelielās vienībās pa Kurzemi un Zemgali. Izstrādājot jauno plānu, ievēroja arī mums piegājamo pieredzi Polijas sakāvē. 1940. g. jūnija plāns galvenajos vilcienos bija gatavs, bet visi sīkumi pilnīgi saskaņoti nebija. Tomēr, ja nebūtu sevišķu ārēju traucējumu, mobilizāciju izdarīt varētu. Arī armijas miera laika sastāvs bija nedauds palielināts ar dažādiem iesaukumiem apmācībās. Vienību miera laika novietojums bija izkārtots samērā atbilstoši mobilizācijai. Pēc pirmajām atklātajām konflikta pazīmēm sedzējas vienības izvirzīja uz paredzētajiem darbības rajoniem. Bija veikti dažādi priekšdarbi mobilizācijas nodrošināšanai.

Bet viss tas bija veltīgi, jo 15. jūnijā kapitulēja Lietuva un līdz ar to atsedza mūsu dienvidu flanku. Ja arī šajā momentā būtu izsludināta mobilizācija, tad gar Lietuvas robežu būtu palicis tukšums, jo visas vienības bija orientētas un virzītas tā, lai varētu darboties pret austrumiem un bazēm Kurzemē. Dažās dienās plānu mainīt nav iespējams — mobilizācijai būtu bijis jāļauj noritēt paredzētajā kārtībā, un tikai tad varētu sākt spēku pārgrupēšanu. Līdz 17. jūnijam tas nebija izdarāms. Nezinu, vai valdības rīcībā pirms Lietuvas kapitulācijas bija ziņas, kās dotu pamatu ātrākai mobilizācijas izsludināšanai. Armijas štābā nekas tāds neizpaudās.

Beidzot šo pārskatu, vēlreiz atkārtoju, ka nezinu motivus, kāpēc valsts vadība izšķirās par padošanos bez cīņas. Lai arī kā tas būtu bijis, liekas, katrs lasītājs tomēr sapratīs, ka cīņas sākšana faktisko notikumu norisi ietekmēt nevarētu, jo mēs bijām materiāli par vājiem un arī apstākļi izveidojās mums visnelabvēlīgākie. 1939. g. rudenī Igaunija jau pirms mums bija parakstījusi bāzu līgumu, bet 1940. g. Lietuva pilnīgi padevusies. Šie abi faktori mūsu cīņu padarīja neiespējamu, nemaz neievērojot nesagatavotību materiālajā ziņā.

Domājot par to, vai mēs varējām cīnīties vai nē, nekad nedrīkst aizmirst, ka 1939.-40. g. lielo notikumu norisē mēs bijām pilnīgi izolēti no pārējās pasaules, mēs nespējām ne ar kādiem līdzekļiem papildināt savu apbruņojumu, nerunājot nemaz par kaut kādu nopietnāku palīdzību.

Kas par to ir atbildīgs? Vai tiešām mūsu pēdējā valdība ar Kārli Ulmani priekšgalā, kā to šodien mēģina apgalvot bijušie politiķi, piem., Felikss Cielēns savā brošūrā Baltijas starptautiskā problēma? Domāju, ka katrs uzmanīgs lasītājs sapratīs, ka tā tas nebija. Pēdējā valdība pāris gados nospēja padarīt to, kas nebija darīts 14 gados. Pirmajos gados, 1934.-1936. g., bija kaut cik jāsaved kārtībā valsts saimniecība, un tikai tad varēja sākt armijas apbruņošanu. Atlika nepilni trīs gadi, jo jau 1938. g. beigās un 1939. g. sākumā vispārējā politiskā saspīlējuma dēļ bija ļoti grūti iepirkt ārzemēs labus apbruņojuma materiālus. Pat Hitleram vācu armijas apbruņošanai vajadzēja apm. 6 gadus, kaut arī viņa rīcībā bija rūpnieciski visattīstītākā valsts Eiropā. Un arī šajos gados Vācija nespēja veikt visu vajadzīgo. Kā gan lai to būtu varējusi izdarīt Latvija, kuŗai katrs sīkums bija jāiegūst ārzemēs?

Darīts tomēr tika daudz. Lai to raksturo pāris skaitļu. Ja nemaldos, pēdējā Saeimas izstrādātajā valsts budžetā kara ministrijas kapitāliem ieguldījumiem bija paredzēti 500.000 latu. Par šo summu bija iespējams uzturēt kārtībā mītnes, bet ne vairāk. Turpretim, pēdējā valsts budžetā šim pašam nolūkam bija paredzēti 7—8 milj. latu. Bez tam bija radīts īpašs Valsts aizsardzības fonds, kuŗā arī bija paredzēts uzkrāt apmēram līdzīgu summu. Cik atceros, tad kopsummā mēs rēķinājāmies ar 17—18 milj. latu. Nepārzinu valsts saimniecību, lai varētu spriest, vai bija iespējams vēl vairāk dot. Zinu tikai to, ka pirms 1934. g. par aida zeķēm, lūpu zīmuļiem, smaržūdeņiem, konjakiem, cigāriem utt. izdeva vairāk ārzemju valūtas nekā par apbruņojuma priekšmetiem, bet Kārļa Ulmaņa laikā tas tā nebija.

Tāpat arī Baltijas valstu sadarbību, kas bija vissvarīgākais faktors, sevišķi militārajā plāksnē, nebija iespējams izveidot pāris gados. Tas būtu bijis jādara no pašām pirmajām dienām. No paša sākuma saskaņojot apbruņojumu, iegāde būtu bijusi daudz vieglāka. Varētu pat domāt par nelielas patstāvīgas militārās rūpniecības veidošanu. Bija jāsaskaņo arī operatīvā rīciba, jāizveido kopēja militārā doktrina un pat jāsaskaņo mobilizāciju plāni. Tad tam būtu bijusi nozime. Šodien mēs redzam, kā šajā ziņā mokās Vakareiropas valstis, un tikai ar Sav. valstu kolosālo materiālo atbalstu un morālo spiedienu pamazām sāks kaut kas veidoties.

Ir cilvēki, kas domā, ka, neatkarīgi no rezultātiem, vajadzēja sākt cīņu. Ko tas būtu devis, neviens nezināms. Varam tikai domāt, ka daudz lielāku slepkavošanu un masu deportāciju nekā tagad, pie tam it kā ar zināmu attaisnojumu, kā tagad nav. Ja pasekojam Austrumu un Viduseiropas valstu liktenim — vai nav vienalga, vai šīs valstis cīnījušās pret Pad. savienību un Vāciju, vai arī tikai pret vienu vai otru. Kas nonākuši komūnisma ķetnās, tiem liktenis vienāds — šausmas un posts.

Ja kāds cilvēks vispār vainojams Latvijas liktenī, tad nekādā ziņā Kārlis Ulmanis, bet gan tie, kas nespēja domāt valstiski, kas nespēja veidot valstisku politiku, bet kam par visu augstāk stāvēja partijas un personīgās intereses. Ja no pirmajām patstāvības dienām, visu Baltijas valstu politika būtu virzīta tālredzīgi un valstiski mērķtiecīgi, varbūt šodien mums būtu Somijai līdzīga stāvoklis, — bet tikai varbūt.

Barakās, bet tomēr...

(Turpinājums no 2. lpp.)

Apmēram tāds ir stāvoklis pašreiz. Turpmākais uzdevums būs visu pārējo kazarmu atbrīvošana resp. vispār vācu un ārzemju bēgļu masu nometņu likvidēšana. Masu nometņu skaits Bavārijā šais gados samazinājies no 668 līdz 100. Vispār vēl Bavārijā ir ap 300 nometņu ar 74.000 iemītniekiem, no tiem 49.000 padzītie vācu bēgļi. Šis uzdevums nav viegls, ja ievēro, ka Bavārija karā zaudējusi 1 milj. dzīvokļu, bet pēdējā gada laikā ar valsts līdzekļiem uzcelti 40.000, bet ar privātiem līdzekļiem 10.000 jaunu dzīvokļu, t. i. kopā gandrīz divtik kā miera laikos. Visi izdevumi jāsedz no nodokļu ienākumiem, jo iekšējie aizņēmumi nav iespējami, bet ārzemju aizņēmumi aizliegti. Gada laikā vācu bēgļu vajadzībām izdoti 552 milj. DM; DP vācu pārziņā nonāca tikai ar 1. jūliju. Visa šī jautājumu komplekta izkārtošanu apgrūtina arī citi apstākļi. Bavārijai būs arī jārod vieta 7—8000 vīru lielam Rietumvācijas policijas kontingentam, nemaz nerunājot par eventuāliem pienākumiem, kādi radīsies ar Vācijas iesaistīšanu Eiropas armijas izbūvē. Daudzās vajadzības nejauj visu izkārtot ideāli, ārkārtīgā steiga bez tam darbu ārkārtīgi sadārdzina. Kad būs nokārtotas pirmās nepieciešamības, vispār vairs nav paredzēts būvēt barakas, bet gan masīvas dzīvokļu ēkas ilgiem gadiem. Bavārijas valdība, paskaidroja valsts sekretārs Jēnike, cenšas ar visiem uzdevumiem sekmīgi tikt galā un nodibinājusi īpašu ārzemnieku padomi, kur 22 tautību pārstāvji palīdz iekšlietu ministrijai un bēgļu lietu kārtotājiem ar padomiem un ieteikumiem. Tāpat ciešāka kontakta izveidošanai tagad pasāktas preses konferences ar DP laikrakstu pārstāvjiem.

Daļa no žurnālistu jautājumiem skāra arī dažas īpašas detaļas ārpus šīs vispārējās ainas. Grūtības radušās ar tiem DP, kam līdz šim bija atļauts uzturēties IRO nometnēs, kaut arī tiem nebija aprūpes tiesības, bet tikai DP statuss. Šādas IRO nometnes pārņemot vācu iestādēm, minētai iedzīvotāju kategorijai nav kur palikt, jo pārņemamo DP skaitā viņi nav ieskaitīti. Pēc vācu iestāžu domām, atbildība par tiem tomēr paliek IRO, kas devusi piekrišanu viņu uzņemšanai nometnēs. Par šo jautājumu vēl paredzētas sarunas. Vispār gan jau kopš 6 nedēļām pārtraukta DP pārņemšana no IRO vācu saimniecībā, jo visas vācu valdības nometnes jau pārpildītas un turklāt dažas atkal jāatbrīvo.

Nometņu iemītnieki, kas paši atrod privātdzīvokļus, nav spiesti palikt vācu valdības nometnēs, bet var pāriet pilnīgi privātā dzīvē, baudot tādas pašas tiesības un pienākumus kā vācu bēgļi. Tā kā jaunceltās dzīvokļu barakas ir labas un arī stipri lētākas, tad nav gan dauds tādu, kas no tām vēlētos aiziet. Atbildot uz kādu citu žurnālista jautājumu, valsts sekretārs Jēnike paskaidroja, ka par politiski neuzticamām personām un aģentiem bēgļu vidū interesējas amerikāņu drošības iestādes, bet nevis vācu valdība. Uzzinot par konkrētiem gadījumiem, vācu iestādes ziņo amerikāņiem. Piem., Leipheimā bija novērots kāds aizdomīgs ārzemnieks, kam vienmēr bikšu kabatā bija sainiši ar simtsmarku zīmēm. Dzērumā viņš arī bija izplāpājies, no kurienes viņam šī nauda, un par gadījumu ziņots iestādēm.

Noteikts nē bija atbilde uz jautājumu, vai privāti dzīvojošs ārzemnieks izceļojot var savu dzīvokli novēlēt kādam citam tautietim. Tādas lietas praktizējuši īpaši žīdi, bet tas vāciešos radījis ļoti lielu sašutumu. Par dzīvokļu taisnīgu sadali atbild vienīgi dzīvokļu pārvalde.

Konferencē bija arī runa par lielāka kontakta radīšanu vācu un DP žurnālistu starpā, jo, kā izpaudās dažu žurnālistu minētos piemēros, daļā vācu inteligences vēl pastāv ļoti liela nezināšana vai pat nepareizi uzskati par ārzemju bēgļiem, it sevišķi par atsevišķo tautību grupu īpatnējo stāvokli, vajadzībām un centieniem, kuŗu izprašanai nepieciešama iedziļināšanās, vēstures un citu apstākļu pārzināšana. Konferencē kā novērotājs piedalījās pasaules YMCAs/YWCAs amerikāņu joslas štāba pārstāvis Šmits, kas, izmantojot savus sakarus ar vācu ziņu aģentūru, izteica gatavību palīdzēt DP žurnālistu rakstiem nokļūt vācu presē.

*

Mazliet citādi nekā Bavārijā ārzemju bēgļu izvietošana no kazarmām sākta Virtembergā-Bādenē, kur vācu pārvaldē 1. jūlijā nonāca 9 līdzšinējās IRO kazarmas ar 8700 iedzīvotājiem, no kuŗiem apm. astotā daļa bija latvieši. Pēc Virtembergas-Bādenes komisāra ģen. Grosa 14. oktobra rīkojuma līdz 1. novembrim bija jāatbrīvo trīs no šīm kazarmām ar 1600 iedzīvotājiem, bet pārējās līdz 1. decembrim resp. 1. janvārim. Vācu iestādēm uzdeva iedzīvotāju izvietošanai sagādāt „dzīvokļu vienības", atbilstošas vācu iedzīvotāju standartam. Tā kā arī Virtembergā-Bādenē tik dauds brīvu dzīvokļu nebija un valdība atzina par neiespējamu tik īsā laikā un vēl ziemā uzcelt jaunas masīvas ēkas, tad pirmo trīs atbrīvojamo kazarmu iemītniekus pagaidām izvietoja jau pastāvošās bēgļu nometnēs un mītnēs, kur jau ilgāku laiku dzīvo vācu bēgļi. Paredzēto jauno dzīvokļu vienību sagādei nolēma celt paātrināta būvveida **jaunas celtnes, pagaidām atvēlot šim** nolūkam 4,8 milj. DM. Ar to Virtembergas-Bādenes valdība vēlējās izvairīties no ārzemju bēgļu piespiedu izvietošanas privātdzīvokļos, pret ko lielā vienprātībā protestēja vācu aprinķi un pagasti. Pirmās barakveida būves pabeigs līdz novembra beigām, bet pārējās līdz decembra vidum. Tās cels pavisam 18 apriņķos.

Rietumvācijas valdība atzinusi, ka visiem „bez dzimtenes palikušiem ārzemniekiem" (heimatlose Ausländer) piešķiramas satversmes 1.—19. pantā paredzētās pamattiesības un tiem jādod iespēja iekļauties Rietumvācijas iedzīvotāju vidū. Virtembergas - Bādenes valdība vienmēr uzsvērusi, ka tieši šī zeme ar izvietojamiem ārzemniekiem esot noslogota vairāk par citām, pie kam darba nespējīgo (bērni līdz 14 g., vīrieši virs 65 g., sievietes virs 55 g. un sievietes — vienīnieces ar maziem bērniem) skaits pārsniedzot ceturto daļu no kopskaita.

M. C.

VĪRI KAS NOKĀPA ELLĒ (8)

Viņi meklēja glābiņu nāvē

LATVIEŠU PRETESTĪBAS KUSTĪBAS CĪNĪTĀJA ATMIŅAS

Sarunas laikā mēs neizlaidām viens otru no acīm, un mūsu skatieni bieži sastapās. Varbūt es maldījos, bet manuprāt tas bija viens no retajiem padomju režīma un Staļina partijā izaugušajiem „ideālajiem" vai, pareizi sakot, naivajiem komūnistiem, kas savā tuvredzībā neaptvēra sarkanās imperijas patieso baigumu un tādēļ arī bija saglabājis daļu iedzimtas cilvēcības. To liecināja ne vien šī vīra pieeja smagās aizdomās kritušajam pretiniekam, bet arī viņa pieticīgā, pat trūcīgā āriene: viņš bija ģērbies vienkāršā uzvalkā, kādu mūsu brīvības laikā varēja pirkt par 30 latiem un kas laikam še arī bija iegādāts, bet pāri „krizes" krekiam ar tādu pašu kakla saiti bija pārvilkts rūtainais kokvilnas pulovers.

„Un nebaidieties no manis," viņš vēlreiz atkārtoja. „Nevienā jautājumā negribu spiest jūs atzities pret savu gribu, neds arī lietot varas līdzekļus. Izmeklēšanā vadīšos no jūsu labprātīgi izteiktiem paskaidrojumiem, par ko jums, protams, būs jānes pilna atbildība tautas tribunāla priekšā."

Savu vārdu viņš arī pildīja. Pratināšanas mani vairākas naktis pēc kārtas, viņš nekad nesaudēja savaldīšanos, kaut arī lāgiem nonācām diezgan asās sarunās. Ik vakaru pirms pratināšanas sākuma, viņš deva parakstīt iepriekšējās nakts protokolu, pēc kam lika pagriest muguru, lai es neredzētu viņu parakstāmies un neuzzinātu viņa vārdu. Tas gan nebija nekas jauns; to praktizēja visi izmeklēšanas tiesneši, droši vien, apzināšanās, ka arī viņus reiz aicinās tiesas priekšā . . .

Šīs naktis man aizritēja ātrāk par citām še pārlaistām, jo nenācās daiīdēt kliegšanas un lamāšanās, un mani patiešām nespidzināja. Bet dienas pavadīju turpat vienā no daudzajām nama pagraba kamerām.

Piektajā izmeklēšanas naktī galīmatis mani sagaidīja jautrākā garastāvoklī nekā parasts un piedāvāja papirosu.

„Paldies," es atteicos.

„Nebaidieties un nenervozējiet," viņš sacīja. „Iekām lietas izmeklēšana nav nobeigta — neviens jūs nenonāvēs. Tikai, kad izmeklēšanas tiesnesis vai iekšlietu komisārs atzīs tālākus paskaidrojumus par lieklem, lietu nodos tautas tribunālam iztiesāšanai. Bet domāju, ka to jums paziņos 24 stundas iepriekš. Uz jums gulstas ļoti smagi apvainojumi, ko nepārprotami apliecina mūsu rīcībā esošie dokumenti. Bet mēs no jums paša gribam dzirdēt visu, kas uz to attiecas, un panākt pilnīgu atzīšanos, ar ko tad arī izmeklēšana būtu nobeigta."

Tā viņš skaidri pateica, ka man jāvelk pēc iespējas garumā, lai sagaidītu kādu pagriezienu visā mūsu tautas liktenī, kas būtu arī mans glābiņš. Un tā arī darīju. Manu protokolu kaudze auga aizvien lielāka un bija jau ieguvusi tik biezas grāmatas veidu, ka tajā varētu sīki aprakstīt vismaz Ābrama cilts vēsturi. Un kad bija aizgājušas deviņas garas izmeklēšanā pavadītas naktis, mani pārveda atpakaļ uz centrālcietumu.

Pa manu prombūtnes laiku korpusos un kamerās bija daudz kas notīcis. Ceturtā korpusa 27. kameras iesīodzītie — aizsargu nodaļas priekšnieks C., kapr. K. un kriminālās pārvaldes uzraugs B. — ejot uz trauku mazgāšanu, no trešā stāva bija metušies lejā uz dzelzs kāpnēm. Pēc kameras biedru izteicieniem, visi trīs iepriekšējā izmeklēšanā neganti spīdzināti. Atgriežoties no pratināšanas, K. līcies zaudējis garīgo līdzsvaru. Arī B. bijis sakropļotu seju un sadauzīts līdz nepazīšanai. Nespēdams panest mocības, viņš bija uzbrucis izmeklēšanas tiesnesim ar pratināmā solīņu, taču izsauktie papildspēki tiešnesi izglābuši, bet pašu uzbrucēju tā sasituši, ka tas tikko varējis pavilkties. Zinādams, ka viņu gaida jaunas mocības, viņš meklējis un arī atradis glābiņu nāvē, būdams uz vietas beigts. C. smagi sakropļots, bet bijis vēl dzīvs, kamēr K. nogāzies uz sāniem un lauzis mugurkaulu vai ribas, jo stipri kliedzis . . .

Pie K. apcietienāšanas brīdī bija atrasts ierocis un lielāks daudzums municijas, kā arī dažādi uzsaukumi latviešu tautai. B. bija apvainots par komūnistu „vajāšanām" Ulmaņa laikā. Arī pie viņa atrasta munīcija un rokas granātas. Pie apcietināšanas viņš bija mēģinājis bēgt, bet saņemts kājās un krūtīs. Viņš ievietots trešā korpusa 6. kamerā, kur bijuši vēl 11 smagi sašauti vai sakropļoti latvieši. B. pastāvīgi uzraudzīts, un cietuma ārsts — žīds pateicis, ka viņam neesot cerību izveseļoties. Taču NKVD speciālisti darījuši visu iespējamo, lai viņu uzturētu pie dzīvības un izspiestu tam zināmos un čekistus interesējošos noslēpumus. Pēc divi mēnešiem un desmit dienām ārsts atzinis B. veselības stāvokli tiktāl uzlabotu, ka dzīvības briesmas vairs nedraud. Tāpat gultā gulošs viņš ticis pašā izmeklēšanas kamerā, kur sākusies pratināšana. Pratināšanas laikā sargs ar cietuma slimnīcas māsu allaž bijuši tuvumā. Vēlāk B. pārcelts uz ceturtā korpusa 27. kameru vēl nealdzijušām brūcēm, un ārsts ik dienas nācis tās pārsiet. Tādēļ arī viņa tālākā pratināšana notikusi turpat, korpusa apakšstāvā. Nemitīgas tirdīšanas, draudu un mocību salauzts, viņš jau agrāk runājis par pašnāvību, un šo domu bija glabājuši arī abi viņa līktenbiedri.

Pēc šī trijnieka lāciena nāvē korpusā sacelta trauksme, un pārējie kameras iemītnieki sadzīti atpakaļ. Trauku mazgāšana turpināta tikai ap pl. 16, kad visu stāvu kāpnes jau bija nosegtas ar stiepļu režģiem un tāpat nodrošinātas arī kāpņu margas . . .

Arī manas kameras biedri bija vesti uz izmeklēšanu, un vitn. S. un ltn. J. stāstīja, ar kādām metodēm tos gribējuši piespiest atzities. Pēc astoņu stundu nesekmīgas tirdīšanas, dauzīšanas un spārdīšanas viņi novesti pagraba kamerās. Tur ltn. J. pienestas garšīgas pusdienas, neaizmirstot pat nazi un dakšiņu, ko apcietinātiem parasti nedeva. Pēc stundas viņš saukts atkal augšā — izmeklēšanas istabā.

„Arī še aina bija mainījusies," stāstīja ltn. J. „Izmeklēšanas tiesnesis ar tulku un mašīnrakstītāju bija nozuduši, bet pie galda sēdēja trīs formās ģērbti vīri — viens pat ar sarkanarmijas kapteiņa pakāpi. Pēdējais mani uzrunāja:

— Redziet, leitnanta kungs, — es-mu še ieradies, lai runātu ar jums ļoti svarīgā jautājumā. Esmu labi iepazinies ar jūsu lietu un zinu, par ko jūs apvaino. Jūs pazīstat sarkanarmijas pulkvedi J., kas patlaban atrodās apcietinājumā un visos sīkumos atzinies. Viņš liecina, ka bijis tuvās attiecāmēs ar jums un abi jūs kopīgi piedalījušies ieroču izvešanā no armijas noliktavām. Apliecību, uz kuŗas pamata ieroči izdoti, jūs saņēmis no kādas pagrīdes organizācijas. Pkv. J. šinīs dienās izdos tiesāšanai tautas tribunālā, un, domājams, viņš saņems augstāko sodu kā tautas nodevējs. Jūsu lietai ejot savu gaitu, arī jūs sagaida nāves sods. Es zinu trūcīgos apstākļus un grūtības, kādās esat audzis, skolojies un dzīvojis. Man būtu ļoti žēl jūsu vecāku un jaunās kundzes, kas kļūtu nelaimīgi uz visu mūžu, un tādēļ gribu jums palīdzēt ar draudzīgu padomu. Mums gan ir ticami pierādījumi, un arī pats esmu pārliecinājies, ka esat aktīvi strādājis pagrīdē, bet es to neuzlūkoju tik ļauni. Šo kļūmīgo soli esat spēris jaunības pārgalvībā un sliktu draugu pamudināts, tādēļ vēl gribētu glābt to, kas glābjams. Es nākšu ar piedāvājumu, kas pēc manas pārliecības jums būs pieņemams un ļoti iepriecinās jūsu vecākus un kundzi. Ja jūs to pieņemtu, dodu jums savu vārdu, ka ne pret jums, nedz jūsu ģimenes locekļiem vairs nevērsīsim nekādas represijas, garantējot pilnīgu neaizskaramību. Un proti — mēs atbrīvosim jūs no apcietināiuma un dosim jums labi atalgotu vietu mūsu dienestā. —

Ilēns bija izlīdis no maisa . . .

Nākošajā turpinājumā:

UZTICĪGS VIRSNIEKA ZVĒRESTAM

J. Rainis

No sērdienu dziesmas

Daugava

Mūs jaunas balsis tālajā svešumā,
Tālajā svešumā, dziļajā vārgumā!
Ir mūs negribam mirt!
Kā žāvētas vīstokļu kaltē irt!
Tomēr mēs negribam mirt!
Mēs gribam savu latvju dvēseli,
Mēs gribam savu latvju mēli,
Mēs gribam savu latvju zemi!
Mēs gribam brīvi!
Brīvē mēs gribam savu dzīvi!
Un to mēs gūsim!

Daugavas tiltu sargi oktobri-novembrī

Amerikanu karavadonis cīnās latviešu karaviru stāju

Kāda latviešu operdziedone Vācijā nāņēmusi atbildi uz savu vēstuli ģen. Eizenhaueram, kas bija sūtīta saistībā ar Latvijas okupācijas 10. gada dienu. 27. sept. datētā atbildē ģen. Eizenhauers raksta:

„Kaut gan man nav bijusi iespēja viesot jūsu zemi, esmu saticis daudz latviešu, sevišķi tādus, kas kā otrā pasaules kara gūstekņi. Es jums apliecinu, ka mana līdzjūtība viņu likteņiem bija tikpat liela kā apbrīnojama viņu stājai, kādā tie bija pārvarējuši grūtāmiecības bargumā un nežēlībā, saglabādami savu lepnumu un morāli. Jūsu vēstule mani dziļi skumdina. Esmu pārliecināts, ka jums tāpat kā katrai cilvēkam ir tiesības uz brīvību, un, iedzīvojoties sevi kāda jūsu valsts pilsoņa vietā, es varu saprast dziļo rūgtumu, ko jūs jūtat, šai brīvībai trūkstot.

Kaut arī es vairs neesmu oficiālā amatā mūsu valdībā un neesmu arī aktīvā kara dienestā, varu apliecināt, ka, lai arī kur mūsu zemē šie jautājumi diskutēti, tos apsver ar tādām pat jūtām, kādas esmu minējis šai vēstulē. Katrā ziņā, tas vēl ir tālu no problēmas atrisinājuma. Manuprāt, vēl viens globāls konflikts, par spīti iespējamam labvēlīgam militārum iznākumam, padarītu pasauli tik savrīgu, ka brīvība, ko mēs mīlam, un tie brīvie iestādījumi, kādos mēs gribētu dzīvot, varbūt, nevarētu vairs eksistēt.

Šo atjaušos parādīt jūsu vēstuli dažiem saviem draugiem Vašingtonā, kā dotu viņiem šo eksakto papildus liecību, kā jūtas kāda latviete."

A. A.

Piemineklis kritušajiem karavīriem

Pisenes kapsētas karavīru nodalījumā kopā ar 129 citu tautu karavīriem atdusās arī pieci latvieši: Liepiņš, Bogomazovs, Dzirkalis, Pinkins un Vespers, kuŗiem 1946. g. augustā Pisenes nometnes iemītnieki uzcēla kapa akmeņus pēc pilsētas valdes noteiktā parauga ar uzrakstiem latviešu valodā, Lāčplēša kara ordeņa zīmi un devīzi „Tēvzemei un brīvībai". Vēlākos gados citu še apbedīto karavīru piederīgie uzcēla vēl 27 kapa akmeņus, bet 97 kapi palika bez piemiņas zīmēm, jo pilsētas valdei nebija vajadzīgo līdzekļu. Lai tomēr saglabātu visu nodalījumā guldīto karavīru piemiņu, pilsētas valde nolēma celt koppieminekli, izmantojot jau uzstādītos kapa akmeņus.

Šo koppieminekli, kuŗā iekalti visu karavīru vārdi, kā arī viņu dzimšanas un miršanas datī, - nov. iesvētīja katoļu un luterāņu garīdznieki.

TĒVZEMEI UN BRĪVĪBAI

J. Rainis

No sērdienu dziesmas Daugava

Mīļa jaunas balsis tīlajā svešumā,
Tīlajā svešumā, dzijajā vārgumā!
Ī mēs negribam mirt!
Kā ikviedras vīstaulu katlā irt!
Tomēr mēs negribam mirt!
Mēs gribam savu latvju dvēseli,
Mēs gribam savu latvju mēli,
Mēs gribam savu latvju zemi!
Mēs gribam brīvi!
Brīvē mēs gribam savu dzīvi!
Un to mēs gribam!

Andreja Upīts

Cildināsim savus varoņus!

Šogad šis ir vienpadsmitais novembris vienpadsmito reizi, kopš latvieši vairs nav svinējuši lāčplēšu, varoņu un invalīdu svētkus savā brīvajā valstī un tās brīvajos garnizonos. Un nav vēl gals saredzams tām gadmijām, kurām paejot to atkal varēs darīt. Jo latviešu varoņība ir apsmieta, apkaunota un aizmirstībā pamesta visā pasaulē. Dzijā reģinācijā un nopietnībā visi uz mirkli atcerēsimies tos lielos un svētos brīžus, kādi mums reiz bija un kādus ceram atkal piedzīvot.

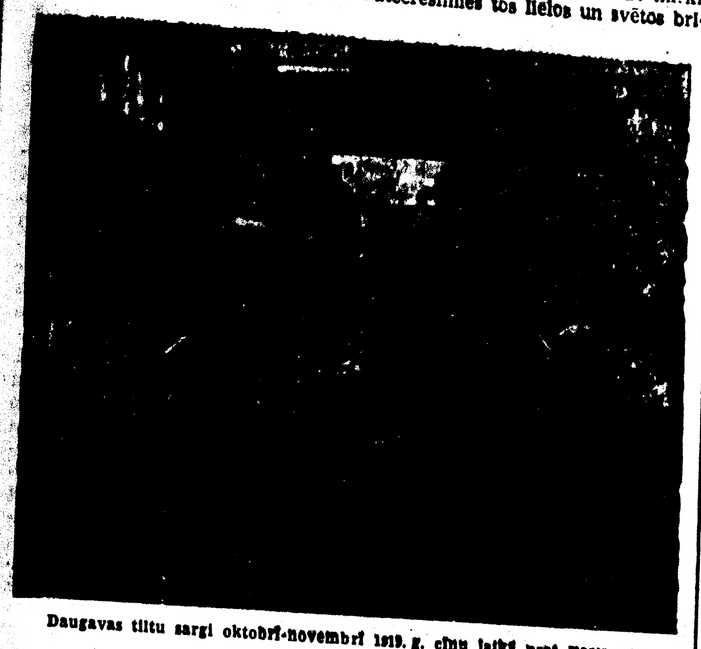

Daugavas tiltu sargi oktobrī-novembrī 1919. g. cīņu laikā pret Bermontu.

Tādās pārdomās kavējas aizgājušo dienu varonis, mīdams kājceliņus Bavārijas vai angļu ļaužu mītnē; rezignācijā kavējas latviešu armijas ģenerāļis, veikdams sētnieka darbu kautkur Amerikā; mirkli valīgākas palūš rokas latviešu virsnieks, slaucīdams slimnīcas gaiteņus Kanādas slimnīcā; uz brīdi noliek lāpstu pleciģs latviešu lāčplēsis kautkur Austrālijas grāvraču darbos; uz brīdi atmiņās nogrimst latviešu pulkvedis kādā Holšteinas barakā. Kas par viņu vairs domā, kam viņš vairs vajadzīgs kā varonis un saules nesējs savai dzimtenei?

Tas nav nemaz tik sen — vēl nav pagājis pilns cilvēka mūžs: 1916.-17. g. pašā ziemas spelgoņi latviešu strēlnieki pārrāva vācu armijas fronti Tīreļpurvā. Viņus apbrīnoja visa pasaule. Beļģu dzejnieks Verharns veltīja tiem šīs rindas:

Un mēs pie Verdenas,
Izeras klausāmies — elpa pat klus,
kā Latvijas ozoli sasaucās —
tie locities neprot, bet lūzt.

Nedaudz gadus vēlāk latviešu baskājainie varoņi sakāva un aistrieca visus savus zemes ienaidniekus, cīnīdamies ar ieročiem, ko ieprieķš tiem bija atņēmuši. Mūsu karaviru varonību cildināja militāro misiju vadītāji — angļu ģen. Berts, franču pikv. Diparkē un Eiropas tautu delegāti un korespondenti, kas kaut īsu laiku bija iegriezušies Latvijā.

Šo spožo dienu aculiecinieku nav vairs daudz. Trimdā apzinīgi ap 80 Lāčplēša kara ordeņa kavalieru, kas tagad izkliduši četros kontinentos. Veco strēlnieku skaits būs vēl mazāks. Dzimtenē palikušos, liekas, varam ierakstīt mūžības grāmatā, nodot tautas piemiņai, kā telpa strēlnieku pulku līdzdibinātāja nelaikais Jānis Zālītis.

Bet taisni šajā vienpadsmitajā gadmijā atcerēsimies arī tos, latviešu varoņus, kas vēl gados jauni būdami, staigā uz krukšiem tepat mūsu vidū Vācijā. Nekur projām viņi netiek — mūsu varonības jēga svešās acīs nenozīmē neko. Varonības ideālisma vairs nav un nebūs līdz nākošam karam, kad varoņu tautas atkal pacelsies no nievām. Vai arī mēs paši turpināsim no tiem novērsties?

Tādu otrā pasaules kara latviešu varoņu — invalīdu mēs skaitam ap seši simti. Gandrīz tik pat daudz ir kritušo varoņu atraitņu ar maziem bērniem, un vārgu vecīšu, kas kaujās zaudējuši savus apgādniekus. Apdomājiet šodien ikvienā — kāda dvēseles spēka vajadzīga, lai panestu savas invalidītātes sekas! Bet vēl lielāks spēks vajadzīgs, lai panestu garīgo pazemojumu, kādam ir pakļauti šie varoņi i mūsu pašu vidū, i saskarē ar citu tautu piederīgiem un oficiāliem viedokļiem. Vai šodien kāda pasaules doma zīmogo šos varoņus par kara noziedzniekiem tāpēc vien, ka viņi kāvušies līdz kroplumam pret to pašu ienaidnieku, pret kuru tagad nostājusies visa brīvā pasaule.

Un vistraģiskākais moments — būdami mobilizēti svešā karaspēkā, viņi kāvās par savu dzimteni, uz savas dzimtās zemes, aizmirstot par to, krita šai zemē, tika sakropļoti. Vai ir kāds anglis, francis, vai amerikānis, kas līdzīgos apstākļos nebūtu darījis to pašu? Un ja tāds atrastos, tad viņš būtu jāapzīmē par atkritēju, kas nopulgojis cilvēka elementārās brīvības principus, kuru ideologu vidū ir arī Džordžs Vašingtons. Kāds tagad paradokss — tie paši brīvo tautu piederīgie vērtē un kritizē citu tautu virestību, padarot tās varonību par noziedzīgu!

Un mūsu pašu vidū? Erkšķu dzeloņiem līdzīgi duras sirdī latviešu nometnēs dzirdētie vārdi pēc atgriešanās no gūsta un vēlāk:

„Vai, Dievīņ, karaviri tagad nāk tik daudzi no malu malām, apēdīs mums visu..." (Eichštetē, 1948. g. maijā.)

„Tie karavīri un kara invalīdi ir mūsu nelaime..." (Eslingenā, vēl 1949. gadā).

Tie ir patiesi dzirdēti vārdi. Tie bija teikti latviski, tātad jāpieņem — arī runātāji bija latvieši. Divkārt skumji... bet der tos atcerēties taisni varoņu dienā!

Ko latvju tautas veselā daļa ir darījusi savu varoņu labā? Kā materiāli tā, garīgā atbalsta ziņā — vēl darāms ļoti daudz. Vienīgi darba rotu viri labprātīgi un priecīgi ziedo ap 90 proc. no visiem Daugavas Vanagu organizācijas ienākumiem. Bet tas ir izņēmums, ko spārno biedrīskums un kopīgo cīņu atceres. Varoņus saprot tikai varoņi, teica pirmais prezidents Jānis Čakste. Bet pārējie — materiāli labi situētie ierēdņi, izdevēji, tirgotāji, uzņēmēji un citi? Ko dara tie? Kur ir tāds latvietis ar 400—500 marku mēneša algas, kas būtu 10 proc. ziedojis varoņiem vai kādam fondam? Nosauciet kaut desmit labi situētu latviešu ģimeņu, kas būtu pieņēmušas krītušu varoņu bērnus... Un padomā varoņu piemiņas dienā, vai tu maz esi kaut uzsmaidījis garāmsļūcošam invalīdam, parunājies ar to?

Sai lielās rezignācijas gadmijā lai atļauts iekustināt kādu sastingušu akmeni, lai vismaz puse tā smaguma novelas no mūsu varoņu sirdīm!

Vecie ordeņa brāļi lēnām cita pēc cita piepulcēsies aizsaules lielajai jundai, kā saka pulkvedis Kripēns Mūsu dzimtenes posta turpinās jau

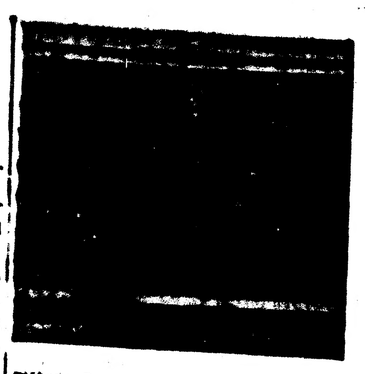

Plāksne Daugavmalā Rīgā, 11. novembra bulvārī, kurā dokumentēta latviešu karaviru varonība Rīgas atbrīvošanā 1919. g.

valsts prezidenta vadībā. Pirmos septiņus visus nesameklēsim — trimdā ir tikai viens ordeņa **dome** locekļis, bet dažus no otrā **septiņa** būs vieglāk saaicināt, jo viņi šad tad sevi atgādina, rupēdamies par „Latviešu trimdinieku **dāsdo** noslāpojumu ciešaku sadarbību" (sk. Latvija Nr. 85, 4. nov.). Arī priekšsēža jautājums ir atrisināms. Dome Lāčplēša ordeni piešķir ar divi trešdaļu balsu vairākumu, pamatā likdama īpašu iesniegumu, ko ierosina apbalvojamā varoņa tiešais priekšnieks. Pēc likuma obligāti vajadzīga vismaz divu aculiecinieku liecība par izdarītu varoņdarbu. Tas ir galvenais.

Kamēr Lāčplēša kara ordeņa dome trimdā varētu rekonstruēties, paies gadi. Bet visi iekliist, kļūst vecāki, notikumi aizmiglojas, varoņdarbu pēdas pazūd laika putenī. Tāpēc jau tagad neatliekami jāveic vajadzīgie priekšdarbi. Katras vienības komandieris jau tagad var sagatavot iesniegumus ar liecinieku parakstiem, lai attiecīgā brīdī būtu pie rokas gatavs dokuments. Šis dokuments var glabāties kaut gadiem — vislabāk kādā alzjūras dzelzs skapī — jo savu juridisko spēku tas nezaudē.

Nobeidzot šo ierosinājumu, kura uzdevums cildināt mūsu karaviru varonību, jāpiebilst, ka iespējami visādi iebildumi un uzbrukumi tam, kā tas mēdz būt ņeparastos gadījumos. Tāpēc te būs jau iepriekš gatava atbilde:

Tos 410 vīrus, kas bija Oskara Kalpaka vienības pirmsastāvā, reālpolitiķi nosauca par fantastiem. Tādi paši fantasti daudzi mēs esam arī šodien. Bet šie fantasti, lūk, uzsāka cīņu, uzvarēja un nodibināja valsti. Sekosim viņu piemēram, jo pasaulē un vēsturē vienmēr uzvarējis varonības gars, ne brutālais un aklais spēks.

Bez varoņiem un varonības kulta neviena tauta nedzīvo.

Amerikanu karavadonis cildina latviešu karaviru stāju

Kāda latviešu operdziedone Vācijā pēc mūsu atbildi uz savu vēstuli ģen. Eizenhaueram, kas bija sūtīta sakarā ar Latvijas okupācijas 10. gada dienu, 27. sept. datētā atbildē ģen. Eizenhauers raksta:

„Kaut gan man nav bijusi iespēja apmeklēt jūsu zemi, esmu satiecis daudz latviešu, sevišķi tādus, kas pēc otrā pasaules kara gūstekņi. Es varu apliecinu, ka mana līdzjūtība jūsu likteņiem bija tikpat liela kā apziņošana viņu stājai, kādā tie bija uzvarējuši gūstniecības bargumu un nešēlību, saglabādami savu lepnumu un morāli. Jūsu vēstule mani dziļi skumdina. Esmu pārliecināts, ka jums tāpat kā katrai citai tautai ir tiesības uz brīvību, un, iedomājoties sevi kāda jūsu valsts pilsoņa vietā, es varu saprast dziļo rūgtumu, ko jūs jūtat, šai brīvībai trūkstot.

Kaut arī es vairs neesmu oficiālā amatā mūsu valdībā un neesmu arī aktīvā kara dienestā, varu apliecināt, ka, lai arī kur mūsu zemē šie jautājumi diskutēti, tos apsver ar tādām pat jūtām, kādas esmu minējis šai vēstulē. Katrā ziņā, tas vēl ir tālu no problēmas atrisinājuma. Manuprāt, vēl viens globāls konflikts, par spīti iespējamam labvēlīgam militāram iznākumam, padarītu pasauli tik nevarīgu, ka brīvība, ko mēs mīlam, un tie brīvie iestādījumi, kādos mēs varētu dzīvot, varbūt, nevarētu vairs eksistēt.

Es atļaušos parādīt jūsu vēstuli dažiem saviem draugiem Vašingtonā, lai dotu viņiem šo eksakto papildus liecību, kā jūtas kāda latviete."

A. A.

Piemineklis kritušajiem karavīriem

Fisenes kapsētas karavīru nodalījumā kopā ar 129 citu tautu karaviriem atdusās arī pieci latvieši: Liepiņš, Bogomazovs, Dzirkalis, Pirulko un Vespers, kuriem 1946. g. augustā Fisenes nometnes iemītnieki uzcēla kapa akmeņus pēc pilsētas valdes noteiktā parauga ar uzrakstiem latviešu valodā, Lāčplēša kara ordeņa zīmi un devīzi „Tēvzemei un brīvībai". Vēlākos gados citu še apbedīto karavīru piederīgie uzcēla vēl 27 kapa akmeņus, bet 97 kapi palika bez piemiņas zīmēm, jo pilsētas valdei nebija vajadzīgo līdzekļu. Lai tomēr saglabātu visu nodalījumā guldīto karavīru piemiņu, pilsētas valde nolēma celt koppieminekli, izmantojot jau uzstādītos kapa akmeņus.

Šo koppieminekli, kurā iekalti visu karavīru vārdi, kā arī viņu dzimšanas un miršanas dati, -. nov. iesvēlīja katoļu un luterāņu garīdznieki.

Mūsu karavīrs austrumu frontes bunkurā kopā ar savu uzticamo ieroci.

Kādas latviešu vienības karavīru rokās krītis komūnistu iedomātajā austrumu frontē otrā pasaules karā raida lolu kārtas uz „savējo" ierakumiem.

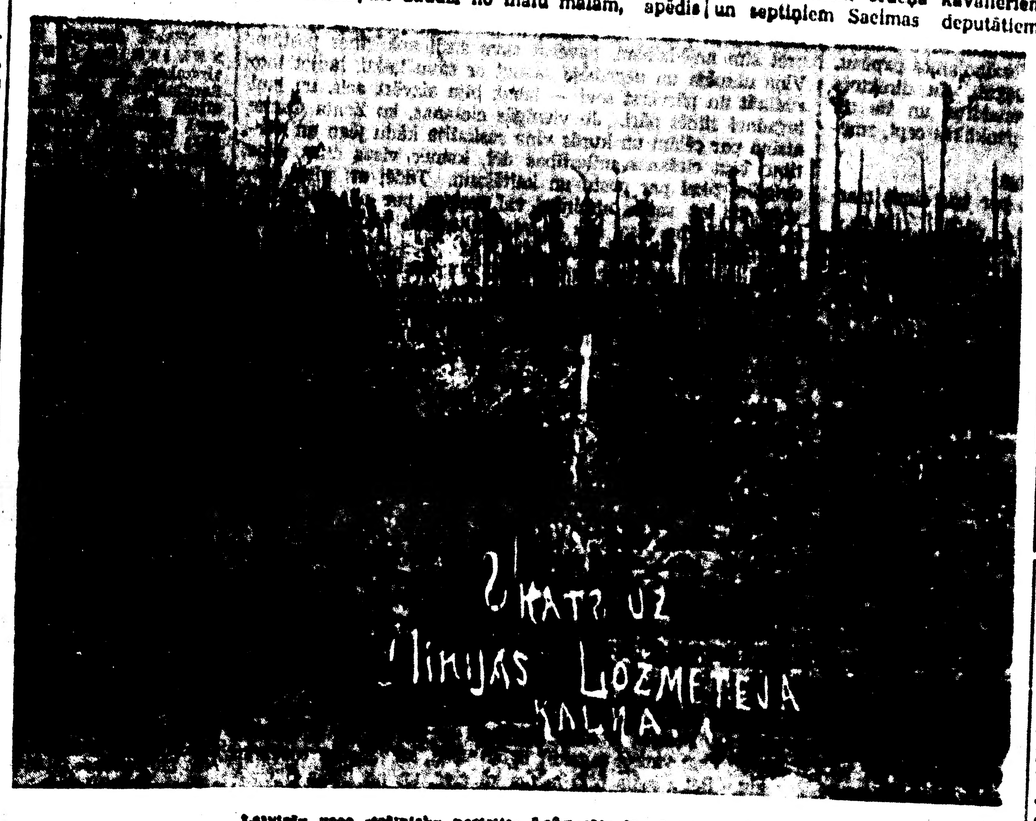

Latviešu veco strēlnieku pozīcijas Lošmetēju kalnā 1916.—1917. gados.

(Turpinājums 6. lpp.)

PA JAUNIBAS TEKĀM

Pa Staburaga bērnu tekām

Vientuļo zēnu un meiteņu nodarbības

LĀČPLĒSIS

Senos laikos Daugavas malā, Ķeguma krāces galā, dzīvoja laimīga latviešu tauta. Tur dzīvojis arī vīrs Lāčplēsis, kas plēšus pārplēsis veselu

mūsu zemes. Ar vilšu un pārspēku tā atkal novedusi latviešu tautu nežēlīgā kalpībā.

Ticēsim, ka Lāčplēsis celsies vēlreiz un viņa varoņgars mums palīdzēs pārciest nedienas un atbrīvot mūsu zemi uz visiem laikiem.

Pirmās vientuļo zēnu un meiteņu nodarbībās (Latvijas 14. okt. numurā) iesūtot darbiņus piedalījās:

Valdis Ābolinš, Kārlis Akmentiņš, Elza Arenss, Edīte Balodis, Kārlis Bērziņš, Valdis Bodenieks, Varis Bokalders, Valdis Daiga, Ivārs Drēgers, Juris Graudiņš, Rasma Grāvelis, Valdis Greiselis, Aldis Grigulis, Jānis Ikstrums, Visvaldis Ikšis, Vitauts Jankovskis, Ilmārs Jānkains, Rūta Jansons, A. Jurko, Edīte Klipecs, Valda Klipecs, Edgars Krasts, Anita Kukaja, Modris Lakstiņš, Haralds Lenbergs, N. Loženicins, Valdis Mucenieks, Baiba Ozoliņš, Jānis Pētersons, Aivars Porišs, Jānis Priede, Kārlis Račevskis, Pēteris Raiskums, Bernds Rube, Juris Silkāns, Ināra Strautmale, Uldis Šmidchens, Ivārs Štelmachers, Raimonds Štelmachers, Baiba Tīdemane, Velta Tobis, A. Tomsons, Imants Vabulis, Mikelis Veidemanis, Valdis Vītols, A. Vilemsons, Juris Zaimiņš, Jānis Zanders.

Vēlreiz atkārtošu pirmās nodarbības rakstīto: katram no jums ir kāds draugs, ar kuru vai nu gājāt kopā skolā, vai skautojāt, bet tagad vairs nesatiekaties, jo draugs jau izcelojis, un pat varbūt nav zināma viņa tagadējā adrese, vai arī viņš šeit Vācijā dzīvo kādā citā nometnē; labprāt gribētu par viņu ko zināt — un lai arī viņš piedalās mūsu turpmākās nodarbībās.

Tad dari tā: Pasūno savu vārdu, uzvārdu un tagadējo adresi un sava drauga vārdu un uzvārdu (ja zini, arī adresi):

Ad. Artmanis
Am Zehnthof 77
(22a) ESSEN-Kray
Germany,

un kādā no nākošām nodarbībām uzaicināsim Tavu draugu arī piedalīties.

Šoreiz Aldis Griguļis, (16b) Laupheim, Bühlerstr. 36 Kr. Biberach, aicina savu draugu, bijušo skolas biedru Ilmāru Bērziņu Amerikā.

Anita Kukaja Zviedrijā aicina savu brālīšu Juri Ritumu Paderbornā.

Haralds Lenbergs Lübeck, Art. Kaserne 6/36, aicina draugu — mazskautu Kārli Nīlietu Amerikā.

Iziešot starp pirmās nodarbības dalībniekiem, laikrakstu Latvija uz vienu mēnesi, sākot ar š. g. 15. novembri, saņems:

Valdis Bodnieks — Lībekā; Visvaldis Ikšis — Anglijā; Anita Kukaja — Zviedrijā; Kārlis Bērziņš — Amerikā.

Bet vientuļo skautu laikrakstu KLABATAs brīveksemplāru: Baiba Tīdemane — Gronaka; Aldis Griguļis — Laupheimā; Modris Lakstiņš — Rensburgā; Imants Vabulis — Zviedrijā; Kārlis Račevskis — Francijā.

Vientuļo mazskautu vadītājs.

KĀ RADĀS BRĀĻU KAPI RĪGĀ

Ikreiz, kad vien vēršam skatu atpakaļ uz Latviju — mūsu domas aizslīd uz Brāļu kapiem. Ne visi zina, kā tie radušies. Varbūt var rasties doma, ka kāda kapsēta, kas jau arī senāk bijusi, nosaukta par brāļu kapiem tādēļ, ka tajā sākts apbedīt pirmā kara laikā kritušos karavīrus. Tā tas nav. Tāpat kā toreiz bija ļ sāk cīņas militārā frontē, tā arī 1915. g. Latviešu strēlnieku bataljonu organizācijas komitejai nācās izcīnīt politisku cīņu pret toreizējo vācisko Rīgas pilsētas valdi un domi, lai rastu vietu, kur garā mūža miegā atdusēties tiem, kas savas dzīvības atdevuši par mūsu tautas brīvību. Organizācijas komitejas izraudzītā vieta bija tā, ko tagad saucam par Brāļu kapiem. Tas bija priežu sils, kur pacēlās kāpa uz kāpas. Rīgas pašvaldības vācisko iestāžu iebildumi pret šo vietu bija, ka tā nākotnē būs vajadzīga kādai draudzei, un bez tam vēl tā bija norūpējusies, ka šajā vietā būs pārāk augsts grunts ūdens līmenis. Visi šie iebildumi tomēr bija tik nepamatoti, ka tajos nevarēja nesaredzēt īsto nolūku: nedot dusas vietas tiem, kas cīnījušies pret vāciešiem. Strēlnieku bataljonu organizācijas komitejai bija jāvelti daudz pūļu un neatlaidības, līdz tai izdevās šo pretestību lauzt. Bija jāpiedraud, ka turpinoties pretestībai visu šo jautājumu ar tā aizkulisēm nāksies celt priekšā armiju virspavēlniekam, jo nav ciešams, ka kritušie arī vēl pēc nāves, šaipus frontes, nevar rast mierīgu dusas vietu. Pretiniekiem bija jāpiekāpjas. Trīs pirmie kritušie strēlnieki bija arī pirmie dusētāji Brāļu kapos. Vēlāk organizācijas komiteja nodeva tālāk savas kapu pārvaldes tiesības Brāļu kapu komitejai, kas gadiem ilgi darbojās prāvesta Edg. Berga vadībā. Prāv. Bergam un komitejas locekļiem par to pienākas atzinība, ko nekādi laika putekļi nevar apklāt. Šīs komitejas laikā tika veikts milzu darbs, kapus izdaiļojot un pārvēršot par svētnīcu. Ārkārtēji nopelni ir tēlniekam Zālem. No Ainažu šūnakmens viņš izveidoja tēlus, kas stingdami akmenī, runā tik dzīvu valodu, ka to sadzirdēs paaudžu paaudzes tālā nākotnē. Tāpat nozīmīgi ir mākslas dārzkopja Zeidaka nopelni, kas Brāļu kapiem dēstījumu zīmē deva lielisku izkārtojumu. Kad pēc strēlnieku laika vēl turpinājās cīņas par Latviju, un mūsu asinsliecinieku skaits nemitīgi auga augumā — tad Latvijas valdība izdeva noteikumus, ka šajos kapos var apbedīt kritušos karavīrus tikai ar kara ministra ikreizēju atļauju.

Ārzemnieki, kas apmeklēja Brāļu kapus, izteica apbrīnu nezināmi pat lielām pasaules tautām tik skaistus kapus. Tie sacīja: „Ja mazajai latviešu tautai ir bijuši tik lieli varoņi, un ja šī tauta ir spējusi parādīt tik lielu cieņu un mīlestību tiem, tad apbrīnojama pati šī tauta, cik liela tā ir — maza būdama".

Latvju māte tagad tur skumji noraugās, kā tiek vajāti visi, īpaši jaunatne, kas nāk šais kapos, lai liektu savas galvas to priekšā, kas darījuši brīvo, neatkarīgo Latviju. Šie svētceļnieki nes sev līdz laika zīmi, tāpat kā tie, kuŗu sirdis degtin deg līdzi, bet kas nevar līdzi aizstaigāt. Vēl cīņa nav galā un nebeigsies, vēl dzīvajie Lāčplēsim palīgā iesl

J. Goldmanis,
Latviešu strēlnieku bataljonu dibinātājs

No mūžības...

(Turpinājums no 5. lpp.)

savas acis uz mūsu zemi, ko postīja Šeremetjevs tik briesmīgi, ka pat gailis ar gaili vairs nevarēja sadzīdāties. Mēs pieminam šī gadsimta sākuma 1905.-06. gadus, kad atkal cits varmāka kāva ļaudis un dedzināja latviešu sētas, ne vairs Šeremetjevs, bet Orlovs. Mēs pieminam vecos latviešu strēlniekus, ko apbrīnoja visa pasaule, kas tad jau kā mūžības skartie nozūd vēstures dvēseļu putenī. Mēs pieminam Oskara Kalpaka pašaizliedzīgos fantastus, visus brīvības cīņu karotājus un partizānus, kas skujiņas zīmi vai saules vairodziņu pierē nesdami, sauli nesa Latvijai.

Un beidzot mēs dziļā nopietnībā, godbijībā un sāpēs pieminām mūsu leģionārus — pēdējo, visaugstāko cīņu varoņus, un visus nezināmā moku elle aizvestos un viņu gara radiniekus, kuŗu ciešanas atsvert gribēdami, leģionāri cēla šaroču pret briesmīgāko visas pasaules ienaidnieku.

Mēs pieminēsim un cildināsim savas tautas varoņus no mūžības līdz mūžībai.

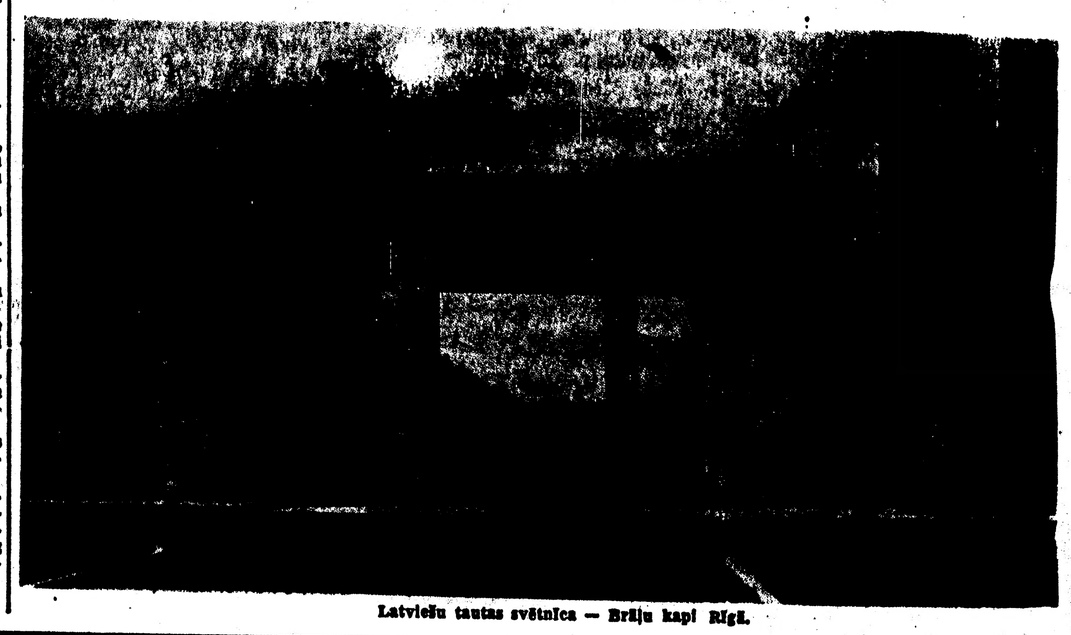

Latviešu tautas svētnīca — Brāļu kapi Rīgā.

Ingrida Vīksna

Mums jābciem jūrā

ROMĀNS

(22. turpinājums)

„Redzi, lieta ir tāda, ka uz otru krastu katrā ziņā jāaizgādā..."

Šai brīdī atgrūdās durvis un uz sliegšņa, saiņiem apkrāvusies, parādījās Zenta Caune.

„Skat, kā man šoreiz veicās!" viņa nometa savu kažoku uz gultas un nepacietīgi rāva vaļā iesaiņojamos papīrus. „Apstrādāju pamatīgi tavu draugu, Dagnij, un direktors Svellis arī neizkļuva sveikā. Es tik smaidīju, un šie tik rakstīja zīmes. Nu mums ir cukurs, ko pankūkas cept, smēķi, un galvenais — arī kafija!"

„Ko? Pupiņas?" Rūta kļuva uzmanīga.

„Jā, iedeva vienu adresi, kur dabūju par trīs simti markām kilogramā. Lētāk nekā viņreiz."

„Tad jau vajadzētu drusku uzmalt. Jāizmēģina, vai nav tev iesmērējuši spāniešu — tās vienreiz jau novāritās. Un bez tam varbūt, ka šovakar atnāk arī kāds ciemiņā."

„Droši vien atkal Fredis..." Kundze teica smīnēdama.

„Redzēs," Rūta atcirta īsi.

Iespraudusi zobos cigareti, Kundze aizsteidzās pie saimnieces aizņemties kafijas dzirnaviņas, un, atbalstījusi tās pret ceļiem, sāka krakšķināt gludos, brūnos graudus. Istabā lēni iezagās tīkama smarža. Skumīgi nolieusi galvu viņa ieelpoja dziļi un cieši kafijas rūgteno aromu, aizmirzdamās aizgājušo dienu atmiņās. Kur gan bija palikuši tie laiki, kad tase labas kafijas piederēja vēl pie ikdienas nepieciešamībām, pie gluži parastajām lietām — kā silta vanna, laba zīda veļa, stipra cigarete, pakalpiga šuvēja, ziedi, aplausi un gremas vakariņas pēc pirmizrādes? Kur bija palikušas tās dienas, kad viņa cieta, mīlēja un mira uz teātŗa skatuves, kad viņa bija slavena un apbrīnota savā pilsētā, pielūdzēju un draugu aplenkta? Vai patiesi varēja būt, ka tikai daži gadi bija pagājuši no tā laika, kad sarkanā ķetna pirmo reizi uzgūlās Jelgavai, un nedaudzi mēneši, kopš otrreiz bija izpostīta no jauna atsāktā dzīve — šoreiz noārdīta līdz pamatiem un drupām. Nē, Kundze neticēja, ka viņas spožajām dienām aizkars būtu aizvēries uz visiem laikiem. Vēl viņa nemaldīgi cerēja, ka tur, otrā krastā, sāksies jauna, strauja dzīve lielpilsētas uguņu gaismā. Vēl viņa nejutās tik veca, lai špētu no kaut kā atteikties — vēl vajadzēja mīlēt un saņemt aplausus. Kā viņai riebās šis laiks! Riebās ar visām tā radītajām jukām, mokām un ciešanām. Vislabprātāk viņa būtu iedzērusi trīsdubultu devu mītega zāļu — tās pašas, ko viņa mēdza dzert pēc izrāžu satraukuma — lai aizmigtu un nejustu nekā no šī murgu laika, bet pamostos tikai tad, kad pasaule atkal būtu ievilkta vecās sliedēs.

Cik nejēdzīgas bija šīs ciešanas, kas nepārtraukti risinājās viņas acu priekšā, cik mocīga šī tautas ķermeņa krampjainā raustīšanās, cik riebīgs bija kropļīgais fons, uz kuŗa risinājās šī bezautora izrāde — tur mira bez puķu pušķiem, pat bez aplausiem. Nē, viņa negribēja neko zināt par šo laiku — ne par jaunajiem, staltajiem viriem — kas bija gan radīti, lai mīlētu un pielūgtu sievieti, skūpstītu glāsainus, atkailinātus plecus, bet tagad nogūlās sašķaidītiem locekļiem Krievijas purvos — ne par sievām un mātēm, kas ar zīdaini uz rokas sabruka zem degošu namu drupām. Nē, viņa nebija radīta, lai bezbailīgi vērtos tagadnē, lai saslietos pret šīm nejēdzībām, paverot savu sirdi apkārtnes postam. Viņa nespēja un negribēja saaugt ar savu laiku, ļaujot tam rūdināt un pārvērst sevi — labāk bija aizvērt acis, un ļaut tagadnei slīdēt pāri. Jo vienīgās ciešanas, ko Zenta Caune atzina par cēlām un kuŗās viņa saskatīja kādu jēgu un vērtību, bija ciešanas mīlestības dēļ, kamēr visas citas nāca dvēselei tikai par postu un kaitēšanu. Tādēļ arī viņa dzīvoja vai nu savās atmiņās, vai sapņos par nākotni, cieši sargādamās no visa, kas to varētu tuvināt īstenībai vairāk nekā tas bija nepieciešami.

Vai nebija jau diezgan un daudz par daudz, ka viņai gandrīz kailai bija jāizskrien no Jelgavas, tagad jānīkst šai kokā būdelē un jāgaida uz kādu nezināmu spēku labvēlību, kas to iecels laivā? Nē, tas viss bija jau pietiekami briesmīgi, un, maldama smaržīgās kafijas pupiņas, Kundze bija tālu prom no drudžainās Ventspils.

Īss, pazīstams klaudziens pie durvīm iztraucēja viņu no sapņošanas, bet Rūta jau aizsteidzās ielaist nācēju istabā.

„Sveikas, jaunavas!" ienācējs teica līksmi un mājīgi atlaidās vienīgā ērtajā un dziļajā krēslā, kas bija istabā. „Esmu laikam atnācis laikā, jo kāds šeit bijis pie spekulanta!" un, vērodams Kundzes izdarības, viņš kā medību suns kustināja nāsis.

Fredis bija pasīks puisis ar pelēkām kā baloža spalva acīm, bet katra viņa kustība bija spraiga un pilna aizturēta spēka, valoda ātra un asa. Baložu ielā viņš ieradās bieži, kādreiz kopā ar kādu no saviem draugiem, citreiz ar Kapteini, bet visbiežāk viens. Tad viņi parasti izslīdēja ar Rūtu blakus istabā, un Kundze tādās reizēs viszinīgi pamirkšķināja Dagnijai.

Tomēr arī Kundze gaidīja Fredi ar ilgošanos, jo viņa zināja, ka Fredim ir kāda darīšana ar krastu un ar laivām, un no viņa varēja sagaidīt ilgoto vēsti, ka jādodas tuvāk uz malu. Bet Fredis bija mēms kā zivs, un no lielās tinčināšanas parasti izvairījās ar nenozīmīgiem jokiem. Kad Kundzes jautājumi kļuva pārāk izmisīgi, Fredis mēdza izlīdzēties ar ierasto teikšanu:

(Turpinājums sekos)

Grāmatu mīļotājiem

Rakstnieku, žurnālistu un grāmatrūpniecības darbinieku kopa, par kuŗas darbības uzsākšanu jau bija lasāms Latvijas iepriekšējos numuros, atklājusi parakstīšanos uz jaundibinātā apgāda pirmo grāmatu — Hugo Puriņa noveļu krājumu EKSELENCES PIEZĪMES. Grāmata iznāks apm. 200 lappušu biezu un parādīsies tirgū Ziemsvētkos. Cena DM 5,—. Jaunais apdāvinātais stāstnieks, kuŗa darbi Latvijas laikā pazīstami, ir bijušais latviešu karavīrs un pazīstams Latvijas brīvības laika basketbolists. Viņa noveles galvenā kārtā apcer latviešu karavīru likteņus un, saturēdamas spēcīgi tvertus cīņu laika vides un tipu raksturojumus, būs vērtīga lasāmviela un atskats pagātnē visiem, kas paši izgājuši caur otrā pasaules kara ugunsgrēka liesmām.

Nākošā grāmata būs Augusta Galiļa romāns PĀRI NEMIERĪGAJIEM ŪDEŅIEM. Arī šī darba fragments ar virsrakstu Jaunās Eiropas pilsonis Latvijas lasītājiem jau pazīstams. Romāna viela aptver pārbraucienu no Igaunijas uz Zviedriju likteņgajā 1944. gada rudenī un tuva ikvienam latviešu trimdiniekam savā problēmu risinājumā. Romāns pāri par 300 lappušu biezu iznāks 1951. gada janvārī reizē ar šī darba izdevumu Igaunu valodā sakarā ar autora 60. g. jubileju.

1951. gada februārī iznāks Elvīras Kociņas romāns EIROPAS VĀRTOS. Rakstniecei pieder jau vairāki romāni, kas savā laikā izdoti Latvijā gan atsevišķās grāmatās, gan publicēti periodikā, starp citu Atpūtā un Tēvijā. Romāna saturs Latvijas okupācija 1941. gadā un brīvvalsts pakāpeniskā pakļaušana despotiskajam austrumu varmākam.

Palīdzēsim paši sev sagādāt labu latviešu grāmatu!

Kļūstiet mūsu abonenti!

Pierakstāties mūsu pirmajai grāmatai — Hugo Puriņa noveļu krājumam Ekselences piezīmes.

MŪSU PĀRSTĀVJU ADRESES:

Ingrida Vīksne-Fogele — Jarnvägsgat. 42 A, 3; Sundbyberg, Sverige.
Arturs Strautmanis — Brednabsgatan 4-b/I, Uppsala, Sverige.
Al. Sprūdžs — 4, rue Craenendonck, Louvain, Belgique.
Ilona Leimane — 31, rue de Seine, Paris 6-e, France.
Vilis Skultāns — 3, Prospect Place, Child's Hill, London NW 2, England.
J. Umbris — 33, Queens Rd., Bradford, England.
Jānis Jēkabsons — 3621, Natalie Ct., Richmond, Calif., ASV.
Jānis Kājiņš — 600, Tremont Str., Boston, Mass, ASV.
K. Roze — c/o Charles Gulbe, 89, Silver Lake Rd., Staten Island 1, N. Y. ASV.
Velta Toma — 12745 — 119th Street, Edmonton, Alberta, Canada.
A. Andrejsons — LRA, P. O. Box 283, M 27-30c, Ottawa, Ont., Canada.
Arnolds Šmits — 21, Linden Avenue, Wendouree, Ballarat, Vic., Australia.
E. Polikevičs — 97, Military Rd., Neutral Bay, NSW, Australia.
J. Strautiņš — 12, Seventh Ave, Alberton, S. A., Australia.
A. Skujiņš-Rasa — c/o Rev. J Lukass, Caixa Postal 50, Sao Paulo, Brasil.

Vācijā pieteikumus adresēt — Rakstnieku, žurnālistu un grāmatrūpniecības darbinieku kopai, Schwäbisch Gmünd, Artillerie-Kaserne (14a)

Sestdien, 1950. g. 11. novembrī

No mums aizgājuši mīļie:
Nārmi
dzim. 1888. g. 22. marts
oktobrī Santiago, Čīlē. Ap
Santiago. Pēc
Ar dziļām sāpēm paziņo
nometnē piepeši mira
skolotājs un Kokneses
Bern
dzim. 1876. g. 6. jūlijā
Pareles kapsētā.
Šī gada 30. oktobrī Aust
grūtām, ar lielu pacietī
mierī mana mīļais vīrs
Kristi
dzim. 1904. g. 1. novembrī
Dziļās sērās
1900. g. 22. oktobrī Gaujien
acis mūsu tautiete
Lilija Zīl
dzim. 1918. g. 13. dec., Rīgā.
kapsētā.
Mūsu saulainais dzīves biedr
Pāulis
bij. Valsts Šķirmiķu dār
dzimis 1900. g. 7. februārī A
1950. g. 22. oktobrī Pleasantvi
Mans mīļais vīrs, mūsu
filistrs
Jānis Ā
dzimis Latvijā 1891. g. 27. 1
Apglabāts š. g. 13. septembrī
Pēc viņa sēro un viņu mīļ
Tad kur es [illegible] mīļo, Mans, mī
Ieslēpušie sev un saviem tuviniekiem
radiem un draugiem
SELENGINSK
Sienas kalendāri
1951. g. Kalendāra [illegible]
laba [illegible]
kalpošanas rūdīta.
izsūta pēcmaksā
pr. 1 [illegible]
nebērn. Lūtiedlager
un Kanādā (maksā
tim, c/o Mr. J. R. Davidson,
County House, Poseshontas, Iowa, U. S. A.
Mūsu pāreviņa ASV
P. R. Irbes jaunā adrese:
561 Brightwater Court
BROOKLYN 35, N. Y., U. S. A.
M. Bendrupe, Smiekligais un viņa
sirds, brošē. 5, lat. 7,50
A. Brigadere, Kvēlais loks, lat. 11,—
A. Egīlis, Adžardžonga 6,50, lat. 9,50
A. Egīlis, Sīkstā dzīvība, brošē. 6,50
J. Jaunsudrabiņš, Zaļā grāmata br. 3,50
" Kuzeltēvs, Mārnieku laiki, " lat. 10,50
K. Lasīt, Janka Muzikants, brošē. 14,—
Vaidi, Staburaga bērni, 5,— lat. 10,—
Laiņa Bromfīlds, Lieti nāk I, brošē. 6,—
Fr. Bārda, Zemes dēls, lat. 8,—
Fr. Bārda, Dziesmas un lūgšanas dzīvības kokam, audekla sāj. 10,—
Mantnieka, Gada grām., 1951. g. br. 3,50
Latviešu laika grāmata 1951. g. br. 3,50
Labatas kalendāri 1951. g. lat. 1,50, 1,00
Krājumā daudz citu latviešu grāmatu. Grāmatas izsūta ar pēcmaksu, pieskaitot pasta izdevumus.
MĀRTIŅŠ BERZIŅŠ,
(16a) Schwäbisch Gmünd
Postfach 11.
Izlietojiet iespējas
paziņināt sev un saviem tuviniekiem laikrakstu
LATVIJA
PA GAISA PASTU
uz sekojošām zemēm:
Uz Amerikas Savienotām Valstīm un Kanādu — DM 3,50 mēnesī, saņemot avīzi 4-5 dienu laikā no iznākšanas dienas Vācijā; uz Austrāliju un Jaunzēlandi — DM 11,— mēnesī, saņemot avīzi 7 dienu laikā no iznākšanas dienas Vācijā.
LATVIJAS ārzemju abonentu pa gaisa pastu darīs prieku saņēmējiem un palīdzēs vienot izkaisītos latviešus trimdā.
Gaisa pasta abonementu pasūtināms pie vietām mūsu pārstāvjiem Vācijā un tiešā apgādā.
LCK apgāds LATVIJA,
(14a) Schw. Gmünd, Artillerie-Kaserne, US Zone, Germany

No mums aizgājusi mūžībā

Natālija Grīva, dz. Eglītis

dzim. 1889. g. 26. martā Ilsenes pag., Latvijā, mir. 1950. g. 14. septembrī Santiago, Čilē. Apbedīta 15. sept. Centrālā kapsētā, Santiago.

Pēc viņas sēro dzīves biedrs, meita, znots un mazdēls Santiago un vīra brālis Anglijā.

Ar dziļām skumjām paziņojam, ka 1960. g. 25 oktobrī Fareles nometnē pēkšņi mira ilggadīgais Viskāļu un Kokneses skolu skolotājs un Kokneses dr. ērģelnieks

Bernhards Liepiņš

dzim. 1876. g. 6. jūlijā Viskāļos, apbedīts 1950. g. 27. oktobrī Fareles kapsētā.

Sērojošie piederīgie un radi Vācijā, Anglijā un dzimtenē.

Šī gada 26. oktobrī Austrijā, Lincas DP slimnīcā pēc tīgām un grūtām, ar lielu pacietību pavadītām ciešanām, aizgāja mūža mierā mana mīļais vīrs un tēvs

inženieris-meākopis

Kristians Veinbergs

dzim. 1904. g. 1. novembrī Rīgā.

Dziļās sērās sieva un trīs mazgadīgie bērni.

1950. g. 22. oktobrī Gautingas DP sanatorijā uz mūžu aizvēra acis mūsu tautiete

Lilija Zīlītis, dz. Krūmiņš

dzim. 1918. g. 13. dec., Rīgā. Apglabāta 1950. g. 25. okt. Gautingas kapsētā.

Viņu mīļā piemiņā paturēs tautieši Gautingas sanatorijā.

Mūsu saulainais dzīves biedris un tētis

agronoms

Pāulis Kadilis

bij. Valsts Nurmižu dārzkopības-mājturības skolu direktors,

dzimis 1899. g. 7. februārī Annas pag. „Verjās", aizgājis mūžībā 1950. g. 22. oktobrī Pleasantville, N. Y.

Dziļi skumst sieva un dēls.

Mans mīļais vīrs, mūsu mīļais radinieks un draugs, Selonijas fillistrs

mag. oec. et mag. iur.

Jānis Ādolfs Mednis

dzimis Latvijā 1901. g. 22. jūlijā, miris Bostonā 1950. g. 16. sept. Apglabāts 3. g. 19. sept. Bostonas Getsemanes dārza kapos.

Pēc viņa sēro un viņu mīļā piemiņā paturēs

sieva, J. Reiše, E. Rogas, E. Vīksnes, F. Siliņa un Rīd. Siliņa ģimenes.

Kad kur es šodien mirstu, Man, mūža miegā snaužot,
Kad kur es aizdzimu, Kāds miegā dusēt ...
Kad kapā klāju ... Vēja ...
... Tēvzeme.

Atvadījāties sev un saviešiem nosūtiet arī mūsu un draugiem Zviedrijā

SELZEMNIEKA apg.

Sienas kalendāru

1951. g. Kalendārs divkrāsu, iespied., uz labas papīra, ilustrēts, maksā DM 1.— Atkārtpārdevējiem rabats. Atsevišķus eks. sūta pēcmaksā + porto, uz ārzemēm pēc 4 starpt. pasta kuponiem. Eiropas zemēs pieprasīt: Arv. Eglītim, (24b) Flensburg, Lettenlager, Block 6-dis, bet ASV un Kanādā (maksā $ —,40): Mr. N. Eglītim, c/o Mr. J. R. Davidson, Pocahontas County House, Pocahontas, Iowa, U. S. A. (788)

Mūsu pārstāvja ASV

P. R. Irbes jaunā adrese:

501 Brightwater Court
BROOKLYN 38, N. Y., U. S. A.

		DM
M. Bendrupe, Smieklīgais un viņa sirds,	brošē. 5, ies.	7,50
A. Brigadere, Kvēlošā lokā,	ies.	11,—
A. Eglītis, Adīgurdžonga	6,50, ies.	8,90
A. Eglītis, Sīkstā dzīvība,	brošē.	6,50
J. Jaunsudrabiņš, Zaļā grāmata	br.	6,50
„ „	ies.	10,50
Kaudzītes, Mērnieku laiki,	ies.	14,—
K. Lesiņš, Janka Mūzikants,	brošē.	6,—
Vāģis, Staburaga bērni,	6,— ies.	10,—
Luīze Bromfilds, Lieti nāk I,	brošē.	6,—
Fr. Bārda, Zemes dēls,	ies.	8,—
Fr. Bārda, Dziesmas un lūgšanas dzīvības kokam, audekla sēj.		10,—
Mantnieka, Gada grām. 1951. g.	br.	2,50
Latviešu laika grāmata 1951. g.	br.	1,60
Rabatas kalendāri 1951. g.	ies. 1,50,	1,60

Krājumā daudz citu latviešu grāmatu. Grāmatas izsūta ar pēcmaksu, pieskaitot pasta izdevumus.

MĀRTIŅŠ BĒRZIŅŠ,
(14a) Schwäbisch Gmünd
Postfach 11.
(786)

Izlietojiet iespējas

pasūtināt sev un saviem tuviniekiem laikrakstu

LATVIJA PA GAISA PASTU

uz sekojošām zemēm:

Uz Amerikas Savienotām Valstīm un Kanādu — DM 8,50 mēnesī, saņemot avīzi 4—5 dienu laikā no iznākšanas dienas Vācijā; uz Austrāliju un Jaunzelandi — DM 11,— mēnesī, saņemot avīzi 7 dienu laikā no iznākšanas dienas Vācijā.

LATVIJAS ārzemju abonements pa gaisa pastu dara prieku saņēmējiem un palīdz vienot izkaisītos latviešus trimdā.

Gaisa pasta abonements pasūtināms pie visiem mūsu pārstāvjiem Vācijā un tiešā izdevēja

LCK apgāds LATVIJA,
(14a) Schw. Gmünd, Artillerie-Kaserne, US Zone Germany

Izgriezliet un uzglabājiet adresi, kā arī informējiet savus draugus!

Tautiešiem Anglijā un citās zemēs, vai esat jau padomājuši, ko dāvināt sev un saviem cittautu draugiem Ziemsvētkos?

Visskaistākā un vispiemērotākā dāvana, kas vienmēr paliks kā mīļa piemiņa no Jums, ir šāts masīvs sudraba

„HALL MARKED SILVER"

gredzens, pilnīgi līdzīgs kādreiz vācu laikā Latvijā gatavotiem. Gravējumā oseolapas un zīles tumšā oksidējumā, virsū Latvijas ģērboņītis, kopā ar karodziņu, dabiskās krāsās; ģērboņītim apkārt sudraba kreilītes.

Cena: vīriešu gredz. 20/—, sieviešu gredz. 22/— ieskaitot P. T. taksi 50% sudrabam.

Pasūtinot uz adresi:

VALDIS GRIGALIS,
Old Hall, East-Runton, Cromer, Norfolk, England,

minēt pareizu gredzena caurmēru milimetros. Uz ārzemēm izsūtu apdrošinātu, saņemot vērtību ar INTERNATIONAL REPLY COUPONS.

Piedāvāju sudraba krūšu nozīmītes Latvijas ģērboņītis kopā ar karodziņu, dabiskās krāsās 8/— gab., ar piesūtīšanu.

Gredzeni pasūtināmi līdz 5. g. 10. novembrim; vēlākos pasūtinājumus pagatavos pēc Ziemsvētkiem. (783)

DARU ZIŅAMU

god. klientiem un grāmattirgotājiem Ziemeļ- un Dienvidamerikā,

ka sākot ar 5. g. 1. decembri

SĀK DARBOTIES MANA GRĀMATU APGĀDA NODAĻA U. S. A.

Atbildīgais vadītājs Pēters Dubovics, c/o Mr. Rovere, Quaker Lane, Hyde Park, N. York, U. S. A.

Grāmatas izsūta atsevišķiem klientiem un grāmattirgotājiem, sākot ar 5 eks., aprēķinot atlaidi.

Pieņem komisijas pārdošanā dažādus dailamatniecības izstrādājumus un grāmatas.

A. ZIEMIŅA GRĀMATU APGĀDS
Oldenburg/Oldb. Postschliessfach 124.
(197)

LATVISKĀS un MODERNĀS ROTAS

Mākslinieciskus kalumus, saktas un citus izstrādājumus sudrabā, zeltā, paladijā un platinā ar dzintariem un dārgakmeņiem pagatavoju savā darbnīcā un izsūtu pasūtītājiem Austrālijā, ASV, Kanādā, Anglijā, Zviedrijā uc. zemēs.

Paziņoju, ka esmu atvēris Sidnejā juveliera veikalā un dailamatniecības salonu. Piedāvāju labāko latviešu dailamatnieku darbus ādā, kokā un metallā.

Pieprasiet darbu sarakstu un cenrādi.

Juvelieris Eduards POLIKEVIČS,
97, Military Rd., Neutral Bay,
Sydney, Australia. (785)

ANDR. OZOLIŅA
(24b Eutin Holst., DP Camp)
apgāda un grāmatnīcas galvenie

pārstāvji Vācijā:

1. Neustatē — Er. Miesnieks, 5. z. bl. 53,
2. Libekā — Mēzenes apg. kopa, 8. bl., — O. Dīķis, 7. bl.
3. Ventorfā — Edg. Krūmiņā, 20. bl. 1. ist.,
4. Hamburgā — Zoo nometnes kooper., — Pīlsbekā, K. Zālītis, 17. b.,
5. Pinebergā — Arv. Eglītis, 6. bl. 618,
6. Hanoverā — Accu, J. Libeks,
7. Fallingbost. — Liventāle, H. 7—25,
8. Volterding — skolotājs K. Kaljo,
9. Oldenburgā — YMCAs grāmatn., 2. b.,
10. Diholcā — B. Krūma, 3. bl. 25,
11. Eversburgā — J. Eiberts,
12. Krēfeldā — Bockum, A. Eglītis, CMLO,
13. M-Gladbachā — Lidostā, CMWS, D. V. grām.,
14. Tutlingenā — K. Meinhārdis, 54. bar. 8. ist.,
15. Šv. Gmindē — Latvija apgāds un Rob. Krūkītis,
16. Augsburgā — Hochfeldā, P. Ūbelis,
17. Šveinfurtē — V. Reinfelds, IRO centrā,
18. Augustdorfā — kooperatīvs,
19. Minsterē — transitnom., Lindemanis,
20. Minchenē — Varnera nom., D. Van.,
21. Ulmā — Belkes nom., Daug. Van.,
22. Zalingenā — Hedelfingera ielā 17,
23. Dēdelstorfā — N. Ozola,
24. Oerelā — N. Purviņš,
25. Viersenā — CMWS, Daug. Van. grām.
(687)

Erik E. Jacobson

„Lieder eines Kalmetiesen"

Rigasche Rundschau pēdējā sporta redaktora Erika E. Jakobsona dzejoļu krājums, saturā 122 nopietni un humoristiski satīriski dzejoļi, ievadvārdi un Baltijas vāciešu vēsture kādas ģimenes chronikas veidā. Rigā bija iecienīti ar pseidonīmu Kajak parakstītie autora feļetoni un dzejoļi. Vācijā krājums gaumīgā ārējā ietērpā maksā DM 3,80.

Egīla Kalmes mākslinieciska manuskripta izstrādājums. Pavairojis A. Augstums. Iznākšana novembra beigās.

Pasūtinājumi adresējami: E. Jacobson, Westerholz (Post Langballig), Kreis Flensburg. (766)

Tikko iznākusi Lujza Bromfilda pasaulslavenā romāna

LIETI NĀK

1. gr.

Ernas Geistautes vāks.

Cena DM 6.—

Grāmata dabūjama nometņu grāmatnīcās vai pieprasāma pēcmaksā tieši apgādam.

Apgāds GRĀMATU DRAUGS,
(14a) Schwab. Gmünd.
DP Camp Artillerie-Kaserne.
(754)

VALSTS ZVĒR. DOKUMENTU TULKS

B. Vembris, Stuttgart-Vaihingen, Keltenstr. 8, izdara un apliecina iestāžu vajadzībām dokumentu tulkojumus.
(801)

Vai katrā trimdinieka ģimenē būtu

Z. Unāma redigētā

LATVIEŠU LAIKA GRĀMATA

1951. gadam?

Laba saturā — mērena cenā DM 1.60 un

praktiskais, parocīgais, lētais

KABATAS KALENDĀRS

1951. gadam.

Glītā mākslas ādas iesējumā, mazā kabatas formātā, ar dienu piezīmju kalendāru 5 dažādas krāsas vākos: gaiši zilā, tumši zilā, zaļā, gaiši sarkanā un kiršu sarkanā. DM 1.50

Kalendāri dabūjami pie visu kontinentu grāmattirgotājiem un apgādā.

Nenokavējiet pieprasīt savam grāmatu piedāvātājam.

A. ZIEMIŅA GRĀMATU APGĀDS,
Oldenburg/Oldb. Postschliessfach 124
(796)

AUSTRĀLIJĀ

latviešu grāmatas vispilnīgāk izvēlē piedāvā

J. STRAUTIŅŠ
12, Seventh Ave., Alberton, S. A.

KĀDAS GRĀMATAS ŠORUDEN LASĪSIM?

DAUGAVAS apgāds jau 6 gadus aktīvi darbojas trimdā, izdodot literārī vērtīgus latviešu autoru darbus gan ārējā apdarē. Pēc Jaunsudrabiņa lielā romāna Jaunsaimnieks un velns, Mirdzas Bendrupes noveļu krājuma Smieklīgais un viņa sirds, latviešu literatūras monumentālā darbā — Čaka Mūžības skarto izdošanas, apgāds vēl šoruden laidīs klajā Bendrupes noveles MAJESTĀTE UN PĒRTIĶIS, kas ir krājuma Smieklīgais un viņa sirds I daļa, Jāņa Veselā romānu DIENAS KRUSTS (Rīga 24 stundās), tad mūsu noveles meistara Kārļa Zariņa stāstu un noveļu krājumu DRĀMAS IEDIENĀ (noseukuma pamts no noveles ar tādu pašu virsrakstu). Krājumā sakopoti visi apgādam trimdā pieejamie Zariņa darbi šai žanrā. Bez tam pašreiz iespiež prof. Dr med. H. Buduļa trimdā sarakstīto grāmatu VESELĪGĀ DZĪVE. Tā nepieciešama ikvienam, kas veltī uzmanību savai veselībai. Greznā izdevumā ar Nikiša Strunkes daudzkrāsainām ilustrācijām, vāku un iekārtojumu izņāks Annas Brigaderes TRĪS PASAKU LUGAS.

PARNASA apgāds ar savu pirmo rakstnieku sēriju turpina uzsāktās tradīcijas, izdodot novērojamo autoru un klasisko autoru darbus, un novembrī klajā kārtojamā sērijas desmito grāmatu, Balzaka slavenā romānu LIELENIJA GRANDE, vienlaicīgi atjaunojot sērijas pirmo grāmatu, Nobela prēmijas laureāta Andrē Žida PASTORĀLO SIMFONIJU.

Sērijas grāmatu sižetos katrs lasītājs atradīs sev tuvākos un piemērotākos motīvus. Kam patīk piedzīvojumu stāsti, lai lasa Taifunu, Kadidu, Nakts lidojumu; ja Jūs aizrauj kara motīvi, lasiet Mēness norietētājs, Ardievas ieročiem. Tipisku ziemeļnieku zemnieku un zvejnieku romānu ir Hemsalnieki. Mistika caurstrāvo Negaisa nakti. Bet gandrīz visos šajā darbos ievīti mīlestības motīvi, un romānos PASTORĀLĀ SIMFONIJA, ARDIEVAS IEROČIEM, LIELENIJA GRANDE tie ir darbu galvenā tēma.

Par apgāda plāsu 1951. g. programmu ziņosim atsevišķi.

			DM	Sd	A$d	$	Kan. $	Zv. Kr.
DAUGAVAS APGĀDA GRĀMATAS								
1	Jānis Jaunsudrabiņš JAUNSAIMNIEKS UN VELNS Romāns	brošē.	11.—	17/6	22/—	3.80	3.80	11:50
2	Mirdza Bendrupe SMIEKLĪGAIS UN VIŅA SIRDS Noveles	brošē. ies.	8.— 7.60	8/3 11/6	10/6 15/—	1.50 2.—	1.50 2.—	6:50 8:—
3	Mirdza Bendrupe MAJESTĀTE UN PĒRTIĶIS Noveles (iznāks novembra vidū)	brošē. ies.	2.75 4.85	4/7 8/1	6/9 10/2	—.70 1.20	—.75 1.25	3:— 5:40
4	Aleksandrs Čaks MŪZIBAS SKARTIE Poēma par latv. strēlniekiem	brošē. ies.	9.70 12.80	16/— 20/—	20/6 25/6	2.30 2.90	2.50 3.20	10:50 13:50
5	V. Snikere, Dz. Sodums, O. Jēgens. TRĪS AUTORI Dzejoļu krājums	brošē. ies.	6.80 9.—	11/3 14/9	14/3 18/9	1.60 2.05	1.75 2.25	7:50 10:—
6	A. Pogina-Eiche A COURSE OF ENGLISH Sist. angļu valodas kurss	brošē.	6.—	7/8	10/—	1.35	1.35	5:50
PARNASA APGĀDĀ GRĀMATAS								
1	Andrē Žids (Nobela prēmija) PASTORĀLĀ SIMFONIJA Romāns (iznāks novembra beigās)	brošē. ies.	3.60 5.85	5/— 9/6	7/6 12/—	—.65 1.35	—.90 1.40	3:85 6:35
2	Džons Steinbeks MĒNESS NORIETĒJIS Tulk. Jānis Zanders	brošē. ies.	5.— 7.50	8/— 11/6	11/— 14/—	1.60 2.20	1.60 2.20	5:50 8:—
3	Džeimss Hiltons ARDIEVU, MISTER ČIPS Tulk. Dzintars Sodums	brošē. ies.	3.60 6.—	5/— 8/6	6/6 11/—	1.— 1.60	1.— 1.60	3:40 5:50
4	Voltērs KANDIDS Tulk. Veronika Strēlerte	brošē. ies.	4.50 7.—	6/3 9/9	8/3 13/6	1.20 1.90	1.20 1.90	4:50 7:—
5	Augusts Strindbergs HEMSALNIEKI Tulk. Lizete Skalbe	brošē ies.	6.— 9.80	9/9 13/3	12/— 18/—	1.60 2.—	1.60 2.—	6:50 9:—
6	Ernests Hemingvejs ARDIEVAS IEROČIEM Tulk. Dzintars Sodums	brošē. ies.	7.25 10.75	11/3 15/6	15/3 20/—	2.— 2.80	2.— 2.80	7:75 10:50
7	Antuāns de St. Eksiperī NAKTS LIDOJUMS Tulk. Dagnija Sleiere	brošē. ies.	3.50 6.—	5/— 8/6	6/6 11/—	1.— 1.60	1.— 1.60	3:40 5:50
8	Džozifs Konrads TAIFUNS Tulk. Andrejs Johansons	brošē. ies.	3.50 6.—	5/— 9/9	6/— 12/9	1.— 1.60	1.— 1.60	3:85 6:40
9	Zorfs Diamels NEGAISA NAKTS Tulk. Veronika Strēlerte	brošē ies	4.20 6.85	7/— 10/6	8/9 13/3	1.— 1.90	1.10 1.85	4:80 7:20

Pasūtiniet jau šodien. Vēlāk vairs nevarēsim visus pasūtinājumus izpildīt, krājumi vairs nav lieli. Izmantojiet šo kuponu!

PASŪTINĀJUMS

Daugavas grāmatu aģentūrai, Garvargatan 11, Stockholm, Sweden.
(Šo kuponu varat sūtīt arī Jūsu grāmatu pieprasītājam)

Lūdzu sūtiet nekavējoties grāmatas, kuru numurus šeit atzīmēju — ar pēcmaksu — naudu sūtu pa pastu — ar čeku — ar money orderu — lūdzu norādiet, kur kārtojams maksājums. (Pasvītrojiet vajadzīgo)

Nr. ..... Nr. .....

DAUGAVAS grām. (brošē. vai ies.?) PARNASA grām. (brošē. vai ies.?)

Mans vārds, uzvārds (Mr., Mrs., Miss?) (Rakstiet skaidri!)

Pasta stacija, valsts (Rakstiet skaidri!)

Ja nav brošētu eksemplāru, lūdzu sūtiet iesietos un otrādi.

(781)

LATVIJU ENCIKLOPĒDIJA

Redaktors prof. A. Švābe

Iznākusi pilnā grāmata un to iesūta samaksājušiem abonentiem. Aptver vārdus no Cēres pag. līdz Deportācijas; garāki raksti: Cēsis, Ciņa, Civilprocesa, Civiltiesības, Cukkopība un Cukurfabrikas Latvijā. Dailes teātris, Dailamatniecība, Darba tiesības un apgāde, Daugava, Daugavpils, Deportācijas.

Teksts 811 lustr. un pielikumos uz krīta papīra.

Daugavas un Gaujas skaistākie skati.

Sestā grāmata iznāks decembra vidū.

Abonements jāsamaksā arvien par divām grāmatām uz priekšu pie mūsu pārstāvjiem:

Anglijā: D. V. F. grāmatnīca, 44 Hans Place, London S. W. 1. Abonements 15 šil.

Austrālijā un Jaunzēlandē: I. Šterna, 83, Champress Crescent, St. Marys, N. S. W. Abon. 30 šil.

Beļģijā, Holandē, Itālijā, Šveicē: P. Mantinieks, 44, rue van Eyck, Bruxelles, cheque post. 75423. Abon. 100 beļģu fr., 8 hol. flo., 10 Šv. fr.

Brazilijā: M. Zēģelnieks, Rua Piani 197, Sao Paulo. Abon. 30 kruz.

Dānijā: J. Reitmanis, Postbox 292, Kobenhavn V. Abon. 15 kr.

Kanādā: A. Kalniņš, 240, Grace Str., Toronto. Abon. 2.50 dol.

Norvēģijā: Ģenerālkonsuls A. Wannag, Blommenholm, via Oslo. Abon. 15 kr.

A. S. V.: K. Rabāčs, Brooklyn 14, N. Y., 260, Bay 17th Str. Abon. 2.50 dol.

Vācijā: LCK apgāds Latvija (14a) Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie Kaserne. Abon. 8 DM.

Zviedrijā: Apgāds Trīs Zvaigznes, Stockholm 1, postgiro 838063, un J. Kārkliņš, LPK. Abon. 10 kr.

Apgāds Trīs Zvaigznes

Stockholm, Sverige, postbox 797.
(800)

ĀDAS IZSTRĀDĀJUMI

Greznoti ar Brīvības pieminekļa un valsts ģērboņa attēliem 9 karātu zeltā dobspiedumā:

	Šil.
Portfeļi, 45×32 cm (bez greznoj.)	130—180
Vēstuļu mapes, 23×17 cm	65
Vēstuļu mapes, 25×22 cm	80
Vēstuļu mapes, 29×26 cm	95
Foto albumi, 30×30 cm	85
Foto albumi, 40×28 cm	95
Kabatas portfeļi, divdaļīgi	32
Kabatas portfeļi, divdaļīgi, ar rāvieni.	38
Kabatas portfeļi, trīsdaļīgi	42
Sīknaudas maks-pakavīņā (bez grezn.)	12
Banknošu maks	15
Maks sīknaudai un banknotēm	22
Adrešu grāmatiņas ar alf. un piezīmēm	32
Iniciāļu burti, šeitā vai melnā	à 2.6

Ar tautisku ornamentāciju speciālā modulācijas ādā:

	Šil.
Dāmu rokas somas	130—300
Vēstuļu mapes	90
Foto albumi	70
Kabatas portfeļi	60—80

Visus izstrādājumus izsūta no krājuma kā nesaistošus paraugus, arī uz ārvalstīm.

VALDEMĀRS COKS,
60, Percival St., Peterborough, Northants., England. (774)

LATVIJA

Nr. 87 (431) 1950. g. 11. novembrī

Neizlietotus manuskriptus uzglabā un sūta atpakaļ vienīgi, ja tiem pievienota apmaksāta un autoram adresēta aploksne. Redakcija patur tiesības manuskriptus vajadzības gadījumā izlabot. Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītos rakstus izteiktās domās nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

ABONEMENTS VAĻĪGS,

pasūtinot individuāli (līdz 8 eks. uz vienu adresi) maksā ar piesūtīšanu DM 5.- par eks. mēnesī, pasūtinot kolektīvi (vairāk par 8 eks.) DM 3,50 mēn. ar ārzemēm DM 4,50 mēn., uz ASV pa gaisa pasti DM 6,50 mēn.; atsevišķa numura cena DM 0.80.

SLUDINĀJUMI VAĻĪGI

maksā DM 0,90 par vienslej nonpareiļa iespiedrindiņas aizņemamo telpu; vienreizīgs šī iespiedrindiņa sludinājums DM 5.—; vienreiz 5 iespiedrindiņu sludinājums DM 3.— Grāmatu apgādu un tirgotāju sludinājumiem piešķirti tos tiešā apgādam aprēķinām 50% atlaidi.

Abonementu pieteikumus, sludinājumus un temakses Vācijā pieņem mūsu pārstāvji nometnēs, kā arī apgādā tiešā.

Abonementa un sludinājumu maksu ārzemēs un tūristiem pārstāvju saraksta izziņojiem vairākas reizes mēnesī īpašā sludinājumā.

LCK apgāds LATVIJA

(14a) Schwäbisch Gmünd,
Artillerie Kaserne, US Zone,
Germany (tālr. Schw. Gmünd 2150)

Staļins arī šogad nepiedalījās oktobra revolūcijas parādē

SARKANAJĀ LAUKUMĀ ATKAL PARĀDĪJIES MARŠALS BUDJONIJS — GROTEVOLS PATEICAS PAR „LIELISKO PALĪDZĪBU", BET KATRU DIENU UZ PADOMJU SAVIENĪBU AIZRIPO 70 REPARĀCIJU VILCIENI

Maskava (E). — Pagājušo otrdien Padomju savienība svinēja oktobra revolūcijas 33. gada dienu, ko Kremļa varenie dēvē par „vislielākajiem progresa svētkiem", bet kas īstenībā atnesa vienīgi verdzību miljoniem cilvēku. Sarkanajā laukumā notika liela militārā parāde, kurai vēlāk sekoja Maskavas strādnieku gājiens. Tajā piedalījās apmēram 1 miljons cilvēku. Slikta laika dēļ parādē šoreiz nebija redzama padomju aviācija. Goda tribinē virs Ļeņina mauzoleja trūka arī Staļina, bet bija pārstāvēti citi politbiroja varenie un ministru padomes locekļi. Kā jau tas Padomju savienībā parasts, arī šogad Maskavas namu sienas rotāja milzīgas Staļina, Ļeņina un citu varasvīru bildes, ko vēl papildināja Maotsetunga un Hočimina portreti. Parādi pieņēma maršals Budjonijs, kas pēc ilgāka laika atkal parādījies atklātībā. Uzrunā viņš prasīja no padomju karaviriem „vislielāko gatavību". Parāde un demonstrācijas ilga vairākas stundas, pie kam gaisu tricināja ne vien tanku dārdoņa, bet arī padomju tautas urrā saucieni.

Iepriekšējā dienā Maskavas Lielajā teātrī notika svinīga sanāksme, kurā partijas un valdības vārdā plašu runu teica ministru prezidenta vietnieks un politbiroja loceklis maršals Bulganins. Tās ievadā bija dzirdami parastie krievu pārmetumi „rietumu imperiālistiem un kapitālistiem", kas „apdraud pasaules mieru". Tālāk Bulganins norādīja, ka „padomju zinātnieki tagad jau atrisinājuši visus atombumbas noslēpumus un viņus sagaida citi uzdevumi". Arī šajā sarīkojumā Staļins nepiedalījās.

Parādes, demonstrācijas un pieņemšanas protams notika visās padomju satelītvalstīs un Austrumvācijā. Ministru prezidents Grotevols oficiālā rakstā pateicās Staļinam par „lielisko palīdzību", kādu saņēmusi vācu tauta, bet krievu licencētais Tagliche Rundschau pirmajā lappusē nopublicēja propagandas ministra Eislera himnu „Brāļigajam padomju strādniekam, kas lējis asinis Vācijas labā". „Lieliskā padomju palīdzība" praksē patiesībā izskatās pavisam citāda. Uz Austrumvāciju atbēgušais vācu lokomotīves vadītājs Deglers preses konferencē Bonnā paskaidroja, ka katru dienu no Austrumvācijas uz Padomju savienību aizripo ap 70 reparāciju vilcienu ar labību, cukuru, kartupeļiem, taukvielām un rūpniecības ražojumiem. Vairāk nekā divus gadus viņš vadījis šos vilcienus uz Brestļitovsku. Visā šai laikā Deglers nav pamanījis, ka „palīdzība" būtu ripojusi arī pretējā virzienā. Pēdējā braucienā drosmīgajam lokomotīves vadītājam izdevās pārvest pāri robežai divus vācu karoga güstekņus, noslēpjot viņus lokomotīves tendera sasildītajā ūdenī.

Maotsetunga ieceļošanu...

(Turpinājums no 1. lpp.)

Līdz šim ķīniešu komūnistu „brīvprātība" tomēr radījusi zināmu satraukumu visā pasaulē, lai gan Vašingtona vēl joprojām apbrīnojami aukstasinīga. Turpretim britu valsts sekretārs Dēviss pēc ģenerāļa Mekartura oficiālā paskaidrojuma publicēšanas izteicās, ka Lielbritānija notikumus Korejā vēro ar lielām bažām. Tālajiem austrumiem pēdējās dienās visu savu uzmanību pievērsa arī rietumu lielvalstu prese. Manchester Guardian, piemēram, konstatē, ka Ķīna laikam arī turpmāk runās vienīgi par brīvprātīgajiem, lai varētu izcīnīt nepieteiktu karu. New York Herald Tribune raksta, ka Apvienotajām nācijām tagad jārīkojas izšķirīgi vai nu ar Drošības padomes vai pilnsapulces starpniecību. Vispirms būtu nepieciešami saņemt no Pekingas un Maskavas paskaidrojumu, kā krievu un ķīniešu ieroči nokļuvuši Korejas kaujas laukos. Līdzīgas domas pauž arī Parīzes laikraksts Franc-Tireur. Citi franču izdevumi ieteic nesaspīlēt vēl tālāk konfliktu, jo, pēc L'Epoque domām, komūnistu galvenais uzdevums laikam ir palīdzināt konfliktu Korejā visu ziemu.

Militārā darbība frontēs pēdējās dienās turpretim visai atslābusi. Pēc komūnistu pēkšņā izrāviena līdzOnčongas upei, viņu ofensīva gandrīz pilnīgi apstājusies. Ne amerikāņu 8. armijas štābā, nedz arī Tokio pagaidām vēl nav skaidrības, vai šis klusuma periods nozīmē ienaidnieka spēku pārgrupēšanu vai arī ķīnieši tomēr aprobežosies tikai ar Jalu upes spēkstacijas aizsardzību. Daži militāristi pat domā, ka Maotsetungs savas vienības atviļks pāri Mandžūrijas robežām, kad uz turieni būs evakuētas spēkstacijas nomontētās mašīnas. Apvienoto nāciju karaspēks pēdējās dienās ievadījis vairākas sekmīgas vietēja rakstura operācijas Congčongas telpā. Lielāku ofensīvu līdz šim padarīja neiespējamu milzīgās bēgļu masas, kas plūda pāri upei, lai paglābtos no ķiniešiem. Toties visai sekmīgi attīstījās UN aviācijas operācijas. Trešdien 80 ASV supercietokņu 79 turboiznīcinātāju aizsardzībā uzlidoja Ziemeļkorejas pagaidu galvaspilsētai un nometa vairāk nekā 700 t bumbu. Izlūklidmašīnas vēlāk konstatēja, ka pilsētā izcēlušies plaši ugunsgrēki. Pagājušās nedēļas sākumā virs Ziemeļkorejas notika pusotras stundas ilga gaisa kaujā, kurā pirmoreiz UN aviācijai uzbruka padomju tipa MIG-15 un Jak turboiznīcinātāji. Ģenerālis Mekarturs devis rīkojumu UN aviācijai tagad uzlidot līdz pašām Mandžūrijas robežām. Līdz šim amerikāņu lidotājiem vajadzēja ievērot 5 km plašu neitrālo joslu.

Nepalas karalis patvēries Indijas vēstniecībā

Jaundēlija (D). — Komūnistiskās Ķīnas iejaukšanās Korejas konfliktā pēdējās dienās it kā aizēnoja notikumus Tibetā, kam arī lielvaltu apziņā ir tikai sekundāra vieta. Tomēr pēc informācijas, kas saņemta Indijas galvaspilsētā, ķīnieši Dalai Lamas zemē turpina soļot uz priekšu. Pagaidām nav vēl skaidrības, cik tālu tie atrodas no Tibetas galvaspilsētas. Die Neue Zeitung runā par 95 km, bet Stutgartes laikraksti šo attālumu apzīmē vairs tikai uz nepilniem 50 km un sagaida, ka Lhasa Maotsetunga rokās kritīs jau tuvākajās dienās. Indijas sūtnis savai valdībai paziņojis, ka Lhasā valda ārkārtīgs satraukums un Dalai Lamas politiskie padomnieki nepārtraukti apspriežas. Līdz šim apstiprinājusies vienīgi ziņa, ka ķīniešu komūnisti ieņēmuši Retingas pilsētu, kur atrodas Pačen Lamas piekritēju galvenā mītne. Indijas valdība vēl joprojām nav apliecinājusi informāciju, ka Dalai Lama jau būtu pārbēdzis Tibetas-Indijas robežu.

Ķīnas komūnistu invācija Tibetā netieši izraisīja valsts apvērsumu arī Nepalā. BBC ziņo, ka turienes valdnieks iebēdzis Indijas vēstniecībā un lūdzis patvēruma tiesības. Ķīnas komūnistu draudu dēļ viņš vēlējies pārcelties uz Indiju, kam nav piekritis Nepalas ministru prezidents, kas reizē noteic arī karaļvalsts aizsardzību. Par Nepalas valdnieku izsludināts aizbēgušā karaļa 3 g. v. dēls.

Angļi nedod vīzas „miera kongresniekiem"

Londona (fm). — Komūnistu organizētais otrs „miera kongress", kam jāsākas 13. novembrī Šefildā, draud nonākt strupceļā vīzu grūtību dēļ. Ielūgumi izsūtīti 120 organizācijām visā pasaulē, aicinot uz kongresu 2100 delegātu, no kuriem līdz 3. novembrim bija apsoliuši piedalīties 1900, bet šai laikā bija piešķirtas tikai piecas vīzas — delegātiem no Urugvajas un Sīrijas. Jugoslavijas pārstāvji uz Šefildu nav aicināti.

Nesenā konferencē Maskavā par delegātiem Šefildas kongresam izraudzīja arī vairākus Pad. savienības baznīcu galvas, to vidū armēņu katolikosu Georgu VI, visu Centrālāzijas un Kazachstanas baznīcu galvu un muftiju Abdulu Medžidchanu, Krutiču un Kolomnas metropolītu Nikolaju un ts. Latvijas evaņģeliskās luterāņu baznīcas „archibīskapu" Gustavu Tursu, kas bija arī viens no galvenajiem runātājiem Maskavas sanāksmē.

BBC ziņo, ka Kubas salas galvaspilsētā Havannā drošības policija apcietinājusi 200 latiņu Amerikas komūnistu, kas gatavojas kāpt kuģī, lai dotos uz Šefildas „miera kongresu". Apcietināto vidū atrodas arī Argentīnas arodbiedrību vadītājs un Kubas komūnistu partijas ģenerālsekretārs.

VAŠINGTONĀ SĀKUSIES PRĀVA PRET ATENTĀTA RĪKOTĀJU

Vašingtona (D). — Stutgartes raidītājs ziņo, ka pag. trešdien Vašingtonā sākās prāva pret Kollaco, kas mēģināja izdarīt atentātu pret prezidentu Trūmenu. Prāvā uzaicināti 23 liecinieki. Informētas aprindas Vašingtonā izsakās, ka Baltais nams, kas atrodas vienā no visdzīvākajām galvaspilsētas ielām, vairs nav piemērots prezidenta drošībai, jo ievērojot straujo satiksmi, to grūti apsargāt. Tāpēc tagad ierosināts Balto namu pārvērst par mūzeju, bet prezidentam Trūmenam celt jaunu mītni Vašingtonas nomalē. Par piemērotāko vietu uzskata flotes metereoloģiskās stacijas rajonu, kur atrodas arī liels parks.

1000 pagrīdnieku, kas nepazīst viens otru

SEKMĪGĀKĀ PRETKOMŪNISTISKĀ ORGANIZĀCIJA VĀCIJAS PADOMJU JOSLĀ

Berline (mr). — Vācijas padomju joslā pastāv organizācija ar ārēji nenozīmīgu nosaukumu — Padomju joslas brīvo juristu izmeklēšanas komiteja, kas īstenībā ir viena no turienes pretkomūnistiskajām pagrīdes kustībām. Interesantas detaļas par minētās komitejas darbu sniedz New York Herald Tribune korespondents Rasels Hills, kas to apzīmē par visaktīvāko un visgudrāk organizēto pagrīdes organizāciju Austrumvācijā.

Brīvo juristu komitejai ir izlases grupa apmēram ar 1000 locekļiem, kas padomju joslā pilda svarīgus amatus. Vismaz viens no grupas locekļiem piedalās valdības sēdēs, citi darbojas valsts drošības dienestā, kas komūnistiem pilda agrākās gestapo vietu, citi ir nacionālizētu rūpnīcu direktori, banku vadītāji, parlamenta locekļi, tiesneši utt. Šie 1000 uzticamie ziņo uz rietumiem visu, kas notiek padomju joslā, pie tam nevienu no viņiem nepazīst pārējos 999. Pateicoties taisni šim organizācijas veidam, Brīvo juristu komitejas vadītājs Dr. Teo Frīdcnaus var lepoties, ka gada laikā kopš 1949. g. 20. oktobra, kad komiteju nodibināja, komūnistiem nav izdevies notvert nevienu pašu šīs izlases grupas locekli. Vairākkārt gan vienam vai otram draudējusi apcietināšana, bet par to nekavējoties ziņots uz centru Berlinē, no kurienes apdraudētie savlaicīgi brīdināti, tā ka tiem vienmēr izdevies izbēgt. Ja arī kāds būtu notverts, savus biedrus viņš nevarētu nodot, kaut gribēdams, jo viņu vārdus nezina.

Bez šīs izlases grupas, kas vāc informāciju par visām padomju joslas dzīves nozarēm, komitejai ir vēl 3000 locekļu, kam ir citi uzdevumi, piemēram, izlīmēt pretkomūnistiskus plakātus un sūtīt vēstules. Pirms pēdējām vēlēšanām šie darbinieki izsūtījuši vēlēšanu komisiju locekļiem uz viņu privātajām adresēm 22.000 brīdinājumu vēstuļu. Šie pagrīdnieki strādā grupās pa divi vai trīs, un dažkārt kādi no viņiem arī notverti, bet gandrīz vienmēr komitejai izdevies palīdzēt tiem izbēgt. Pašiem nezinot, par viņiem allaž rūpējas kādi noslēpumaini draugi tiesu iestādēs un cietumos.

Komūnisti gan vairākkārt izdarījuši dažādas tīrīšanas, lai mēģinātu atklāt un atbrīvoties no augstos amatos iekļuvušiem pagrīdniekiem, bet panākumu nav bijis; vienmēr apcietināti tikai pašu biedri. Rezultātā komūnistu vidū vairojusies aizdomu un nedrošības sajūta. Neviens nevienam neuzticas, jo pārliecināts, ka viņu uzrauga un izspiego kā ienaidnieki, tā arī pašu biedri.

Padomju joslas brīvo juristu izmeklēšanas komiteja īsteni hav politiska organizācija. Ar savu darbību tā galvenokārt pūlas aizkavēt noziegumus un rūpīgi reģistrē visus komūnisma vārdā pastrādātos pārkāpumus un noziedzības. Viens no komitejas mērķiem ir izolēt komūnistu vadoņus no masām, iedvešot tām bailes no komūnistu vadoņu pavēļu pildīšanas. Katrs vienkāršais cilvēks domā arī par nākotni un negrib nokļūt politisko noziedznieku melnajā sarakstā.

Komitejas vadītājs Dr. Frīdenaus ir jurists, ko 1944. g. apcietināja par piedalīšanos 20. jūlija sazvērestībā pret Hitleru. Gadu pēc kara beigām viņš bija nodibinājis teicamu advokāta praksi Silēzijā un tur reizē organizēja pirmo pretestības grupu pret komūnismu. Sākumā viņš izveidoja 100 vīru lielu grupu, bet vēlāk nolēma pārcelt savu darbības centru uz Berlini. Komitejas darbības princips ļoti vienkāršs, bet sekmīgs. Organizācijas sakaru ceļi ved no Berlīnes uz padomju joslu un atpakaļ, bet starp grupas locekļiem pašā padomju joslā sakaru nav. Visu dalībnieku vārdi reģistrēti vienīgi centra kartotēkā, ko rūpīgi apsargā, jo padomju aģentiem tā būtu pārāk vērtīgs laupījums. Tāpat komitejai ir slīka kartotēka par visiem komūnistu amatvīriem, kas izdarījuši kādas politiskas noziedzības vai noziegumus pret cilvēcību. Daži no viņiem, braucot cauri Rietumberlinei arī notverti.

Dr. Frīdenaus, uz kuru tātad gulstas atbildība par 4000 cilvēku drošību, amerikāņu korespondentam intervijā uzsvēris, ka komiteja visus līdzekļus saņem no vācu avotiem, jo grib nodrošināties pret pārmetumu, ka tā darbotos amerikāņu uzdevumā. Amerikāņi, kā izteicās Dr. Frīdenaus, sev vajadzīgo informāciju it labi varot iegūt arī no citiem avotiem.

SPĀNIJA APSŪDZ UN PRASA ZAUDĒJUMU ATLĪDZĪBU

Madride (E). — Madrides laikrakstā ABC spāņu ārlietu ministrs Artajo publicējis rakstu, kurā gan izteikts apmierinājums par UN lēmuma grozīšanu, bet tūdaļ tālāk norādīts, ka Spānija nāciju boikota dēļ cietusi lielus zaudējumus. Pa to laiku, kamēr uzvarētāji, uzvarētie un neitrālie saņēmuši saimnieciskus atbalstu, Spānija Padomju savienības rezolūcijas dēļ nedabūja nekā. Tāpēc tagad Madride prasīs zaudējumu atlīdzību. Pārējām atlīdzīm būtu jāpazūd, ceva laikā gribot tās „prasības jāsamierina. Rakstā beigās Artajo burtiski sākas: „Tagad mēs vairs neesam apsūdzētie, bet sūdzētāji."

Vai arī Indoķīnā iesoļojuši Ķīnas komūnisti

Hanoja (D). — Ļoti nenoteiktais stāvoklis pēc robežlīnijas Laokajas atstāšanas vēl joprojām valda Indoķīnā. Franči pametuši arī 2 citus atbalsta punktus un ar kaujām atkāpjas uz Sarkanās upes deltu. Bez tam cīņas ar komūnistu nemierniekiem vairāk vietās sākušās Tonkinas provincē. Franči steigā izbūvē nocietinājumu līnijas 35 km rādiusā ap Hanoju, lai aizstāvētu šo stratēģiski svarīgo vietu. Stuttgarter Nachrichten raksta, ka pēc vēl neapstiprinātām ziņām arī Indoķīnā iesoļojuši apmēram 30.000 ķīniešu komūnistu. Vienīgais panākums, ko franči līdz šim ieguvuši, ir kāda komūnistu atbalsta punkta iznīcināšana ziemeļrietumos no Saigonas. Informētas aprindas domā, ka vietnamieši šai telpā vēlas saistīt pēc iespējas lielākus Francijas spēkus, lai iegūtu brīvas rokas Tonkinas deltas rajonā.

12.000 brīgažu mežu izciršanai Lietuvā

Stokholma (md). — Kā ziņo Newsletter from behind the Iron Curtain, boļševiki Lietuvā organizējuši plašā mērogā mežu izciršanu, mobilizējot 12.000 īpašas cirtēju brigādes vīriešus 16—50 g. vecumā un sievietes līdz 40 g., kopā 300.000—300.000 cilvēku, kas pakļauti stingrai militārai disciplīnai un daļēji dabū just jau „Sibīrijas smaku". Katram brigādes dalībniekam jāizpilda noteikta dienas norma, un no tā atkarājas arī pārtikas deva. Normas pildītāji bez virās saņem 600 gramu maizes, bet nepildītāji tikai 200 gramu, bet trieciniekī un stachanovieši, kas normu pārsniedz, dabū kilogramu maizes un bez virās arī vēl zivis. Iegūtos kokmateriālus transportē pa zemes un tiņģeļceļu uz raktuvēm Ukrainā, Baltijas jūras ostām un dzelzceļu būvēm. Kāds Minskas trests pasūtinājis 10 milj. dzelzceļa gulšņu gadā.

IEROSINĀTA ASV ČETRGADE

Vašingtona (E). — Informētas aprindas Vašingtonā izsakās, ka nesen SI-Allendā notikusī slepena konference, kas bija veltīta ASV apbruņošanai. Tajā piedalījušies amerikāņu rūpnieki un valstsvīri. Konferenci vadīja Savienoto valstu aizsardzības ministrs Marials, kas ierosinājis bruņošanās četrgadi. Tās galvenais uzdevums būs paātrināt kā pašu Savienoto valstu, tā arī amerikāņu sabiedroto apbruņošanu.

DAŽOS VĀRDOS

Sviesta un margarīna racionēšana tagad atcelta Dānijā. Tā pastāvēja kopš 1940. gada. Racionēts vēl joprojām paliek cukurs un kafija.

500 milj. kronu valsts aizsardzībai nolēmis izdot dāņu parlaments. 300 milj. kronu cer iegūt no nodokļiem, apliekot neprecētos vīriešus un sievietes ar 3—4 proc. lielu ienākuma nodevu.

Glābšanas darbi pagaidām pārtraukti Monblana apkaimē, kur pagājušās nedēļas beigās nogāzās kāda indiešu pasažieru lidmašīna ar 48 cilvēkiem. Glābšanas komandas vadītāju aprakusi lavīna.

50 milj. dolaru lielu fondu arābu bēgļu pārvietošanai ierosināja UN, ASV, Lielbritānija, Turcija un Francija.

190 jaunākie ASV turbo izmeklētāji stacionēti Vācijā, lai pastiprinātu šejienes amerikāņu gaisa spēkus. Lidmašīnas Atlantijas okeana pārlidojumu veica divos posmos.

Četrus Parīses lielvecākā vietniekus un 20 iecirkņu vecāko vietniekus atcēlusi no amata franču valdība, paskaidrojot, ka viņus aizstās ar speciālistiem. Informētas aprindas turpretim izsakās, ka visi atceltie bijuši komūnisti, kas izmantoja savu stāvokli aģitācijai.

Par Rietumvācijas iesaistīšanu Eiropas armijā iestājas arī britu aizsardzības ministrs Šinvels. Preses pārstāvjiem Kanādā viņš izteicās, ka būtu nepareizi, ja sabiedrotie aizstāvētu Vāciju, bet paši vācieši tikai noskatītos no malas.

Franču aizsardzības ministra Moka komisija pieprasījusi vairāki radikālsociālistu deputāti. Arī pati franču valdība nav vienis prātis ar Moku, ka Rietumvācijai būtu atļaujama armija tikai līdz viena bataljona stiprumam.

Ziemeļvācijā stacionēto britu karaspēku pagājušā nedēļā inspicēja Eiropas Ūnijas ģenerālštāba priekšnieks feldmarš. Montgomerijs. Britu augstākiem virsniekiem viņš nolasīja priekšlasījumu par Rietumvācijas aizstāvēšanu.

Priekšrot ASV pavalstniecības amerikāņu uzraudzības iestādes turpmāk pārbaudīs visu iecelotāju drošību, sakarā ar kongresa jauno likumu. Tas paredz, ka katram reflektantam jāprot runāt, rakstīt un lasīt angliski.

Zīdu vecāko padome slēgta Čechoslovakijā. To nodibināja 1945. g. ar uzdevumu vācu atsavināto žīdu mantu nodot atpakaļ agrākajiem īpašniekiem. „Tagad šis uzdevums esot paveikts".

Uzbraucis mīnai un nogrimis 1200 t lielais norvēģu preču kuģis Nesttun Kīles līcī. Kuģa apkalpe izglābta.

57 grieķu karavīrus un 53 civilpersonas, kas tika deportētas Grieķijas pilsoņu kara laikā, tagad atbrīvojusi Jugoslavija.

IRO atbalstu emigrācijai turpmāk saņems arī tie DP, kas Starptautiskās bēgļu organizācijas aprūpes zemās ieradīties līdz š. g. 1. oktobrim, ziņo Die Neue Zeitung.

Katastrofu cietis Bīlefeldas apkārtnē kāds britu Vampīr tipa turboreaktīvijs. Pilots nogalināts.

115.000 bēgļu no austrumu joslas, Rietumvācijā ieradušies līdz 15. oktobrim.

Oficiālā apmeklējumā Londonā šī. novembrī ieradīsies Holandes karaliene Juliana un princis Bernhards. Viņi būs Lielbritānijas karaļa viesi un uzturēsies britu galvaspilsētā četras dienas.

Smaga eksplozija šinīs dienās notikusi kādā britu municijas fabrikā netālu no Harvičas ostas. Trīs strādnieki nogalināti, bet 35 ievainoti. Eksplozija bijusi [illegible] Kolbrūkā [illegible] rīdzi.

[illegible] virs Londonas konstatējuši [illegible] britu gaisa ostas darbiniekiem. Tās izmantošana pēc bēgļu uzņemšanas ar zīļu līnsnu ātri un izplatījusies augstu, šķīdoņu toni.

Divu stundu ilgas demonstrācijas bija sarīkojuši beļģu komūnisti, lai protestētu pret kara dienesta pagarināšanu un divi gadiem. Demonstrāciju dēļ Briseļā vairākas stundas bija pārtraukta satiksme.

Nāves sodu komūnistiem un viņu atbalstītājiem paredzēs jaunais Turcijas likums, ko tuvākā nākotnē apspriedīs parlamentā.

25.000 holandiešu imigrantus Austrālijā nākamā gadā paredz uzņemt pēc līguma, par ko abas valdības gandrīz jau vienojušās. Turpretim itaļus nākamgad varēšot ielaist tikai ierobežotā skaitā, jo kopš kara beigām Austrālija jau esot uzņēmusi 20.000 itaļu. Ieceļotājiem paredzēta divgadīga darba līguma. Holandes un Itālijas valdība ieinteresētas emigrācijas veicināšanā un sedz lielu daļu ceļa izdevumu.

100 holandiešu 65 vīru pēc 6—8 gadu gūsta Pad. savienībā ieradās Berlinē, ceļā uz dzimteni. Viņi ap 1940. g. brīvprātīgi iestājušies Hitlera holandiešu legionā. Pad. savienībā vēl esot palikuši 400—500 viņu biedru.

Dēlera zīmes no gaisa nobira kādā Ņujorkas ielā, un publika, ķerot naudu, apturēja visu satiksmi, ko izdevās atjaunot tikai policijai. Banknotes, skaitā ap 800, pa logu izmeta kādas rāvienlīdzēju firmas reklāmu aģenta. Pie katras naudas zīmes bija piestiprināta reklāma.

Firmu, otro un... trešo reizi, — teica kāds ūtrupnieks Kardifā un piesita ar veseri. Tai pašā brīdī viņa acu priekšā pazuda puse no visiem ūtrupes dalībniekiem, jo ielūza grīda un ap 100 cilvēku iegāzās pagrabā, pie kam daudzus ievainoja. „Es aizgāju nopirkt spīvenu, bet dabūju punu galvā," sūrojās kāda jaunsalaulāta mājasmāte.

Rēgulāri gangsteru kongresi notiekot ik gadus Floridā, izteicās amerikāņu senators Kefauvers, kas vada noziedzību apkarošanas komisiju. Kongresos gangsteru vadoņi sadalot darbības rajonus. Salīdzinot ar tagadējām noziedzībām, Kapones laiku gangsterisms esot bijusi īsta bērnu spēlīte.

Desmit liekus litrus piena dienā par godu Šefildas „miera partizānu kongresam" apsolījušās dot Prāgas apkārtnes govis; vismaz to apņēmušies panākt viņu saimnieki, kā ziņo Čechoslovakijas oficiālā ziņu aģentūra CTK.

ASV noteikšanu Beļģijas Kongo uraza raktuvēs palielinās jauns līgums ar amerikāņu financistu grupu, kas domāts ursna produkcijas palielināšanai un paātrināšanai.

No ASV pavalstniecības ar svinīgu svērestu atteicies amerikāņu vēstniecībā Prāgā 29 g. v. čikagietis inž. Nadlers, kas gribot palikt Čechoslovakijā un tur „palīdzēt uzcelt sociālismu".

Sarkanā kaina iedzīvotāji Kadizas tuvumā, Ohaijo štatā, kopā 12 gimeņu, vēles pārdēvēt savu ciemu, jo tā nosaukums viņus „kompromitējot un izklausoties nepatriotiski..."

UN paredz izlaist savas pastmarkas, cerot ik gadu iegūt no filatelistiem 217.000 dolaru skaidras peļņas.

Mākslīgam lietum Francijā virs kādas vietas Ronas ielejā līka nolīt vairāki zinātnieki, lai nejautu izšķirt kādas svarīgas spēkstacijas ūdens rezervuāram. Lietus tomēr nenolija gluži paredzētajā vietā, bet gabalu tālāk.

Divi britu virsnieki sagūstīti Tibetā, ziņo Pravdas korespondents. Bez tam Čamdo pilsētā sagūstīti divi indiešu virsnieki. Tibetieši, tā stāsta korespondents Visokova, spēvelcot ķīniešu „tautas armiju ar lielu sajūsmu" un masu veidā padodoties.

LATVIJA
Latvian Newspaper
Nr. 88 (432) Nov. 15. 1950
Publisher and Editor: Valdemārs Lamberga, Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, Phone Schw. Gmünd 2159. Printer: Remsdruckerei Sigg. Härtel & Co, Schwäbisch Gmünd, Paradiesstr. 12. Published twice weekly Circulation 11.000. Sponsor-International Refugee Organization.

Ķīna noraida mes uzaicin Lēksakses

LIELVALSTIS VĒLAS GARANT
PRASA NO ZIEMEĻKOREJ

Lēksaksesa (E). — Komūnistis
svētdien telegrāfiski paziņoja Ap
vem LI un Drošības padomes pr
gāciju uz Lēksaksesu, lai tā piec
Ziemeļkorejā. Telegrammas turp
pārstāvjiem nav dotas tiesības
jautājumiem, kas interesē Ķīnu.
ka viņas pārstāvjiem atļauts uzt
ārlietu ministrs beidzot piebilst
pārstāvjus, kad Drošības padomē
iemaisās Formosas jautājumā un
kingas raidītāje, kurā nolasīts Čū
bilda, ka „neviens ķīniešiem ne
kad Korejas tauta karo par sav

Nav šaubu, ka Ķīnas paziņoju
Apvienotajām nācijām radījis pilnī
jaunu situāciju līdzšinējā politis
saspīlētajā atmosfairā. Drošības p
dome pagājušās nedēļas beigās
rādīja Maotsetungam zināmu pretk
nākšanu, ar 8 pret 2 balsīm un 1
turoties pieņemdama Pad. savienīb
ierosinājumu uzaicināt debatēs p
dalīties arī Ķīnas pārstāvjus. Be
sojot Vorens Ostins deklarēja, ka
nenozīmē komūnistiskās Ķīnas
zīšanu no Sav. valstu puses. Mal
savukārt piebilda, ka Pad. savienī
joprojām neatzīst ģenerāli Mekart
ru par UN armijas virspavēlniek
kaut arī viņš balso par rezolūcij
Vēlāk Apvienoto nāciju politiskā k
misija, lai sagatavotu ķīniešiem ce
uz Ņujorku, pieņēma 6 valstu i

Runā gan par mieru, bet līgumus neplīda

Vine (F). — Pagājušās nedēļas
beigās ASV, Lielbritānija un Fran
cija iesniedza Kremlim notas, la
protestētu pret Padomju savienības
rīcību Austrijā. Laužot 4 sabiedro
to kontrolkomisijas vienošanos, krie
vi patvarīgi salikuši amatos 5 atlaistos
austriešu policistus, kas organizēja
nemieru streika laikā. Bez tam
padomju militārie policisti apcieti
nājuši Mauternas pilsētas vecāko, bet
Vinē kādu advokātu un tiesnesi.
BBC piebilst, ka Padomju savienība
runā gan par mieru un dēvē sevi par
miera aizstāvi, bet patiesībā respektē
tikai to, kas pašai izdevīgāk.

IRO palīdzība v neietekmēs DP

ATBALSTU EMIGRĀCIJAI VARĒS
ĢISTRES PRIVĀTI DZĪVOJOŠOS E
UZ AUSTRĀLIJU — TRAUNŠTEINA
— ATKAL SOLA „DIVKĀRŠOT IZ

Karteja IRO preses k

IRO publiskās informācijas daļas v
rakstu pārstāvjiem DP preses konfere
droja, ka IRO ģenerālpadomes Ženēvi
sas atbalsta termiņu grozīšanu dos ie
vēl ap 25.000 personu lielai bēgļu grup
to DP piederīgo štrāku izceļošanu uz
ceklis jau atrodas tur. Jaunais DP ko
Korkerijs savukārt solījis jau tuvākajo
Savienotajām valstīm. Tālāk svarīgs
ASV valdībai un DP komisijai 44.000 v
tajām valstīm. Šī palīdzība vācu bēgļu
neietekmēs normālo DP emigrācijas pr
ferencē bija klāt arī pa vienam vācu u

Nesenajā ģenerālpadomes sesijā
Ženēvā oktobrī, kā zināms, nolēma
attiecināt izvietošanas atbalstu arī uz
tiem bēgļiem, kas ieradušies IRO
darbības apgabalos Eiropā un Vidē
jos austrumos līdz šī gada 1. oktob
rim. Līdzšinējais robežterminš bija
1949. g. 15. oktobris. Komentējot šo
ģenerālpadomes lēmumu, publiskās
informācijas daļas vaditājs Mr. Rai
ners uzsvēra, ka tagad no jauna tie
šības uz IRO palīdzību emigrācijā
varēs iegūt prāva bēgļu grupa, kas
IRO darbības apgabalos ieradušies
starplaikā starp abiem šiem termi
ņiem. Nav vēl precīzu ziņu par to,
cik bēgļu pavisam šai laika posmā
būtu ieradušies, bet IRO galvenais